

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

JULIEN JUNI 1931

MCMV

© 1931

UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG :: PRIS: I KRONA

S. Gumellii Annonsbyrå, Stockholm. Afdelningsskontor i Göteborg och Malmö.

F. PAULI'S AZYMOL-STIMULUS

VERKSAMMASTE HÄRVATTEN

Enligt Läkare-intyg är
AZYMOL-STIMULUS
verksamaste hårvatten.

4711.

Julklappslista
En låda
Eau de Cologne
4711.

EAU DE COLOGNE
ÖFVERLÄGSEN i STYRKA och FRISKHET.
Försäljes öfverallt i hela riket.
Generalagent: Emil Bostrom, Sthlm. Telef. adr. 4711; Riks-Telef. 4711; Jllm. Telef. 4711.

GAHNELIT

KONCENTRERADT, STARKT BAKTERIE-DÖDANDE OCH SÅLUNDA I HÖG GRAD VERKSAMT MUNVATTEN.

BEHAGLIG SMAK.

I FLASKOR à 2 KR. OCH 1 KR., DEN RÖDA MED NÅGOT MILDARE SMAK ÄN DEN HVITA. TILLVERKNINGEN KONTROLLERAS AF PROFESSORN VID KAROLINSKA INSTITUTET

HERR DOKTOR CARL SUNDBERG

HENRIK GAHNS

ASEPTIN-AMYKOS A.-B., Upsala

Kungl. Hofleverantör

LÄDERGLANS

NITOR

för alla slags skodon

Enda SKOPUTSMEDEL SOM EJ INNEHÅLLER NÅGRA SOM HELST FÖR LÄDRET SKADLIGA BESTÅNDSDELAR.

ALLMÄNNA LIFVFÖRSÄKRINGSBOLAGET

VASAGATAN 10 STOCKHOLM

Fonder: Kr. 9,300,000 Kr. Försäkringssumma: Kr. 44,000,000 Kr.

Reform-Lifförsäkringar. Barnförsäkringar.
Vanliga Lifförsäkringar. Genast börjande lifräntor.

FLYGLAR & PIANINON

PRISBELÖNADE MED HÖGSTA PRIS

PIANOFABRIK: 6 OXTORGET 6. STOCKHOLM. MAGASIN: BIRGERJARLSG. 18
BERGQVIST & NILSSON

DET gifves ingen morgon- eller frukost-dryck, som i sanitärt och smakligt afseende kan ställas i jämbredd med

van Houtens Cacao

Det gifves på jorden intet ställe, där denna cacao icke gjort sig gällande som den bästa - i bruket billigaste

Det gifves ingen stad, där VAN HOUTENS CACAO icke kan erhållas.

Blanda aldrig Edert kaffe

med okända och dåliga kaffetillsättningar, utan om Ni vill ha ett verkligt godt, **helsosamt** och välsmakande kaffe, som tillika blir ytterst drygt och billigt, så köp ett paket **ARLAKAFFE** af **Stockholms Kaffe Aktiebolags** berömda tillverkning i närmaste speceriaffär och blanda däraf $\frac{1}{3}$ till $\frac{2}{3}$ godt, rostadt och malet kaffe, så erhåller Ni den bästa och **helsosammaste** kaffedryck som finnes att få.
Förordas af Professorer och Läkare.

Paketer à 25 och 10 öre i alla speceri- & diverseaffärer

Försäkrings-Aktiebolaget
TRE KRONOR
Vasagatan 10, Stockholm

lämnar garanti för redbar redovisning af kassörer och förvaltare. Tjänstsökande erhålla löfte om garanti att bifogas ansökan.

Bland de Nyttigaste Julklapparne torde
Wilh. Beckers Samaritlådor

vara.

AF de talrika utmärkelser som kommit dessa förbandslådor till del må nämnas: Stora guldmedaljen vid Industriutställningen i Östersund sommaren 1905.

Dessa omsorgsfullt arbetade, praktiskt inredda och med förbandsartiklar samt särmedel rikligt försedda lådor försäljas i fem olika storlekar och konstruktioner till respektive 6, 12, 30, 35 och 45 Kr. Illustrerad priskurant franko på begäran.

WILH. BECKER

Kungl. Hofleverantör
Stockholm.

HERM. MEETHS
Sybehör och Garneringsartiklar för Damsömnad
Profver sändes till landsorten franco, på begäran
STOCKHOLM.

Goss- & Flick-MÖSSOR

(i s. k. Finsk modell enl. vidstående bild)

i största urval och till billigaste priser hos

M. BENDIX

5 Sturegatan

16 Regeringsgatan, 90 Drottninggatan

Stil! Skönhet!
Styrka!

Egna Arkitekter och Dekorörer

Mölnlyckes Möbelutfällning

18 Birger Jarlsgatan 18

Möbler, Sängar, Sängkläder, Mattor, Gardiner.

Presentkort

VÄSTAR
TRÖJOR
KJOLAR
UNDERBEN-
KLÄDER

G. ARNDTZ

ETABLERAD 1866

SPECIAL-AFFÄR FÖR

SKINNBEBLÄDNADER

MALMTORGSGATAN 5, STHLM

AUTOMOBILDRÄKTER
ISLANDSSKINN
TILL MATTOR
SÄMSKADE SKINN
AF ALLA SLAG
HÄNGSLEN M. M.

Presentkort

IDUNS JULNUMMER

UTGIFVET AF
FRITHIOF HELLBERG

1905

INNEHÅLLSFÖRTECKNING:

OMSLAGSBILD AF C. J. FORSBERG. — JULÄNGELN; DIKT AF ANNA M. ROOS. ILLUSTRATÖR: D. LJUNGDAHL. — BARNET; BERÄTTELSE AF GUSTAF AF GEIJERSTAM. ILLUSTRATÖR: D. LJUNGDAHL. — PARADISFÄGELN; BERÄTTELSE AF AMANDA KERFSTEDT. ILLUSTRATÖR: I. UDDÉN. — LIVVETS KÄLLA; DIKT AF K. G. OSSIAN-NILSSON. ILLUSTRATÖR: A. SJÖGREN. — TJÄNSTEN; BERÄTTELSE AF HENNING BERGER. ILLUSTRATÖR: A. SJÖGREN. — FRISEGLAREN; BERÄTTELSE AF VILMA LINDHÉ. ILLUSTRATÖR: A. WALLANDER. — TRE DIKTER AF VILHELM EKELEND. ILLUSTRATÖR: I. UDDÉN. — EN KVINNLIG AKADEMI. MED PORTRÄTT AF SELMA LAGERLÖF, ALICE NORDIN, CAROLINE ÖSTBERG, GERDA LUNDEQUIST, KAROLINA WIDERSTRÖM, ANNA SANDSTRÖM, AGDA MONTELIUS, LILLI ZICKERMAN OCH SOFIA GUMÆLIUS INOM RAMTECKNING AF G. FACKS. — ETT BREF; BERÄTTELSE AF BO BERGMAN. ILLUSTRATÖR: V. ANDRÉN. — DRÖMSLOTTET; DIKT AF DANIEL FALLSTRÖM. ILLUSTRATÖR: V. ANDRÉN. — GERDA; BERÄTTELSE AF HJALMAR SÖDERBERG. ILLUSTRATÖR: O. HJORTZBERG. — SLOTTSPRUN; BERÄTTELSE AF ANNIE QUIDING. ILLUSTRATÖR: G. HALLSTRÖM. — FARMOR SPELAR; DIKT AF STEN GRANLUND. ILLUSTRATÖR: G. HALLSTRÖM. — DEN FÖRLORADE KLOCKAN; BERÄTTELSE AF ANNA WAHLENBERG. ILLUSTRATÖR: H. ENEROTH. — ALLT ÄR GÄTOR; DIKT AF ELLEN LUNDBERG, F. NYBLÖM. ILLUSTRATÖR: T. KLEEN.

WILHELMSSONS BOKTRYCKERI A.-B.

KLICHÉERNA UTFÖRDA Å
A. BÖRTZELLS TRYCKERI A.-B.

STOCKHOLM 1905.

JULÄNGELN.

Där flyger en ängel i julekväll
öfver snöhöjd jord, under stjärnströdd päl.

Han flyger fram öfver haf och land.
Där skimrar ett sken hvar han lyfter sin hand.

Där susar som sång hvar hans vinge rörs,
där tändes fröjd hvar hans stämma hörs.

Han blickar in i de torftiga tjäll,
då dansa barnen vid sprakande häll.

Han blickar in i rikemans hus,
då le de små åt de tindrande ljus.

Till den arme hviskar han tröst i hans ve,
till den rike: Minns, det är sällhet att ge!"

Han flyger hän öfver ödslig mo;
där ljuter ulf och där ylar lo.

Men vilddjuren lägga sig stilla ned,
då ängeln hviskar sitt "Julefred!"

Och ufven, som ropar sitt dystra "Uhu",
ser ängeln och muttrar blid: "Är det du?"

Den fattiga fink, som af hunger skrek,
af ängeln förs till ett härbrek.

Och ängeln kommer till frostiga fjäll,
där albor sova i vintertjäll.

D. Jungb.ell.

Små älfvor, som bodde i sommarens tid
i fagra blomster å äng och å lid,

de flyktat hitin, när kölden blef sträng
de sofva i berget i syskonsäng.

Och ängeln ropar: "Vaknen, I små,
att fröjdas åt julen, I också!"

"Vaknen, små älfvor, uti ert tjäll!
Nu är julefröjd, nu är julekväll!"

Och älfvorna vakna upp ur sin blund
och fröjdas och le i den signade stund.

De dansa, de leka i julenatt
med svingande fjät, med klingande skratt.

Men när det ringer till ottesång,
då kommer ängelen än en gång

och ropar: "Somnen, I små, som förut,
tills vårsol lyser och lockar er ut!"—

Och ängeln flyger mot stjärnornas höjd;
där möta små änglar, som sjunga af fröjd.

Han ropar glad: "Min gärning är gjord;
jag burit till jorden välsignelsens ord.

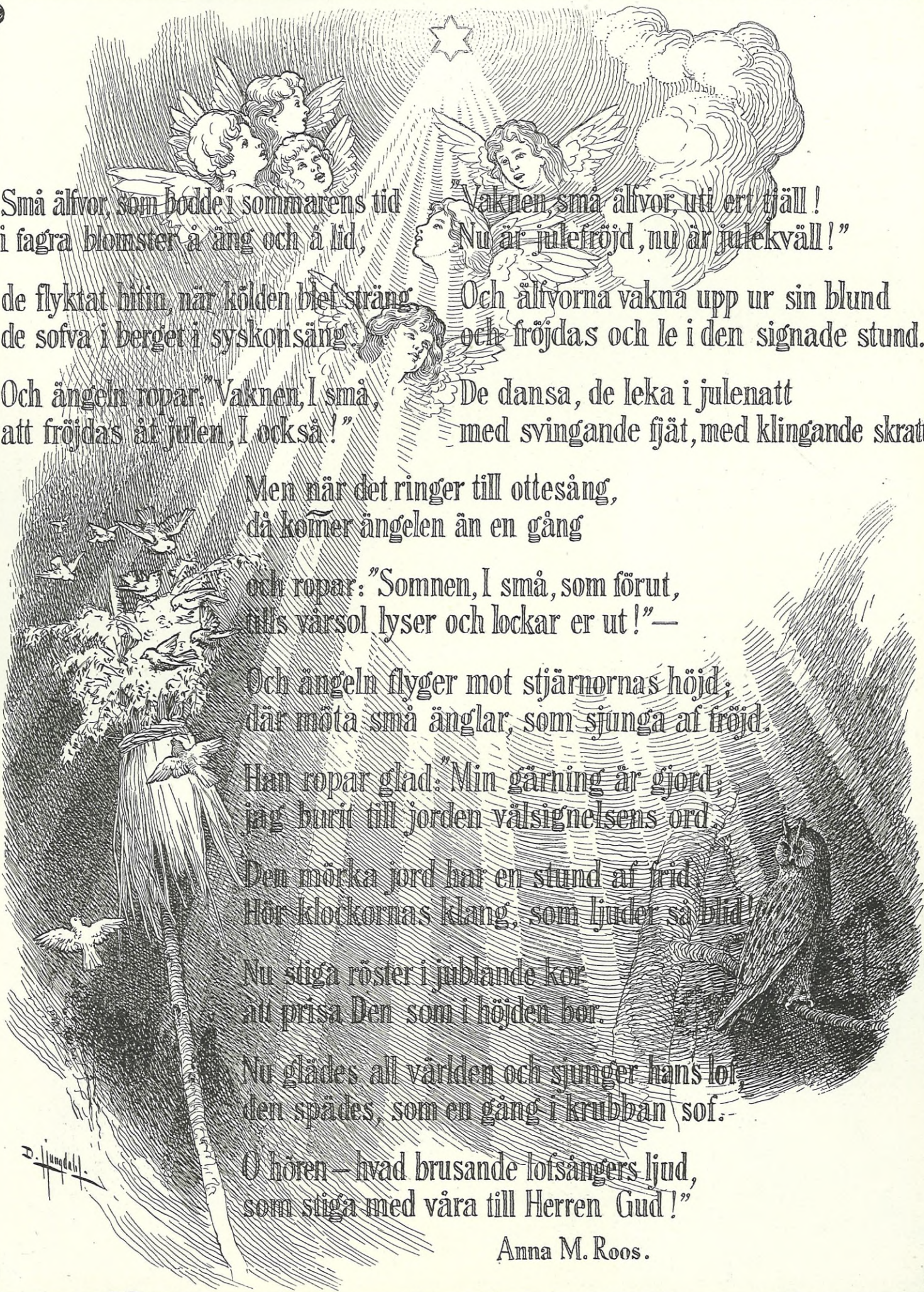
Den mörka jord har en stund af frid,
Hör klockornas klang, som ljuder så blid!

Nu stiga röster i jublande kor
att prisa Den som i höjden bor.

Nu glädes all världen och sjunger hans lof,
den spädes, som en gång i krubban sof.

O hören— hvad brusande lofsångers ljud,
som stiga med våra till Herren Gud!"

Anna M. Roos.

BARNET. BERÄTTELSE AF GUSTAF AF GEIJERSTAM.

MÄRTA SITTER oppkrupen i soffan i barnkammaren. Tyst och tankfull sitter hon där, och det ser ut, som om hon lyssnade. Från något rum, som ligger långt borta i våningen bakom stängda dörrar, komma då och då ljud, hvilka tyckas härröra från röster, som stundom höjas. Men dörrarna äro stängda, och hvad som säges kan icke höras ut i barnkammaren.

Under det att Märta sitter där, blir det skumt omkring henne, och hon, som är så mörkrädd, spritter plötsligt till och ser, hur svart det blifvit omkring henne. Fönstret ser stort och hotande ut, det är, som om mörka moln sväfvade förbi därute. Det kommer af, att det regnar och blåser och röken från skorstenen slår ner. Men Märta tycker, att molnen äro som skepnader i vida mantlar, hvilka slå emot rutan och vilja tränga sig in. Nu tändas lyktorna ute på gatan, allt mörkare blir det inne i rummet. Det är som ögon, hvilka titta fram öfver allt, stora, gnistrande ögon. Då kan Märta icke sitta stilla längre, sakta glider hon ner ur soffan, och så fort hennes fötter förmå bära henne, springer hon genom den stora, mörka salen, där hennes steg ge eko, så att hennes fruktan ökas och kommer henne att frysa, genom förmaket och in i pappas rum. Hon skulle icke få komma tillbaka. Märta vet det mycket väl. Hon skulle icke få komma förr, än hon fick lof. Mamma och pappa hade något att tala om, något mycket viktigt, som skrämte Märta och gjort henne så beklämd. Men nu kan hon icke vara ensam längre. Hon tror, att far och mor glömt henne, och räckande sin lilla smala arm upp till låset, höjer hon sig på tå och gläntar försiktigt på dörren till pappas rum.

Därinne är lampan tänd. Det är ljusst och alldeles tyst. Mamma sitter vid skrifbordet och ser icke upp. Hon är blek och ser sträng ut, så sträng, som Märta aldrig sett henne. Och borta vid bokhyllan står pappa. Han står i mörkret, så att hans ansikte är i skuggan. Men hans kropp darrar, och från bröstet stiger förfärliga ljud. I handen håller han en näsduk, som han för mot ögonen. Gråter pappa?

Märta blir skrämmd på nytt. Värre än nyss, när hon satt ensam i mörkret. Därför släpper hon låset och kryper undan bakom dörren.

— Är någon där? hör hon moderns röst.

Men Märta vågar icke svara.

Modern kommer ut i salongen och får se flickan.

— Är det Märta? säger hon med tveksam, hård röst.

Därpå böjer hon sig ned och lyfter upp sin stora flicka, som snyftar mot hennes axel.

— Barnet har hört oss, säger hon kort inåt mannens rum.

Därpå bär hon Märta tillbaka genom de mörka rummen och in i barnkammaren. Så har mamma icke gjort, sedan Märta var mycket liten, och därför blir flickan ännu mera uppskrämmd än förut.

— Det är tid för dig att gå till sängs, säger modern.

Därpå hjälper hon Märta att kläda af sig, och Märta tycker, att moderns händer äro kalla, och att hon darrar. Men hon gör inga frågor, och ingenting säger henne modern.

— Läs din aftonbön, barn, säger hon och går.

Märta glömmmer att läsa sin aftonbön och somna kan hon icke. Längre ligger hon vaken och undrar öfver, hvarför pappa grät och mamma var så ond.

Ännu mera får Märta att undra öfver efter denna dag. Pappa kommer sällan hem, och när han kommer, är det, som funnes han icke längre till. Möter han Märta, stryker han henne tyst öfver håret och går hastigt förbi henne, som fruktade han att låta den lilla Märta se något, hvilket hon icke bör se.

Märta saknar fadern, och dagarna blifva henne långa. Pappa var den, som kom med glädjen, pappa kunde berätta sagor, spela på pianot, leka med sin flicka och göra henne glad. Märta har alltid tyckt mest om mamma. Hvarför vet hon icke. Kanske mest därför, att ett barn alltid skall tycka mest om sin mor. Men pappa var den, som kom henne att le och glädjas. Gick han ut med henne, och hon fick hålla hans hand, var Märta lycklig som aldrig. Så roligt fick hon aldrig nu, sedan allting blifvit så tyst.

En dag kommer pappa in till Märta, medan mamma är ute. Och Märta förstår mycket väl, att han passar på just då, och att han icke vill, att mamma skall veta om det. Pappa ser så märkvärdig ut, när han kommer, och högtidlig, ledsen också. Han tar Märta på knät, och Märta ser på honom och hoppas, att han skall säga henne något, som kan göra henne glad.

I stället säger han:

— Jag skall resa bort, Märta. Men när jag är borta, skall du tänka på mig ibland. Vill du lofva mig det?

Det lofvar Märta. Men när hon det gjort, frågar hon:

— Du kommer väl snart hem?

Fadern svarar inte på detta. Han bara skakar på hufvudet.

— Du skall inte tänka på det nu, säger han. Men du skall lofva mig en sak till. Var alltid lydig och snäll mot mamma, och gör henne glad.

Märta förstår, att hon icke bör fråga mer, och när modern kommer hem, berättar hon icke, att hon vet, att pappa skall resa. Stora kappsäcken blir buren in hans rum, hattfodralet och remmen också. Men dörren dit in är stängd. Vid lampan sitter mamma och syr, som om ingenting hänt. Morgonen därpå är pappa borta.

Sedan den dagen är hemmet icke mera, som det varit förr. Ingen främmande kommer, och när mamma sitter ensam, ser Märta, att hon gråtit. Allting blir så tungt och sorgligt, och när Märta leker, är hon alltid tyst, utan att någon bedt henne.

En afton frågar hon modern:

— Kommer inte pappa snart hem?

Då drar modern henne till sig och säger:

— Tror du inte, att du kan vara glad hos mig?

Märta svarar inte på detta. Ty hennes hjärta är fullt.

— När kommer pappa? upprepar hon, med stora ögon seende upp på modern.

Så sorgfylld och bönfällande är hennes blick, att modern icke kan motstå den. Hon lägger arbetet undan och drar Märta intill sig.

— När du blir stor, säger hon, skall jag berätta dig alltsammans. Nu är du för liten. När pappa kommer, kan jag inte säga dig. Ty det är inte bestämdt än. Nu skall du vara nöjd med att vara hos mig, och jag skall aldrig fara ifrån dig. Alltid skall du få vara hos mig. Vill du försöka att vara nöjd nu?

Märta förstår ånyo, att hon icke får fråga mer, att det är något, hon icke skall veta. Därför kysser hon modern och svarar ifrigt, att hon är nöjd. Mycket väl förstår Märta, hvad det är som modern icke vill yppa. Men med barnets instinkt att dölja sig för de äldre tiger hon. Inom sig tänker hon bara en enda tanke: pappa kommer aldrig hem mer. Hvarför kan jag inte få höra sanningen?

Medan modern håller henne kvar, tryckt tätt intill sig, börjar hon så på att tala. Hon säger mycket om pappa, som är borta, och om Märta, som nu skall vara allt för sin mor. Mamma är mycket allvarsam, när hon talar, och ömmare, än hon brukar. Medan hon talar, hoppar Märta upp i moderns knä och gömmer sitt ansikte.

Hvad Märta tänker, vet inte modern. Ty sådant aktar sig Märta att tala om. Märta sitter och tänker på, hvad hon hört i köket, när Tilda talade högt med Sofie och de hade glömt stänga dörren. Hon tänker på, hvad doktorn sade, när han gick sist och mamma hade sin svåra migrän. "Det blir väl bättre, när allt det här är öfver," sade han, och ingen tänkte på, att Märta var i salen och hörde det. Mycket, mycket mera har Märta hört, och hon minns allt. Pappa och mam-

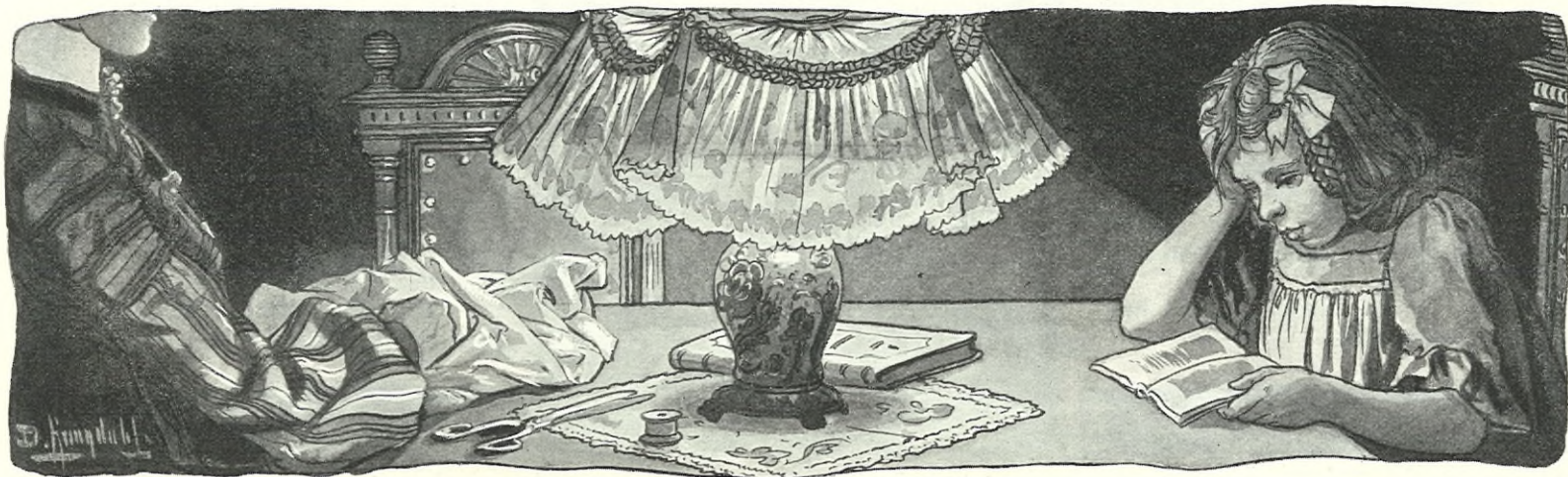
ma skola skiljas, det vet Märta mycket väl. Men hvad det betyder, vet hon icke, och någon, som hon kan fråga om sådant, har Märta icke håller. Nu väntar modern, att Märta skall falla henne om halsen och vara dubbelt öm mot henne, för allt hvad hon sagt. Det anar Märta också. Men hon kan det icke. Ty innerst är hon bitter emot modern, därför att hon förtiger sanningen, som Märta ändå vet och därmed gör allting så svårt. Stilla glider hon ned från moderns knä och sätter sig vid sin bok med båda händerna för öronen. Modern suckar. Hon förstår icke dottern, som är så kall emot henne och så likgiltig just nu.

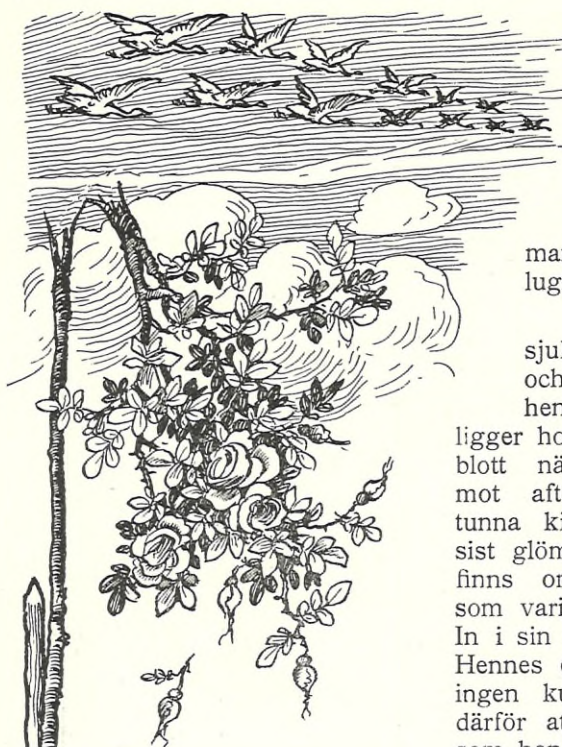
Men Märta kan icke glömma, att pappa icke kommer tillbaka, och att mamma icke vill, att hon tänker på honom mer och längtar att han skall komma. Hon läser sina läxor och går i skolan och leker med sina jämnåriga och sitter ensam med modern. Hälst läser hon de böcker, som modern lånar henne. Då täpper Märta båda öronen med händerna och läser så att kinderna blossa. Då glömmet hon.

Eljes glömmet Märta aldrig fadern. Med sitt väsens hela värme är hon fästad vid honom, glömma honom kan hon ej. För öfrigt är det icke endast fadern hon sörjer. Far och mor har hon tänkt sig som ett, har aldrig kunnat tänka sig dem annorlunda. Hos dem hade hon sin plats. Nu när far är borta, är det Märta, som vore hon ensam bland främmande. Mer och mer vänder hon sitt hjärta från modern. Hvarför skulle far och mor skiljas? Hvarför skulle far resa bort? Hvar fanns han nu? Hade far gjort något ondt, eftersom han icke fick stanna hemma?

Märta tvekar, när hon tänker så, men ändå får hon icke något svar på detta. Nu nalkas julen, och Märta känner sig rädd för julen. Hon tycker, att någon julafton kan det aldrig bli mer. Aldrig har dock mor varit så snäll mot Märta. Hon tänker på allt, frågar henne om allt och anstränger sig själf att alltid synas glad. Men Märta kan icke ens vara tacksam. Hon kan icke hjälpa, att för henne är julen ingenting, när inte far och mor finnas längre. Och far och mor finnas icke, när det nu är bara mor. Ingenting kan bli, som det var, aldrig mera. När Märta är ensam, gråter hon, och när hon sofver, drömmer hon som i feber.

Blek och mager har flickan blifvit under denna tid. Doktorn, som kommer och går, undersöker hennes bröst, känner henne på pulsen och skakar på hufvudet.

Ingenting kan han säga, ty fallet är honom nytt, och det han anar tiger han med för att icke såra. Han talar något om nerverna och uppmanar till tålmod och lugn.

Men Märta blir sjukare och sjukare, och febern vill ej lämna henne. Blek och mager ligger hon mot kudden, och blott när febern kommer mot aftnarna, färgas de tunna kinderna röda. Till sist glömmen hon allt, som finns omkring henne, allt som varit och allt som är. In i sin egen värld flyr hon. Hennes egen lilla värld, dit ingen kunnat följa henne, därför att hon ej fått tala,

som hon ville, därför att hon ingen haft att tala till, ingen, som ville hålla henne sällskap, hvilket icke passar för barn. Syner ser hon. Tyst och lugnt talar hon om, hvad hon ser, och det hon ser gör henne lycklig och olycklig som aldrig förr. Doktorn har sagt, att febern tilltagit, och att barnet yrar.

Men Märta hör icke, hvad doktorn säger. Djupare och djupare in i sin dröm flyr hon, och medan sköterskan går ut och in och modern sitter vid bädden med den lilla, afmagrade handen i sin, firar Märta julafton. Ljus ser hon omkring sig, o, så många ljus. Far går omkring och hjälper mor tända granen. Far har varit bortrest, elaka människor ha sagt, att han farit från mor och att han aldrig skulle komma tillbaka. Men nu har han kommit, nu sitter han i gungstolen vid granen, och Märta sitter bredvid och väntar på, att far skall dela ut paketen. Mor är också med, alla äro de lyckliga, allt är, som det skall vara.

Men det underligaste är dock, att Märta icke är någon liten flicka längre. Märta är icke bara åtta år. Hon är fullväxt nu, och om allt hvad hon vill kan hon tala. Allt hvad hon vill, får hon säga, och när hon talar, höra de stora på. Lång klädning har hon och uppsatt hår med kam. "Det var jag som for efter pappa", säger hon småleende, "och fick honom att fara hem." När hon sagt det, bryter hon plötsligt af och börjar gråta. Det är kallt på morgonen, tycker hon, och Märta är trött, men måste ändå gå i skolan. Hon gråter, för att hon glömt sina läxor, och plötsligt reser hon sig upp i bädden och ropar i ångest:

— Hvar är pappa? Jag vill gå till pappa.

Då händer en dag det märkvärdiga, att när Märta slår upp sina ögon och febern släppt sitt tag, sitter pappa vid hennes bädd och håller hennes hand. Modern står ett stycke från bädden och betraktar dem båda. Märta

ansikte lyser upp. Nu sökte hon reda ut allt detta, som hänt, och som hon icke kan fatta, ser hon från fadern till modern och småler.

— Är pappa hemma nu igen? säger hon.

Fadern böjer sig ned öfver barnet, och hans stämma darrar.

— Ja, svarar han lågt.

Då sluter Märta ögonen och försöker somna. Så spritter hon plötsligt upp igen och frågar:

— Är det jul snart?

Ingen kan svara på detta. Sjukdomen har ju räckt i veckor, och julen är längesedan förbi. När ingen svarar, är det, som om barnet af sig själft fattat det hela.

— Har jag varit sjuk så länge? frågar hon.

Därmed sluter hon ögonen för andra gången, och med sin lilla hand gömd i faderns stora somnar hon lugnt in, sofver, till dess att aftonen kommer och febern väcker henne på nytt.

Då är Märta borta från allt det, som kan göra henne glädje eller sorg. Yrar gör hon ej längre, ligger där endast och flämtar som en liten fågelunge, hvilken fallit ur boet, och i de stora, blå ögonen är blicken som slocknad.

Faderns och moderns blickar mötas öfver deras barn, som håller på att dö, och fadern är den förste, som talar. Han kan göra det lugnt, ty Märta hör icke längre hans röst, håller blott krampaktigt fast om hans breda hand.

— Tack för att du telegraferade efter mig, säger han sakta till hustrun.

Modern möter sin mans ögon med en tom blick och nickar tyst.

— Hur kom detta? säger han.

— Jag vet icke.

— Har du sagt henne något?

— Ingenting. Ingenting alls visste barnet. Hur kan du tro det?

Skärande falla hennes ord, som behöfde hon fria sig från all misstanke för något dåligt.

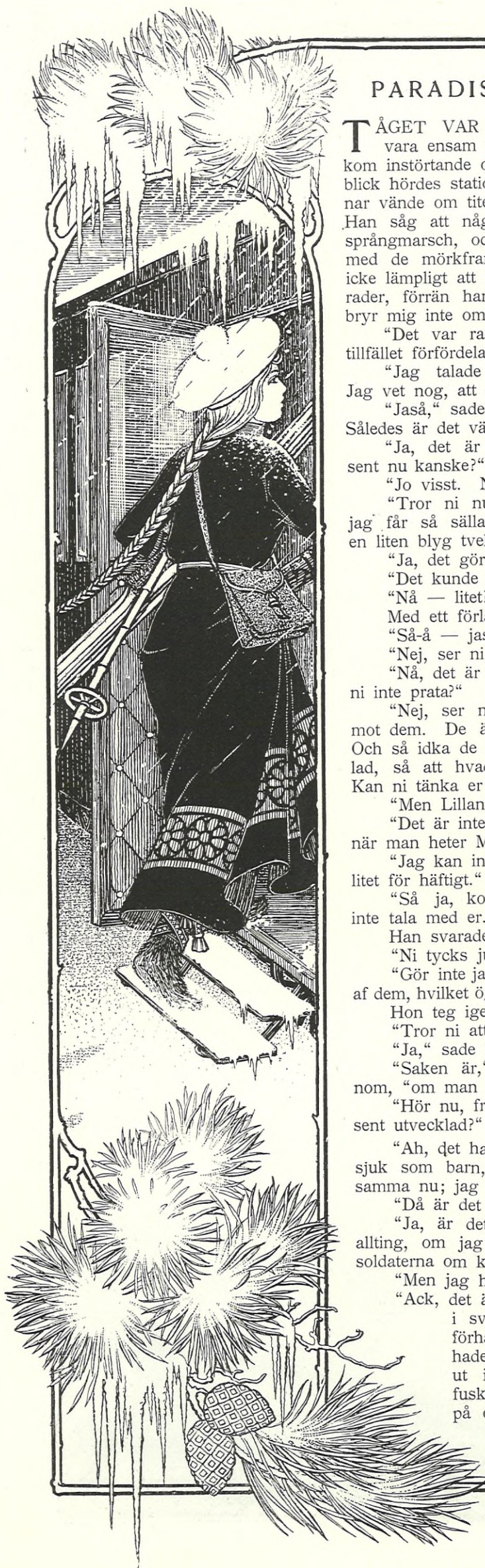
Båda förstå de intet, sitta blott stumma inför den olycka, de själfva skapat, och timmarna bli långa under väntan och sorg.

Märta slår icke upp ögonen igen, tyst och stilla domnar hon bort, sin hemlighet har hon tagit med sig och ligger där med den lilla munnen tätt sluten samman, en helt annan Märta, än den hon en gång var.

Ännu en stund dröja de båda makarna, hvilka icke längre äro makar, kvar vid bädden. Ingen har mera något att säga den andre. Dessa båda, hvilka lifvet slitit ifrån hvarandra, skiljas på nytt, denna gång för att aldrig mera träffas. En stund senare sitter modern ensam med sitt döda barn.

PARADISFÅGELN. BERÄTTELSE AF AMANDA KERFSTEDT.

TÅGET VAR FÄRDIGT att gå. Gunnar Tisell prisade sig lycklig att få vara ensam i kupén och hade just tagit upp en broschyr ur fickan, då en ung dam kom instörtande och slog sig flämtande ned på bänken midt emot. I samma ögonblick hördes stationsinspektorens hvisselpipa, och tåget satte sig i gång. Medan Gunnar vände om titelbladet för att börja läsa, kastade han en förströdd blick på flickan. Han såg att någonting kämpade inom henne. Hon andades häftigt, som efter en språnghmarsch, och ehuru hon satt med nedslagna ögon, klippte hon oupphörligt med de mörkfransade ögonlocken som för att tillbakahålla tårar. Han ansåg det icke lämpligt att fixera henne längre, utan började läsa, men hade icke hunnit många rader, förrän han öfverraskades af att höra henne med harmsen röst utropa: "Jag bryr mig inte om någon människa på hela jorden!"

"Det var radikalt," sade Gunnar småleende. "Då är det väl någon, som för tillfället förfördelat er."

"Jag talade inte till herrn, utan till mig själf. Jag gör det, när jag är ond. Jag vet nog, att det inte passar att tala till obekanta."

"Jaså," sade Gunnar road. "Ja, det kan ju så vara, men här hör oss ju ingen. Således är det väl i alla fall någon, som..."

"Ja, det är det, och det är just min pappa. Höll jag inte på att komma försent nu kanske?"

"Jo visst. Ni kom i sista minuten."

"Tror ni nu då, att det går an, att vi prata, för det vore ganska roligt, — jag får så sällan prata, annat än skräp i skolan. Jag menar," fortsatte hon med en liten blyg tveksamhet i tonen, "tycker ni, att det går an?"

"Ja, det gör jag visst."

"Det kunde jag tro, jag tyckte strax, att ni såg litet..."

"Nå — litet?"

Med ett förläget skratt: "Litet gammalaktig ut."

"Så-å — jaså — jag trodde annars, att de mera moderna..."

"Nej, ser ni, då hade jag aldrig sagt ett ord till er."

"Nå, det är ju bra för tillfället då, att jag ser gammalaktig ut. Men hvarför får ni inte prata?"

"Nej, ser ni, mina båda äldre systrar ä' så lärda. Själfva pappa är ett intet mot dem. De äro så riktiga i all ting, så ni kan aldrig tro så riktiga de äro. Och så idka de specialstudier. Och alla där hemma säga, att jag är så sent utvecklad, så att hvad jag säger bryr sig ingen om. Och så kalla de mig för Lillan. Kan ni tänka er så nedrigt?"

"Men Lillan är ju ett vackert namn."

"Det är inte något namn, det är ett öknamn, när man snart blir aderton år, och när man heter Maggie."

"Jag kan inte finna, att det är så sårande att kallas Lillan. Ni tar nog saken litet för häftigt."

"Så ja, kommer ni nu också och säger att jag är öfverdrifven? Då vill jag inte tala med er."

Han svarade icke genast. Men efter några ögonblick sade han allvarsamt:

"Ni tycks just inte tycka om edra systrar."

"Gör inte jag!" Utropade hon. "Jag kunde gå i döden för hvilkendera som hälst af dem, hvilket ögonblick som hälst, om det gällde. Det är de, som inte tycka om mig."

Hon teg igen, och hon började efter en paus:

"Tror ni att det är svårt att gå i döden för någon människa eller för en åsikt?"

"Ja," sade han — "det tror jag allt, men hälst då för en åsikt."

"Saken är," sade hon litet tvekan och slog upp sina vackra mörka ögon emot honom, "om man anser döden för en olycka."

"Hör nu, fröken Maggie," sade han, "hur kommer det till, att de anse er vara sent utvecklad?"

"Ah, det har nog sina skäl," sade hon med en hastig suck. "Jag var mycket sjuk som barn, och då kunde jag ju inte läsa någonting. Men det är ju det samma nu; jag skall i alla fall ta studentexamen i vår, om det går."

"Då är det bra orättvist af dem att säga så."

"Ja, är det inte. Liksom om inte jag kunde tala om japaner och ryssar och allting, om jag ville, men hvad hjälper det att tala. Jag ber Gud för de stackars soldaterna om kvällarna i stället." Hon drog helt hastigt en ny liten suck.

"Men jag har inte fått veta, hvad som gjorde er så ond, när ni kom in..."

"Ack, det är lätt berättadt," sade hon. "Ser ni, vi har en snäll gammal lärare i svenska. Han vill, att vi skola skriva ett par tre studentkrior på förhand, så där privat för honom för att öfva oss. Och just till i dag hade vi fått ett ämne. Men jag ville dröja ett par dagar, för jag måste ut i dag, och då fick jag bannor af pappa, och jag var tvungen att fuska ihop det i största hast för att hinna med tåget, och det var nära på omöjligt ändå. Och så sade pappa, att om jag inte får stora A för uppsatsen, så får jag inte min nya sportdräkt, och den måste jag också ha. Är det inte rysligt?"

“Men det är väl inte alldeles nödvändigt. Jag tycker att den ni har på er är mycket vacker.”

“Åh, den här gamla! Den har jag haft i tre år. Och att få bannor när man snart är aderton år. Är det något ondt i att sporta ute i fria luften, när man går ensam för sig själf?”

Han svarade icke, han såg med en viss undran på hennes lifliga unga ansikte, där de skiftande känslorna kunde läsas utan ord.

“Hvad fick ni för ämne att skriva öfver?” frågade han helt torrt.

“Det var om sjukdomens inverkan på människosinnet. Det skulle förstås vara ett sådant där moraliskt ämne.”

“Nå, fick ni det bra?”

“Jag är så förfärligt rädd att det är dåligt, för sportdräktens skull, förstår ni. Den skall bli så vacker — röd och blå — jag skall se ut som en paradisa fågel.”

Han kunde ej begripa, hvarför hans hjärta i en hast snördes ihop af en obe-stämmd ångest. Intrycket försvann också genast vid hennes nästa ord, som kommo honom att småle. “Ni är väl lärd?” sade hon.

“Det beror på, hvilken sorts lärdom ni fordrar. Jag har också idkat specialstudier.”

“Jag tänkte bara,” sade hon — — — “men det är väl inte värdt.”

“Säg lugnt ut, fröken Maggie, är det något ni önskar?”

“Jag har konceptskräpet här i fickan. Ser ni, jag kan ju inte veta något om människosinnet, för jag var ju bara en liten flicka, när jag var sjuk, — och då är man ju ingen riktig människa, men jag hade så brådtom, så jag skref om det i alla fall. Jag tänkte bara — — — om ni ville göra er besvär att se på det, så kunde jag få veta, om jag kan ha den ringaste förhoppning att få dräkten.”

“Det vill jag gärna, fröken Maggie, och jag tror mig nog om att någorlunda kunna bedöma ert opus.”

“Det är jag alldeles säker om,” utbrast hon glad, i det hon drog upp papperet ur fickan, “det är kluddigt, men det gör väl ingenting?”

“Nej, inte det minsta. Ni har ju en präktig stil.”

Det blef tyst, medan han läste blad efter blad. Hon satt och såg ut, med armbågen stödd mot fönsterrutan. Hon var som borta från alltsammans, medan de stora snöhöljda vidderna bredde ut sig för hennes drömmande ögon. Slutligen återkallades hon till situationen af hans röst.

“Fröken Maggie,” sade han, “får icke denna teckning af ett barns känslor under långa sjukdomstider högsta betyget, så har aldrig någon kria förtjänat laudatur.”

“Om så är,” sade hon, “så är det inte min förtjänst. Det är sjukdomens.”

“Men,” sade han, “att de icke kunde låta er få borra hål i täcket och ställa upp konvaljerna som en trädgårdsrabatt, när ni aldrig fick vara ute och se sommaren.”

“Nej då, jag fick mycket bannor för det jag.”

“Och ert hissverk upp till den lilla flickan...”

“Ja,” sade hon med ett småleende, “det fick jag behålla. Hon låg sjuk däruppe öfver mitt rum. Hvad jag arbetade på att göra i ordning en snodd med en metkrok på! När jag knackade, släppte hon ned kroken, och jag fäste på den en god del af det, som jag fick af systrarna, när de kommo hem från någon bjudning. Men hon dog på hösten; jag såg henne aldrig, men jag sörjde henne...” hon höll upp sin näsduk och höll den länge för ögonen.

“Äsch så dumt,” sade hon och torkade sina våta ögonhår, “det är ju många år sedan, men då tyckte jag att det var illa, att inte jag dog i stället, för hon var den stackars tvätterskans enda barn, men mina föräldrar hade två starka, friska flickor.”

“Men sedan blef ni frisk i alla fall?”

“Ja, det blef jag. Men hvarför? — Jo, för att jag hittade på att sporta. Och jag har lärt mig alltsammans alldeles ensam. Jag tycker inte om att gå i sällskap. Det kommer väl af, att jag i början inte orkade att täfla med andra, och sedan blef jag van vid ensamheten. Nu skall jag snart stiga af.”

“Det skall jag också.”

“Nej — verkligen? Hvad har ni här att göra?”

“Jag skall se till en liten gosse, som är sjuk.”

“Är det er bror?”

“Nej, det är en fattig liten gosse.”

“Är det?” sade hon och började söka i väskan, som hängde öfver axeln. “Se här. Jag hann inte äta efterrätten. Det är en bit äppelkaka. Vill ni ge honom den? Men det är kanske litet otrefligt för en herre?”

“Nej, inte alls. Tack ska' ni ha.”

“Ni är väl aldrig doktor,” sade hon med en viss förskrämd tvekan.

“Jo, det är just hvad jag är. Nyblifven praktikus.”

“Det var förskräckligt! Och jag, som har pratat på det här sättet.”

Han skrattade till, men häjdade sig genast, ty hon såg helt allvarsam ut.

“Ni har gjort narr af mig hela tiden,” sade hon sakta.

“Fröken Maggie,” sade han, “jag vågar mitt lif på, att jag aldrig hört på en flicka med större medkänsla än under den här stunden, som nu är förbi. Tåget stannar redan.”

De stego ur, och hon tog reda på sina skidor samt stack fötterna i dem.

“Jag kan följa er en liten bit, hvarthän ämnar ni er egentligen?”

“Ser ni de båda bergstopparna därborta med backen ofvanför och bråddjupet emellan. Dit skall jag.”

“Fröken Maggie,” sade han och stannade, “detta är icke möjligt.”
Hon skrattade friskt.

“Där har jag varit hvarenda dag i öfver en månads tid. Jag öfvar mig, förstår ni. Jag hoppar på skidorna. Ni kan inte tro, så bra det går nu.”

“Jag ryser af att tänka på det. Ensam. Och om ni faller ned i djupet?”

“Så kraflar jag mig väl upp igen.”

“Vet edra föräldrar af det här?”

“Nej då. Det skall bli en öfverraskning. Jag skall taga den stora pokalen vid Nordiska spelen. Jag har föresatt mig, att jag åtminstone skall bli mästare i något, när jag inte kan bli det i lärdom. Jag skall slå dem med häpnad, så att de inte längre kunna kalla mig Lillan och tycka, att jag ingenting duger till... Det är därför jag behöfver dräkten, förstår ni väl.”

“Fröken Maggie, jag begriper inte, hvad jag skall ta mig till med er.”

“Med mig? Ingenting alls. Jag reder mig utmärkt. Adjö med er!”

“Stanna, hör ni, Jag går in här i stugan till gossen, sedan söker jag upp er.”

Hon hade redan skidat en bit.

“Välkommen!” ropade hon. “Och om ni händelsevis får se någonting rödt uppe i en trädtopp mellan klipporna, så är det jag. Då får ni göra ert bästa.”

Hon flög af som en vind, och han öppnade stugans dörr och gick in.

*

Kunde han låta bli att komma äfven följande dagar? De blefvo allt mer förtroliga och för hvarje dag blef hon allt djärfvare i sina löpningar och hopp, hur skulle han våga lämna henne ensam?

“Nu är jag anmäld,” hälsade hon honom på fredags eftermiddagen. “Ja, i morgon är den stora dagen. Då gäller det.” Men han kunde icke besvara hennes muntra skratt, det låg en tyngd öfver honom. “Och snart slutar ni skolan?”

“Ja, det blir nog litet tomt. Men jag kommer åtminstone alldeles oskadad därifrån. Jag har inte haft en enda sådan där lärarförtjusning som mina kamrater. Tycker ni inte det där är fånigt? Och prästen se'n, som de gå och läsa för. Fy! Det är riktigt osmakligt, tycker ni inte det?”

Hennes oförbehållsamma förtroenden gjorde honom förbryllad. “Jag vet inte,” sade han. “Jag har så föga erfårit af sådant.”

“Bruka inte pojkar...?”

“De ha ju inga tillfällen, de ha ju hvarken kvinnliga lärarinnor eller präster. Sker det, är det nog i någon dam, som är tio år äldre än de själfva.”

“Det var lustigt.” Hon såg på honom med en liten skälmaktig min. “Pojkar äro väl sent utvecklade,” sade hon med ett menande smålöje.

“Ja, de börja nog inte på allvar förr än senare, så där — — så där vid min ålder.”

Hon klippte hastigt af samtalet. “Vet ni, i dag fick jag bannor igen af pappa.”

“Hvad hade ni då gjort för ondt?”

“Jag bad att slippa gå på en bal i nästa vecka.”

“Nå ja, det kunde ni väl slippa.”

“Pappa säger, att jag inte får ha några nycker. Usch, att få bannor! Vet ni, på de stora supéerna hemma, hvad jag då har lust med? Jo, när de komma så där utpyntade i ordnar och stjärnor och juveler och siden och småle och niga och se så utmärkt söta ut, då har jag sådan brinnande lust att göra något riktigt rysligt — till exempel gallskrika.”

“Det var hemskt.”

“Ja, det är nog hemskt. Men det är, som om jag tappade bort min mänsklighet och måste skaffa igen den på något rysligt sätt.”

“Ni har edra fantasier, fröken Maggie.”

De tego några ögonblick. Så sade hon helt ödmjukt: “Ni är så tyst. Är ni ledsen på mig? Har jag alldeles tråkat ut er med mina dumheter?”

“Jag är orolig för er; ju närmare tiden lider till ert stora slag, desto oroligare blir jag. Ni har sagt mig, att er rygg icke ännu är alldeles stark. Tänk om ni misslyckades, tänk om ni — om ni dör.”

“Det där låter allt uppmuntrande. Nå ja, det vore inte så stor skada skedd.”

“Fröken Maggie,” brast han ut, hans unga ansikte rodnade af harm och ifver, och hans röst darrade. “Vet ni, hvad ni nu gör. Ni hädar, vet ni det? Ingen skada skedd? — kantänka! Ni kan icke genom ert öfverdåd döda lifvet. Åh nej, lifvet ligger för högt för er. Det hinner ni inte med all er käckhet. Men ni kan döda möjligheten för er att här på jorden använda det lif ni fått. Hvarför tror ni vi läkare anstränga oss för att bibehålla lifvet på hvarenda liten stackars trasvarg, som har sitt lif hotadt? Därför att lifvet har ett oändligt värde, som vi aldrig kunna beräkna, ty det tillhör icke enbart jorden. Och ni, ni som ingenting erfårit, ni vågar er till att missakta lifvet.”

Hon satt och såg på honom med en stor hänryckning i sina ögon.

“Åh, det var skönt!” ropade hon, “det var uppfriskande för både kropp och själ att få en sådan där grundlig dufning. Tack ska ni ha — det var hederligt af er.”

Han smålog.

“När ni tycker så mycket om att få bannor, hvarför får då inte er pappa...?”

“Visst får han — men det är inte skönt. Ser ni, pappa är så ofantligt ståtlig och präktig och ansedd. Det där allt måste man betala med att jämt tänka på hvad som går an och passar och tar sig ut. Vi utgå från olika synpunkter, han och jag. Ni däremot — ni bannar mig från livvets egen stora synpunkt — från Gud — — då ger jag mig genast.”

“Gör ni?” sade han ifrigt. “Då bryr ni er inte om hela saken?”

“Kan ni fördra det?” sade hon allvarsamt. “Jag har gladt mig så mycket, jag har öfvat mig så ihärdigt. Vore det inte ett för stort offer — just vid målet?”

“Men jag står inte ut att se det. Tusentals åskådare och ni.”

“Ni behöfver ju inte alls gå dit.”

Nej, det förstås; det var henne alldeles likgiltigt, det visste han nog.

“Se så, du stannar tåget. Nu är det väl sista gången vi stiga ur här tillsammans,” sade hon. Men när hon sade det, grep henne en stor tomhetskänsla. Det föreföll, som om hela sporten hade bleknat ända till den lysande paradisfågeldräkten, som hon hade på sig för första gången under reskappan.

Hon gick in i väntsalen och lade af sig kappan, medan han tog ut skidorna.

Men fastän dräkten lyste emot henne, satt något underligt smärtsamt i hjärtat. De skulle icke träffas mer. Och med ens gick det upp för henne, att det var endast på honom hon tänkt under de sista dagarna. Men att hon nu var ledsen, det skulle ingen märka. Nej då...

“Åh,” utbrast han, när hon kom emot honom. Den lysande kjolen med hvarannan högröd och hvarannan höglå våd, de rutiga strumporna, den lilla hättan af röda och blå kilar, och under den det i lösta lockar svallande gula håret och ansiktet till hälften leende, till hälften sorgset.

“Tycker ni om den?” sade hon.

“Tycker om! — Åh, ni vilda paradisfågel — mitt hjärta är fullt af kval för er skull.”

“Ni måtte vara en mycket medlidsam läkare,” sade hon en smula osäkert, medan de följdes uppför landsvägen. “Vet ni, i min gröna ungdom vurmade jag för att ha en bror, som skulle vara läkare. Då skulle jag koka vingelé åt gamla gummor och baka kakor åt små sjuka barn. Sedan skulle jag förstås bli sjuksköterska.”

“Och nu?” sade han.

“Nu skall jag ta pokalen,” sade hon muntert. “I dag skall ni få se mitt mästerprof. Jag kan skida utför den brantaste backe och jonglera med stafven öfver hufvudet. Det skall ni få se, när jag ger mig ner. Men stå för all del där nere och tag emot mig, så att jag inte kommer rakt på gärdsgården!”

“Låt bli det där bara, jag vill inte se det!”

“Det hjälper inte. Jag vill,” ropade hon skrattande. “Jag kommer snart tillbaka. Jag tar inte många hopp i dag.” Så flög hon af i det hon svängde hättan i luften och ropade: “Victoria!”

Han gick fram och tillbaka där nedanför. Han såg hur hon kom kilande från höjden, klöf luften som en skimrande fågel och kom öfver bråddjupet långt på andra sidan. För hvarje gång viftade hon åt honom från sin höjd.

Så ja, nu vinkade hon med sin näsduk ett: gif akt!

Och så började mästerprovet. Hon kom från stupets öfversta krön med svindlande fart. Stafven kastade hon öfver sig i luften från den ena handen till den andra, under det hon graciöst böjde sig nästan som till dans åt båda sidor — det var några sekunders verk — och så kom hon rusande rakt i hans öppna famn. Han slöt armarna om henne, som om han velat kväfva henne.

“Men så släpp mig då!” sade hon. Men han släppte henne icke, och hon greps af en underlig vanmakt, medan hennes förvirrade hufvud sjönk ner mot hans bröst.

“Nej, jag släpper dig aldrig, aldrig mer. Jag vill ropa ut för jord och himmel, att jag aldrig släpper min paradisfågel.”

Ty han var utom sig af ångest och lycka. Men hon löste mildt hans händer och började gå framåt.

“Du säger ingenting, älskade,” sade han.

“Jag säger, att jag tror, att hela mitt lif varit en enda lång kedja af afund. Tror ni, att lyckan gör oss goda?”

“Jag vet,” sade han, “att hjärtat under den där röda tröjan klappat af mycket sorg.”

Hon brast i gråt. “Nu vill jag resa hem till pappa och mamma,” sade hon.

Han tog hennes arm under sin. “Skrämde jag dig, min älskade?” sade han.

“Och när vill du bli min hustru, Maggie?”

Då bröt genom tårarna öfver hela hennes ansikte fram ett strålande ömt och skalkaktigt leende.

“Hälsst i morgon,” sade hon.

De voro nu midt för stationen.

“Och hur går det med pokalen?”

“Den har jag redan fått,” sade hon, “bråddfull af lycka.”

LIFVETS KÄLLA % % % % % % % % % % % % % % % %

SÅ SADE ängelns röst i Eden
i Edens första morgonstund,
och fågeln lyssnade i reden
och tigern, vaknad ur sin
blund.

Och i cypressen skalf en susning,
det rasslade i palmens blad,
och skogssjön flöt med stilla krusning
mot flodens skrattande kaskad.

Så sade ängelns röst i Eden
till Edens första härskarpar:
»Hör Herrens bud och undflyn
vreden,
att I mån evigt lefva kvar!
I Eden många källor välla,
ur alla källor dricken I:
blott vid en enda, lifvets källa,
vid lifvets källa — gån förbi!

Ta, gån, så visst som det är skrifvet:
den dagen skall du döden dö.
Ty den i Eden dricker lifvet,
han dricker evig oros sjö.
Ju mer du dricker, skall du törsta,
ju mer du törstar, dricker du.
Den lifvets dag du tror din första,
ser du ej lifvet mer som nu!» —

I Eden många källor välla,
ur alla källor dricker jag —
blott ur en enda, lifvets källa,
har jag ej druckit tills i dag.
I lifvets brunn — jag står vid randen
och ser i spegeln min gestalt,
ser fagert speglas aftonbranden,
ser i dess våg förskönadt allt.

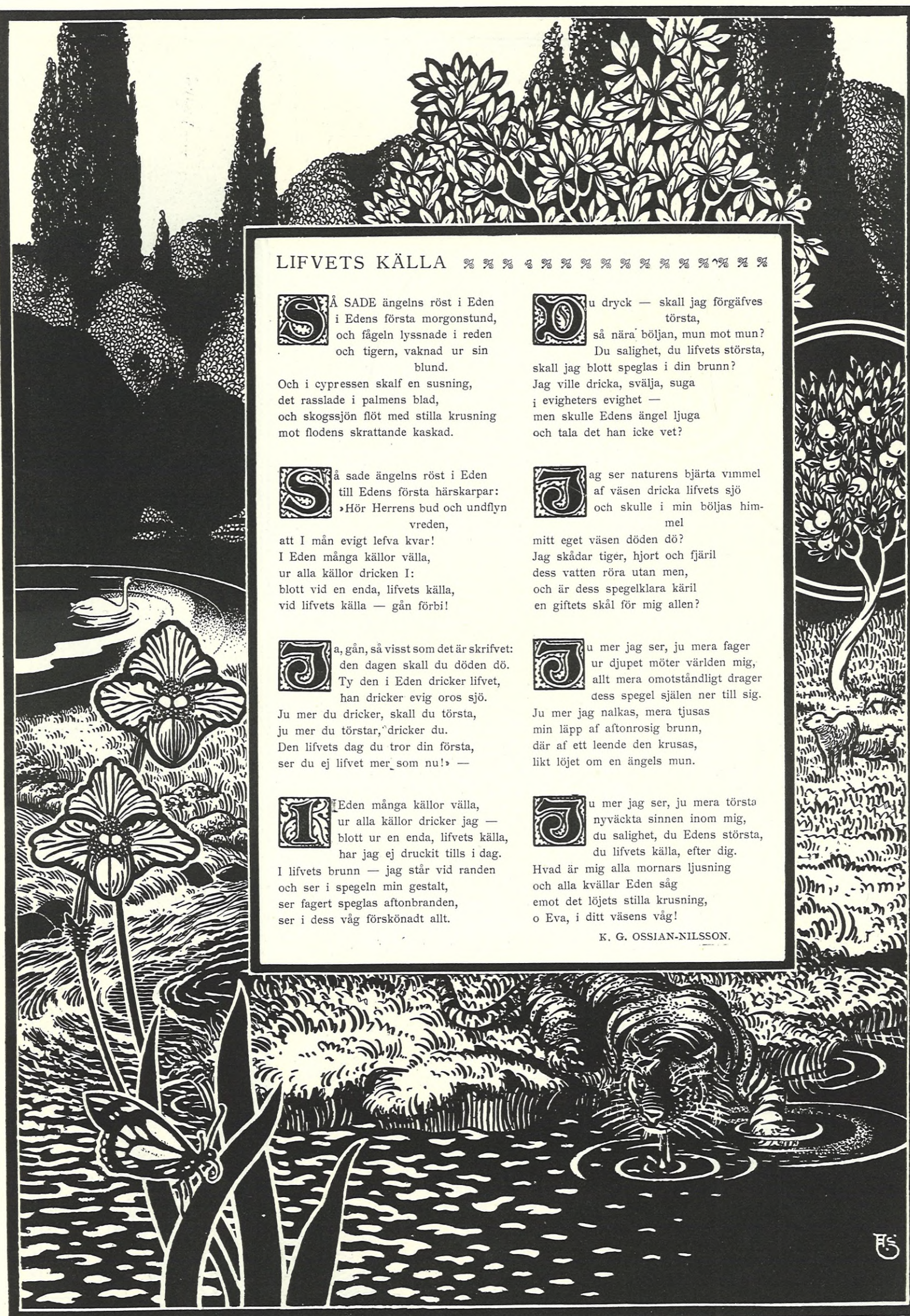
Du dryck — skall jag förgäfves
törsta,
så nära böljan, mun mot mun?
Du salighet, du lifvets största,
skall jag blott speglas i din brunn?
Jag ville dricka, svälja, suga
i evigheters evighet —
men skulle Edens ängel ljuga
och tala det han icke vet?

Jag ser naturens hjärta vimmel
af väsen dricka lifvets sjö
och skulle i min böljas him-
mel
mitt eget väsen döden dö?
Jag skådar tiger, hjort och fjärl
dess vatten röra utan men,
och är dess spegelklara käril
en giftets skål för mig allen?

Tu mer jag ser, ju mera fager
ur djupet möter världen mig,
allt mera omotståndligt drager
dess spegel själen ner till sig.
Ju mer jag nalkas, mera tjusas
min läpp af aftonrosig brunn,
där af ett leende den krusas,
likt löjet om en ängels mun.

Tu mer jag ser, ju mera törsta
nyväckta sinnen inom mig,
du salighet, du Edens största,
du lifvets källa, efter dig.
Hvad är mig alla mornars ljusning
och alla kvällar Eden såg
emot det löjets stilla krusning,
o Eva, i ditt väsens våg!

K. G. OSSIAN-NILSSON.

TJÄNSTEN. BERÄTTELSE AF HENNING BERGER.

US STONESTROM hade en liten krog nära börsen. Den var så liten, att den vännar emellan nämndes skrubben, och den var ej stort större än en garderob. Om någon i mäklarkvarteren sade: — Vi träffas kvarten, skrubben; så betydde det att de skulle mötas vid Gus' bar, klockan en kvart öfver ett, det klockslag världens största hvetebores stängdes.

Men lokalen var värd guld. Hyrorna voro dyra rundt det stora huset på La Salle street, och Stonestrom tänkte ej på utvidgning. Det behöfde han ej heller. Från klockan sex på morgonen till sex på eftermiddagen var det fullt hus framför hans smala mahognydisk. Se'n blef det tunnssådt, och vid sjutiden fanns det vanligen inga gäster. Då stängde Gus, räknade dagkassan och gick därpå ut att förströ sig.

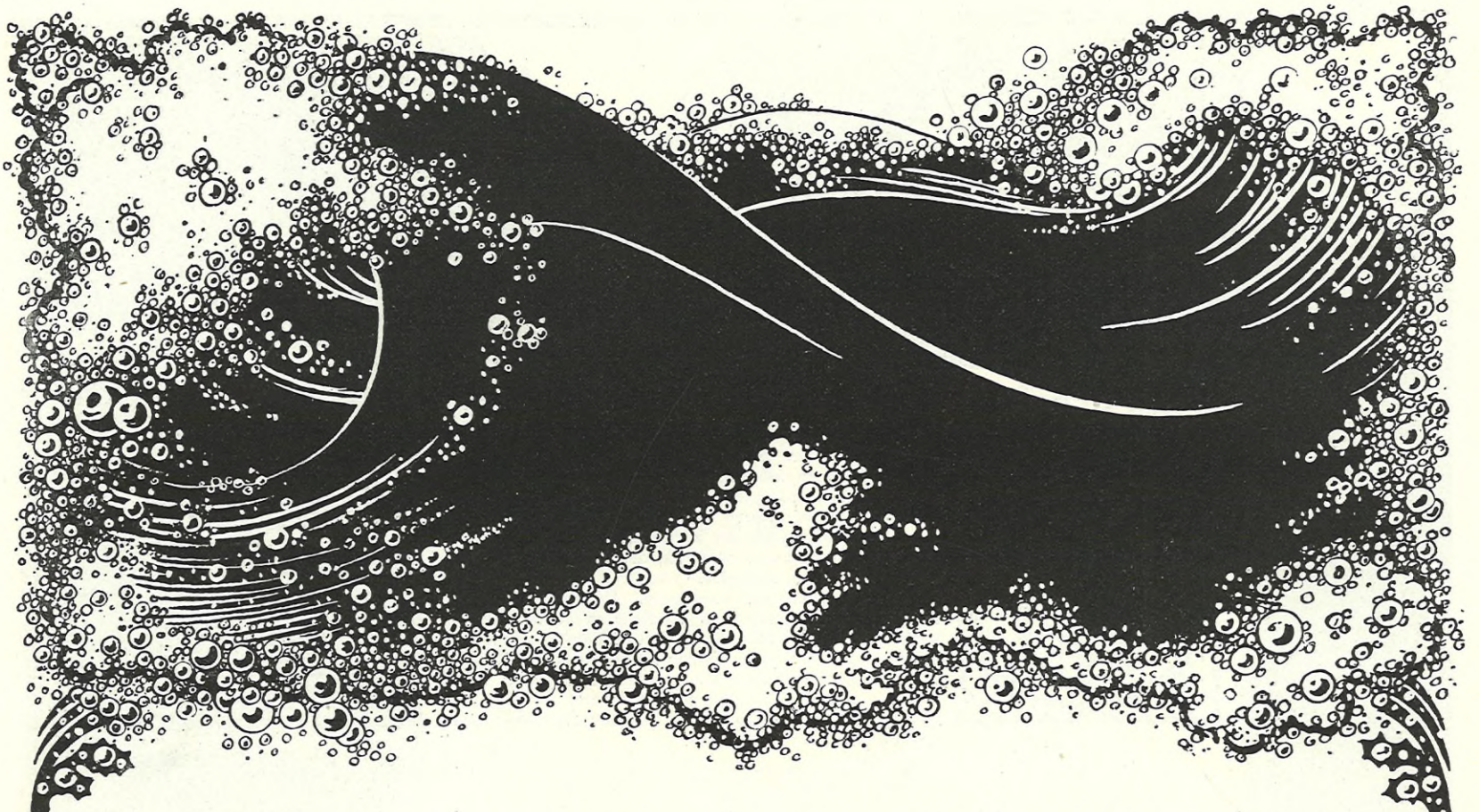
Hvarje skrymsla i rummet var beräknande väl tillvaratagen. Hyllorna hade inställt i väggen, disken var smal som en plank, inga bord och stolar funnos. Fatöl serverades ej, det var för billigt, och tunnorna skulle hafva tagit för stor plats. Det härliga Milwaukee-ölet på buteljer låg på is under en lucka i golvet. Den fria lunchen, som landets flesta öfriga barer skämde bort kunder med, saknades äfven. Endast en liten silfverskål med osttärningar och kexbitar stod bredvid kryddstället — äfven det af silfver. Utrymme saknades för den vanliga cigarrdisken; i stället stod i ett hörn en smal automat, på hvilken man kunde omväxlande vinna cigarrer och pengar — men för det mesta ingenting. Det var mer inbringande för ägaren; var visserligen förbudet, men Gus kände polisen och äfven som gammal demokratisk politiker, hvad högre var än gatans konstaplar. Däraf kom det sig också att Stonestrom funnit plats för en smal dörr längst in. Den förde till en trång spiraltrappa. Och en trappa upp, men i huset bredvid, var ett spelhus.

Gustaf Stenström hade mycket ung kommit till västerns metropol. Han hade upplefvat den stora branden, som lagt staden i aska, och hvarur den som fågel Fenix stolt höjt sig på nytt. Nu var han femtiofem, med grått inslag i det kortklippta, järnfärgade håret och en viss matadoraktig korpulens. Sverige mindes han blott som en dimmig miljö till en aflägsen läropojkestid — han hade varit finsnickare — och svenska talade han aldrig. Men en och annan landsman, hvilken liksom han själf kommit tidigt ut och lyckats, på ett eller annat vis, bland yankees, hade han dock en viss svaghet för. Det fanns några stycken: ett par mäklare, en skrädare, en advokat, ett par läkare, några emigrantagenter och så vidare. Dem såg han gärna på ett glas af sin fyrtioårsvisky, och de verkade för resten amerikaner. — Annars var hans handel baserad uteslutande på de nervösa och kallblodiga infödingar, hvilka dag ut och dag in spekulerade i allt mellan himmel och jord och hade byxfickorna fulla med silfver och sedlar för småtgifter.

Det var en regnig höstkväll. Redan klockan 6 hade Gus låtit sin bartender, upp-passaren, gå. Han skulle nämligen på ett föreningsnöje, och då han stal mindre ur kassaapparaten än någon företrädare, fann Stonestrom det billigt att så mycket som möjligt låta honom njuta fritid. Själaf var han i begrepp att aflägsna sig, hade släckt glödlamporna utom en, nattbrinnaren, stoppat på sig sedelbunten, lämnat de öfversenskomna växelmynten på visst ställe och tagit en god-natt-cocktail. Han sträckte ut armen efter öfverrocken.

Då knackade det på fönstret.

Det var en underlig knackning. Vi nutidsmänniskor ha ju till och med uppöfvat sinnena för emottaglighet i ljudet af en telefonringning. Så mycket mer uppfattar örat något så personligt som en knackning. En ödesknackning, tänkte krögaren. Det vill säga, det tänkte han naturligtvis bokstafligen icke, men han kände något ditåt. — En viktig, bedjande och ovanlig knackning.

Han hesiterade ett ögonblick. — Jo, revolvern låg på sin lilla hylla, alldeles midt under disken, mellan skölkranarna och ribbspjälorna för småglas. Gus gick fram till den gardinklädda glasdörren. Genom en springa i tyget såg han en man stå i det skarpa och nästan gredelina båg-lampsljuset på den rensköljda asfaltstrottoaren.

— Hvem där, sade Stonestrom så groft som möjligt. — Hvad vill ni?

Mannen tittade upp. Det var en liten undersätsig figur i grå ulster och slokhatt. Ansiktet var i skugga.

— Det är Pitera'n, hväste en stämma. Nels, you know, old boy — öppna, Gus!

Stonestrom kände honom väl. Det hade en gång varit en mycket framstående landsman som chef för en stor emigrantlinje. Men sedan ett par år var han afskedad och hade förfallit, det visste Gus. Nu hade han ej sett honom på länge. Emellertid drog han från regeln.

Den forne ångbåtsagenten, Nils Peterson, steg in. Han ruskade på sig som en våt hund.

— Tack, Gus, mumlade han svagt, tack, old boy . . .

Krögaren kände sig på en gång välvilligt, nästan vekt stämd.

— Så, sade han, så, så, så . . .

Han hade intet annat att säga, visste ej något uttryck för sin plötsliga blödsinhet — det lät, som talade han till en gammal häst.

Men inkommen bakom den inre skärmdörren, vid åsynen af flaskor och glas, blef han sig själf:

— Så, gamla gosse, du skall vid blod och dunder ha en extra visky, det skall du. Du minns svarta buteljen — eh? Nå hur går det annars . . . ?

Han stökade bakom disken och vände halft ryggen till. Peterson tog ej af sin vattendrypande slokhatt. Hans ansikte var underligt infallet, och då han förut varit pussig, hängde nu kinder och ögonvalkar som små halffyllda ballonger. Hudfärgen var rödblå. Han bar runda, guldbågade pincenér och smutsgult bockskägg. Tydligan var han i ett tillstånd af oerhörd själsspänning. När han talade, slog hans små och glesa, maskätna tänder tillsammans som af frossa.

— Gus, stammade han, du ser framför dig en bruten man.

— Prat, Pitera'n, sade Gus, drick — skål!

Han tände ett par lampor.

Den forne agenten drack, men därpå borrade han ögonen i värden.

— Gus, du har alltid varit min vän. Vi kommo båda samma år från det gamla landet. Vi ha gamla minnen, Gus. Jag har varit en god kund, inte sant, Gus, i de goda dagarna? Och vi tillhöra samma loge, Gus.

Stonestrom nickade. Det var sant, allt hvad den andre sagt. Och var det frågan om litet pengar — några hundra till och med — inte skulle han neka.

— Well, Gus, fortfor Peterson, darrande sakta på målet, — nu är det slut, förstär du — nu, nu i natt . . .

— Nå, nå —

Men Stonestrom visste ej, hvad han skulle säga. Han hörde att meningen stod öfver de vanliga hotelsefraserna, han kände att agenten tänkte — — nu i natt — — Han stirrade på hans ögon: de voro onaturligt vidgade och rödsprängda. — Han kommer bestämt att hänga sig, for det genom hans huvud.

Nils Peterson knäppte upp sin kappa, trefvade med handen innanför rocken och drog fram ett guldur. Det var vackert graveradt och briljantteradt. Gus kände genast igen det. Det var det ur, det stora engelska ångbåtsbolaget, Stjärnlinjen, skänkt sin Chicagoagent för länge sedan som ett ynnestbevis. »Till Nels Peterson, för trogen tjuguarig tjänst» stod det på en af dubbelboetterna. Det uret hade alltid Nels brukat visa, när han fått några glas. — Tänk, att han ej sålt det, undrade Gus.

— Här ser du, broder Gus, sade Peterson. — Här är det här uret, som jag fick af kompaniet. Se'n vet du att jag åts ut, kördes bort af den där spanska apan, yankeen, mister French. Vi ska ej vidare tala om den saken. Men jag har en tjänst att be dig om.

Stonestrom drog en suck af lättnad.

— Begär, sade han, begär allt jag kan —

— Det är inte pengar, sade agenten.

— Nå, alla fall . . .

— Det är bara att jag skall få göra sällskap med dig hem. — Ja, ja, det förstås, endast till porten. — Du bor ju kvar vid Jackson Park?

— Jaa, svarade Gus förbryllad. Han förstod ej.

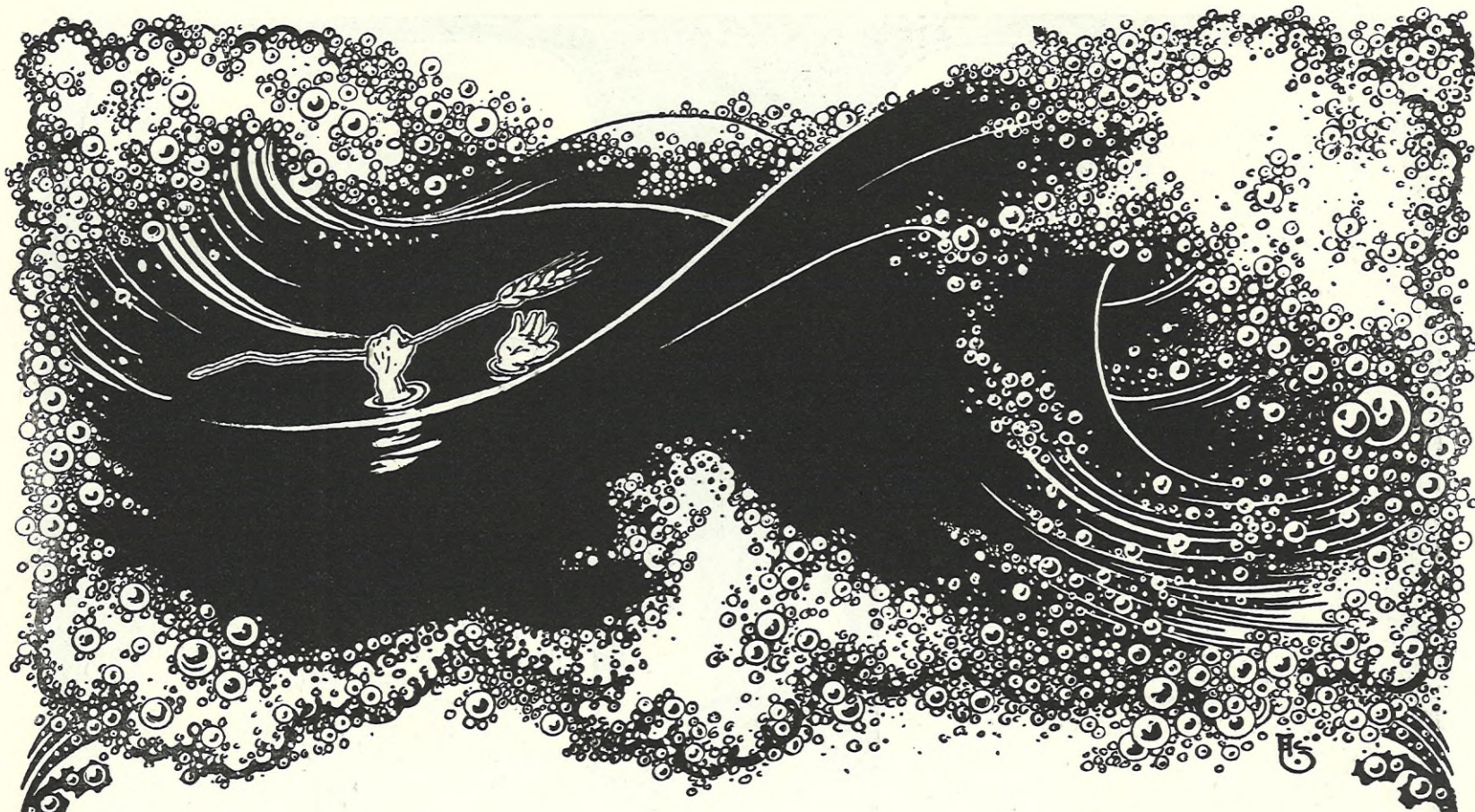
— Där hade jag förr själf ett hus, sade Nils Peterson och sväljde tjockt.

— En visky till, så gå vi väl se'n, föreslog Stonestrom. Han tordes ej fråga efter Petersons familj.

De drucko, stängde och gingo.

*

Det regnade oafbrutet. Hela den långa vägen söderut, då de hängde, tätt sammanpackade med en människohop, vid ett par läderstroppar från ett af pelarbanans tågagnstak, hörde de regnet trumma öfver deras huvuden. Stonestrom var emellertid nöjd att han ej kunde samtala med Peterson, som han såg inklämd framför sig mellan ett par arbetare. Han såg endast nacken af honom: en röd halvvalk under den svarta slokhattens våta brätte. Det var också bra, att han slapp att se ögonen.

Men han undrade hvad agenten kunde vilja. Ett ögonblick framstack tanken: han vill råna mig — men Gus förkastade genast infallet som något smutsigt och ovärdigt en af olyckan drabbad. Nej, något annat, men hvad? Kanske en sista bön om något uppdrag — kanske rent af ett besök hos hustrun. Obehagligt i sanning.

Gälla hvisslingar och höga rop från vagn till vagn:

— Jackson park — Jackson park — hurry up —

De krängla sig ur och ned från plattformarne. Det regnade hårdare än förut. Stonestrom blef hastigt led vid det hela. Den stora parkens träd susade hemskt och vindilarna förde med sig sjöar af vatten från de svarta fläckarna på andra sidan bulevarden. Han stannade under en lykta. Peterson kom fram och ville taga honom under armen, men krögaren vred på sig och sade i bestämd ton:

— Se så, Nels, säg nu fort hvad du vill, kan jag göra dig en tjänst, gör jag det gärna. Hvarom inte — god natt.

Den fallne agenten kom aldeles inpå sin forne vän. Hans ansikte var blekt och ögonen lystes af en orubblig föresats' hela spänningsläga. Läpparne skälfdes konvulsiviskt, men orden kommo bestämda och öfvertygande, i raska stötar, och ej för en sekund sänkte han sin genomträngande blick från den andres pupiller.

Han talade lågt, nästan hviskande, men dock tydligt. Han talade länge. Så fort krögaren sökte afbryta, tystades han med en gest. Småningom stod han stel och endast lyssnade. Slutligen, då Peterson tystnat, famlade Stonestrom förvirradt med handen öfver pannan och tog ett par raglande steg bakåt.

— Lofvar du, hväste agenten, kom i håg, att vi tillhöra samma loge . . .

Och krögaren sträckte ut sin hand.

— Jag lofvar, sade han.

Därpå stod han hopfallen och såg, hur Nils Peterson gick tvärs öfver den regnblanka bulevarden, kom in i parktrottoarens dunkel, där vände sig om och viftade med en spökligt hvit hand och så försvann mellan trädstammarnas mörker. — Då började Gus rysande vandra fram och tillbaka utanför sitt hus.

*

Parkavenyen var folktom. Regndropparne öfvergingo till små iskor, liknande hagel. Villorna utefter gatans högersida tycktes sova i natten och ovädret. Ur ett aflägsset fönster skimrade ett varmt, rött ljus. Ännu längre bort lystes två rutor i orange, som rofdjursögon.

Men på motsatta sidan var allt mörkt, med djupare svarta här och hvar i det mörka. Och i de stora, lummiga trädkronorna spelade vinden orgel.

Gus Stonestrom stannade. Han var mycket blek. Han lyssnade ut i regndunklet, hufvudet på sned, de hopknipta ögonen riktade mot parken. Blåsten saktade ett ögonblick — äfven hagelregnet föll lättare.

Då fångade hans öron det dofva ljudet af ett skott.

Gus ryckte till, som hade han själf träffats. Förskräckt såg han sig omkring — nej, ingen syntes. Han sprang hastigt öfver vägen.

Det var en fruktansvärd risk, han utsatte sig för. Den vänskapstjänst, han nu gick att fullgöra, hade kanske aldrig tillförene blifvit fordrad och uppfylld. Men Nels hade haft rätt: han var mannen att vända sig till i så pass allvarsamt fall.

En gles häck låg framför honom. Han gaf sig ej tid att söka en ingång, utan bröt igenom. Kvistarna knakade. Väl på andra sidan, omsvept af mörkret, stannade han. Ingen syntes på gatan. Pelarbanans tåg hvisslade och skramlade förbi i riktning norrut.

Indianmonumentet var det! Han kände platsen väl. Sneddande en bollspelsplan kom han in i en dunge, en liten lund med bänkar. Och till

vänster skulle statyn stå. Han tog upp sin elektriska ficklampa: en glimt — mycket riktigt, där skytmade granitsockein.

Ännu ett par steg. En ny glimt, han stannade. Framför hans fötter låg i det våta gräset en orörlig kropp.

En darrning, så häftig, att han höll på att tappa den lilla nickelpjäsen, skakade honom, kom hans händer att skälfa och benen att vika sig. Men därpå blef han isande lugn. Minnet af hundratals farliga situationer, som han under sitt växlande lif uti västern varit i, doko blixtnabbt upp i hans hjärna. Han tryckte beslutsamt på lampans batteriknapp och böjde sig ned.

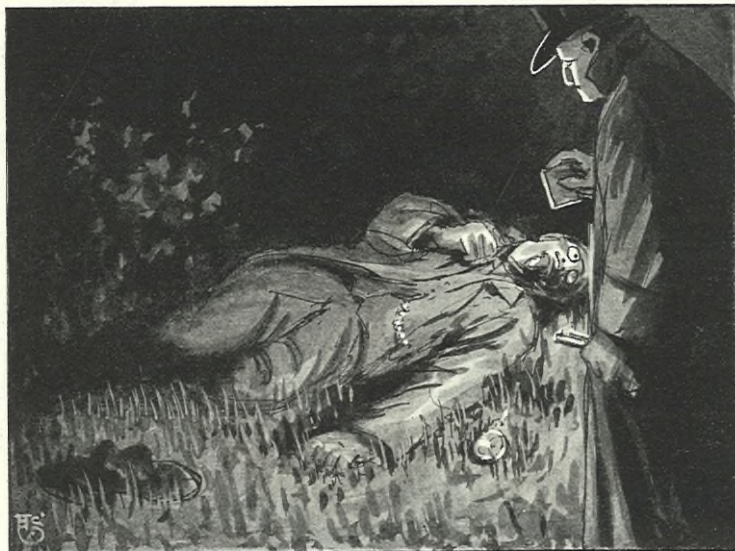
Där låg Nils Peterson. Stonestroms vana blick såg genast, att han var död. Skottet hade träffat hjärtat. Slokhatten var tilltrampad och låg ett par steg från liket. Guldlockan, minnesbelöningen, glänste äfven i gyttn mellan de gula grässtråna, några fot från den fallne. Kedjan var afsliten. Det verkade mycket riktigt mord — det återstod endast att taga bort revolvern.

Till all lycka hade den döde släppt taget kring kolfven. Oupp-hörligt tryckande på den lilla lampknappen ryckte krögaren till sig vapnet och lät det försvinna i sin raglanrocks vida sidficka. — En sista glimt lystes på agentens ansikte, hårdt, steladt, och kom glasögonen att blixtra. Gus vände sig om med ett djupt andedrag — ännu ett par glimtar för att ej trampa på klockan, och sedan in i mörkret. Med hvarje steg han tog, återkom hans oro. — Tänk om parkpolisen — — —

Hans hjärta bultade, så att han måste stanna. Men intet hördes. Regnet dröp ur löfverket på honom, vinden tjo på nytt som något vildt djur, och under hans fötter prasslade löf, kvistar och de genomdränkta torfvornas stubb.

Han kom in på en sandgång, som förde till hufvudentréen, osedd kom han ur parken och nådde slutligen, våt och frysande, sitt hem.

Där blandade, enligt gammalt skotskt recept, krögaren Gus Stonestrom — ägaren af Skrubben, nära börsen — sig en stor och starkt kryddad viskytoddy. Han drack den i det säkra medvetandet, att hans döda logekamrats familj nu säkert skulle få ut liförsäkringssumman.

FRISEGLAREN. BERÄTTELSE AF VILMA LINDHÉ.

DET VAR mer än en gammal sjöbuss, som påstod sig aldrig ha sett maken till storm, och svår var den väl, då lotsförmannen gifvit order, att lotsbåten ej fick gå ut, hvilket knappt händt i mannaminne.

“När en inte kan, så kan en inte,” afgjorde lotsältermannnn och tog med hemlig belåtenhet vägen uppåt fiskläget, där de små husen lågo i klungor, tätt tryckta intill hvarandra.

Men ute på hamnpiren, hvilken gaf skydd åt fiskkuttrar, fraktskutor och småbåtar, stodo förblåsta män och kvinnor kvar i ängslig förbudan, ty utē till hafs dref en tremastare, som signalerat efter lots, allt närmare inpå skären.

Det låg mer än ångest i skärgårdsfolkets spejande ögon. Det låg sorg öfver att ej kunna hjälpa, som sig borde, och bäfvande, samvetsömna spörsmål om det omöjliga ej vore möjligt, trots allt.

Men hafvet, ur hvars hvitfraggiga, skummande vattenmassa tunga, grönklara vågor allt emellanåt reste sig och med ett bedöfvande dån kastade sig öfver hamnarmen, som ville de söndersmula den talade allt för tydligt enväldshärskarens språk, för att någon skulle våga trotsa dess makt.

Längst ute på brohufvudet — så långt ut att Sara, hustrun hans, inte väntade annat, än att svallvågorna skulle taga honom med sig — stod mästerlotsen, Krister Larsson, som ej visste hvad fruktan var och fått vedernamnet “Friseglaren”, därför att han hade sådan underbar tur att fria sig i de mest öfverhängande faror.

“Ja ger mej ut i alla fall, ja,” sade han och vände sig plötsligt om, så att det väderbitna, grofhuggna ansiktet med de djärfva ögonen blef synligt för alla.

Detta var just hvad Sara fruktat, men ehuru ångesten kom kinderna att hvitna och benen att skälfva, sade hon ej ett ord eller gjorde en åtbörd för att kvarhålla honom. Hans tankar voro ej heller hos henne, det visste hon allt för väl, där hon stod med händerna så hårdt knäppta, att det knakade i dem.

Det växlades skarpa, stridiga ord nu ute på hamnpiren. Inte bara därför att företaget ansågs dumdrigt, utan därför att det väckte förargelse, att Krister nu, som alltid, ville öfverglänsa en hvar i mod och oförvägenhet.

“De kvettar mej lika hva' ni töcker eller inte töcker. Här ä' ingen ti' å spella, å hva' lotsstyrelsen anbelanger, frågar ja inte åter'n, för de ä' min båt å mitt lif å ingen anns de' gäller,” ifrade Krister i stigande trots.

“Kan va de, men en själfspelling å inte ann't blir du, om du ger dej ut ensammen i ett tocket vä'r.”

Att så var, visste Krister lika väl som någon annan, men att taga tillbaka hvad han en gång sagt låg ej i hans natur.

“Ja ä' en, ja, å di ä' många, di,” sade han och pekade ut mot fartyget, “å vell ni stå mä' hännera i kors å se dom förgås, får de bli eran sak — ja' kan'et inte.”

Sara stod orörlig som förut, men i ögonen glittrade och lyste det af beundrande ömhet.

“Ä de ingen, som tror sej om te å bli mä, när de' ä' en frisejlare ombord,” frågade Krister och kastade en uppfordrande blick på männen omkring sig.

Ett mummel af ovilja var enda svaret.

Annu en gång såg han sig omkring, och nu föllo hans ögon på Sara, som ställt sig så, att hennes kropp så godt som dolde en yngling, hvilken stod tätt bakom henne.

Krister förstod, och när han det gjorde, sköt vreden upp inom honom.

“De' tackar ja dej inte för, att du vell göra pilten till en mes — å gömma'n för mej,” sade han och gick rätt på hustrun. “Å för den sakens skull, om inte för ann't, ska' han mä' nu.”

Han höll inne ett ögonblick, som om han ångrat sig, men tillade i tydlig afsikt att öfvertyga sig själf och andra: “Han ä' lika frank båtkarl han som nå'n ann, så onger han än ä — å den endaste, ja har te å befalla öfver.”

“Ja har födt'en, ja, å har ett ord å säja, ja mä',” inföll Sara, medan ögonen brunno mörka och hotande i det bleka ansiktet. “De ä' din lefsuppgift te å rädda folk — om du så ska sätta te lifvet — men inte hanses. Han ä' de' enda ja har, å honom behåller ja.”

Krister var inte van, att hustrun satte sig upp emot honom, och att hon nu gjorde det i andras närvaro fördubblade hans vrede.

“Ja har allri frågat återhva' kvennfolk, töcker å minst åter hva' du vell å inte vell,” sade han hårdt och vände sig ifrån henne, som om hon aldrig funnits.

“Hva' säjer du själf,” sporde han sonen. “Ä' du inte så pass lik far din, att du vågar hva' han vågar?”

Gossen, hvilken var lång och finlemmad med outvecklade anletsdrag, men med en resning, som angaf, att han var ännad till en sällsynt kraftig man, stod obeslutsam, blickande från far till mor.

Det var tydligt, att han både ville och inte ville, liksom att han var modig och rädd på samma gång samt först af allt ängslig att göra vare sig modern emot, som han älskade, eller fadern, hvilken han samtidigt fruktade och beundrade.

“När ja va så gammal som du, hade ja varit ute i likså svårt — eller värre — men ja va ingen morsgris, ja,” vidtog Krister.

“Ja följer mä’,” ropade ynglingen och slet sig från modern, som försökte hålla honom kvar.

Då Krister gick ner till segelbåten med sonen bredvid sig, kunde han inte låta bli att ge hustrun en skadeglad, triumferande blick. Men när han mötte hennes ögon, slog han ner sina egna och kände ett styng i hjärtat, ty hvad han tyckt sig

läsa däruti, var intet annat än den kufvades inbitna hat mot förtryckaren.

Med stigande ångest och själsspänning iakttog åskådarna ute på hamnarna såväl den utgående räddningsbåten som det nödställda fartyget. Endast Sara tog vägen inåt byn, som om intet förefallit, och vandrade utan att se tillbaka den steniga, slingrande stigen uppåt till sin stuga. Men aldrig släppte de knäppta händerna sitt krampaktiga tag, och alltjämt rörde sig de skälvande läpparna som i ett hviskande, hemlighetsfullt samspråk.

*

Krister hade gjort sig ännu mer förtjänt af det binamn han fått, ty också i den seglatsen — den vågsammaste han företagit — gick han fri från farlighet.

Men när han kom därifrån, var han ensam, ty i samma ögonblick fartyget skulle bordläggas, hade en störtsjö krossat båten och fört sonen med sig.

Hur han själf kommit ombord på den vinddrifna seglaren, visste han inte — bara att det skett i sista ögonblicket, och att den gått klar.

Frampå natten, då stormen bedarrat, landsattes han och hade intet annat att göra än att genomvåt, stelfrusen och lamslagen af trötthet, som han var, sträfvat sig igenom det sofvande fiskläget hem till sitt. Redan på långt håll glimmade ljusskenet från de låga fönstren emot honom likt en vägledande fyrbåk, gifvande visshet om att hustrun satt uppe och väntade som alltid, och vid den synen kändes det, som om fötterna varit af bly.

När han nått fram och stått en god stund utanför husknuten, stafvande på det budskap, han hade att frambara, var det, som benen ville svika honom, och nu stapplade han in med sammansnörd strupe och torra läppar. Men han behöfde ingenting säga, ty hans ansikte och hållning uppenbarade ögonblickligen hvad som händt.

Inte sade Sara häller något, medan hennes brådskande, skälvande fingrar hjälpte honom af med de vattendränkta kläderna, liksom de gjort så många gånger förut.

Hans kropp skakades af en inre frossa; men medan hon lagade, att han kom i säng och gaf honom varmt att dricka, hade han endast en tanke — den att undvika hennes ögon, i hvilka han väntade att finna ett ökadtt mått af hopsparad hätskhet.

Sedan den dagen var det systare i lotsstugan än någonsin, ty man och hustru hade intet att säga hvarandra, där de kommo och gingo, upptagna hvar och en af sina egna tankar och sitt arbete, hvaruti de skenbarligen aldrig möttes.

Det räddade fartyget — en engelsman — visade sin tacksamhet för den djärfva räddningsbragden

genom att sända såväl hedersdiplom som medalj och silfverpokal; men hade Krister förut med själfkär belåtenhet framvisat de äreskänker han fått, gömde han dessa nu så mycket omsorgsfullare — framför allt för hustrun — och hade det varit hans stolthet att heta friseglare, blef han numera rent ursinnig på den, som kallade honom så.

Mer än förr och ännu hållre än förr vistades han också på sjön, ty i den trånga stugan, där tomrummet efter sonen och hustruns aftärda gestalt voro en ständig påminnelse om hvad som händt, kände han sig färdig att kvävas.

Men hvar han var, hade han Sara med sig, ty hade hon ej varit i hans tankar under de förflutna åren, var hon det nu så mycket mera, och hade han ej förr iakttagit henne, gjorde han det nu oafbrutet.

Underligt var väl också, att den hatfulla blick, hon gifvit honom, alltjämt brände likt eld i hans blod samt att den kufvade och böjde, drog och lockade på helt annat sätt, än hennes ungdomsfäring haft makt till.

När han betraktade henne i smyg, som han allt oftare gjorde, och såg huru i förtid åldrad och illa medfaren hon var, blef han allt ifrigare att draga sig till minnes, huru hon sett ut vid den tidpunkt, då han gjort henne till sin. Men det kunde han inte erinra sig, och det kändes likt en stor saknad, eller som hade han gått miste om något fint och fagert, som kunnat vara hans, om han velat.

Att hon hatade honom, trodde han fortfarande, liksom att det var en liknande känsla, hon ingaf honom, där hon gick som det stora skuldmedvetandet eller frågetecknet i hans lif.

Han hade icke läst eller lärt mer än som var alldeles nödvändigt i och för sysslan och inte tänkt på stort annat än den häller, ty det hade han aldrig haft tid till. Men nu föllo tankarne öfver honom likt en flock hämdgiriga roffåglar, de där blifvit bedragna på sitt byte och fordrade igen hvad dem tillhörde. Med samvetsängslande, pinande frågor kommo de, spörjande utan återvändo, om det ej varit lika mycket af ärelystnad och trots som af lust att hjälpa, han äfventyrat sonens lif och gjort hustrun till sin fiende.

Andra frågor framställde sig också, lika omöjliga att besvara. Hvad var det, som uppehöll hennes krafter, räddade henne från att duka under af sorg och ensamhetskänsla och gaf liksom nytt mod för hvarje gryende dag? Hvad var det, som tvang henne att aldrig svika någon den minsta af lifvets tröttande plikter?

Hvarifrån hade hon hämtat styrka att fördraga hårda ord och ovänlighet? Hvem talade hon vid, när hennes läppar rörde sig? Mot hvem eller hvad smålog hon så vackert?

J. U. n

Han hade ansett sin gärning som ett stordåd, värdt allt beröm, och hennes som ett lumpet kvinnfolks-göra; men när han nu såg henne komma och gå i tusen bestyr, af hvilka nyttan och trefnaden kommo honom långt mer än henne till del, kände han en allt större lust att smeka och tacka henne. Därvid stannade det dock, ty som hinder reste sig lika mycket hans egen stolthet som fruktan att blifva tillbakastött.

En vinterdag, då han återvände från tjänstgöringen, motad af isen, låg hon till sängs, hvilket ej händt, sedan hon födde sonen, och inför denna lika oväntade som ofattbara tilldragelse kände han sig rent förintad.

Det blef allvarligt, och läkaren gaf föga hopp, ty det var synbart, att den sjuka förlorat såväl kärleken till lifvet som önskan att få behålla det.

Då det ej fanns någon möjlighet att tränga igenom isbandet och lotsbåten ej kunde gå ut, blef det Krister som vårdade henne.

Mången strid på lif och död hade han genomkämpat ute till hafs med sig själf som insats; men hade det varit svårt då, var det tiofaldt värre nu, då han var en overksam åskådare och fick en allt tydligare förnimmelse af att hust-run för hvarje stund flyttades allt längre ifrån honom in i ett rike, hvars gränser och räckvidd, mörker och ljus voro honom fullkomligt förborgade.

För att hålla henne kvar — som han gjort med mer än en drunknande — tog han hennes hand i sin; men nu blef hon orolig och vred sig i ökad plåga och begär att undkomma.

Något liknande hade också de gjort, som hållit på att dragas ned i hafsens djup. Det mindes han och grep så mycket fastare och ömmare om den maktlösa, dödssvala handen.

Då slog hon upp ögonen liksom för att få svar på en fråga eller rätta ett misstag.

“Faller den sjuka i en sund, naturlig sömn, är hon räddad,” hade läkaren sagt, men yrseln och oron tilläto det ej.

*

Istället, som sträckt sig långt ut till hafs, höll på att bryta upp under trycket af en hvinande nordväst. Men därom visste Krister alls intet, ty hustruns svaga andhämtning var det enda ljud, han förnam, liksom hans enda omsorg var att räcka henne medicinen, utan att alltsammans spilldes bort mellan de styfva, otympliga fingrarna. Att hon inte hade någon bättre vårdare, var också hans stora bekymmer.

En dag, då stormen hotade att lyfta hustaken och hafsbruset tycktes vilja tränga ända in i kammaren, fick han underrättelse om, att farleden var klar, och att lotsbåten skulle ut med honom vid rodret. Men

nu reste han sig för första gången i trotsig olydnad mot befälet.

“Här ä' min plass. De må gå mä an'ra mär sker, hur de vell, bara ho där blir ve' lif.”

Då samlade sig den sjuka liksom med ens till tankar och besinning och lyfte på hufvudet. “Han kommer nock,” hviskade hon och nickade bekräftande mot budbäraren.

Men Krister hvarken ville eller kunde.

“Ja orkar inte gå ifrå' dej,” stönade han, medan tårarna sprungo honom i ögonen.

Nu lade hon sin hand på hans. “Lefsuppgefta, den får en inte pruta å' på, du,” svarade hon, medan ögonen i rådvill ängslan vandrade mellan oljekläderna på spiken vid dörren, hvilka hon alltid haft tillreds, och matsäckstinan, hon aldrig uraktlåtitt att fylla och bära ner till stranden. Det var tydligt, att hon ville upp. “Nä', du får hjälpa dej själf, för ja' kan inte,” jämrade hon sig och föll tillbaka mot kuddarna.

Då stod det på en gång klart för honom, hvad allt han hade henne att tacka för och hvad allt han var henne skyldig.

“Förlåt,” stammade han och smekte hennes hår och kinder, “förlåt, att ja' var't så stögg ve dej — å förlåt de mer än allt ann't, att gossen ble borte.”

Nu slog hon upp ögonen i fullt medvetande och log emot honom, och då visste han med ens, hur hon sett ut i ungdomstiden.

“Du kom själf — du ä' la mer än många söner.”

En stormil svepte kring stugan och dref sanden mot fönsterrutorna, men han märkte det ej.

“Skynna dej te å hjälpa dom, som ä' i nö',” bad hon.

“Ja frågar inte ätter nå'n ann' än dej,” svarade han i utbrottet af den stora, nya känsla, som behärskade honom.

“Lefsuppgefta, du,” sade hon återigen.

“Ska' ja lämna dej ensammen då,” klagade han.

“Ensammen ä' ja allri — å har allri var't.”

Det var tydligt, att han inte förstod henne.

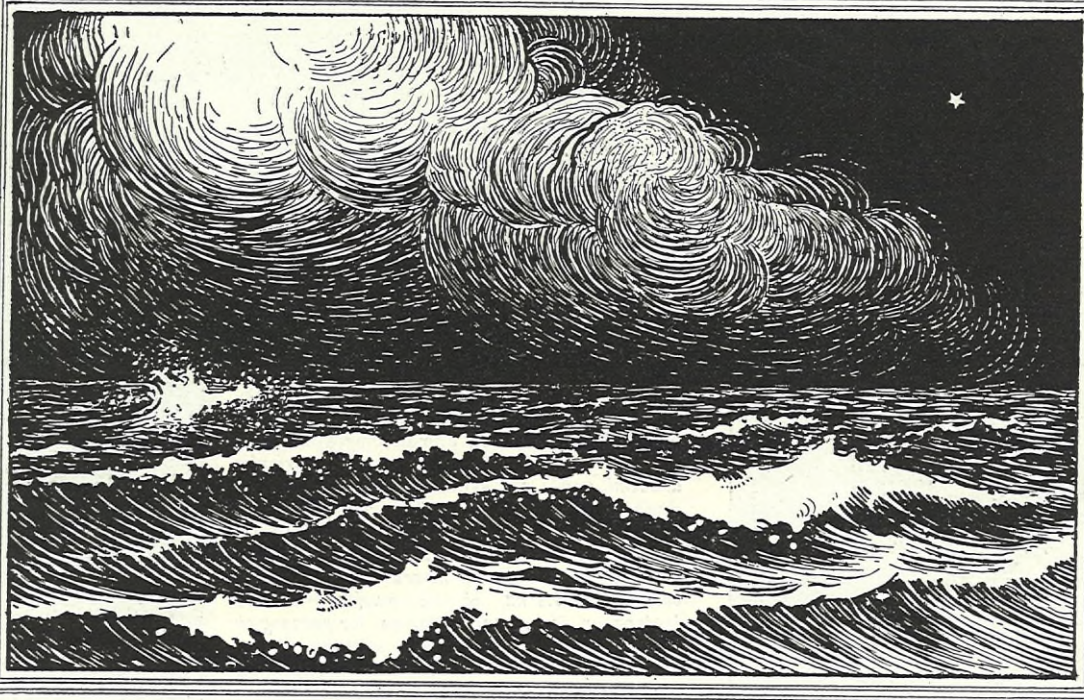
“Han som näpste stormen, du — å som bad de be-tungade komma te sej — han ha var't mä mej. Du har nock sejlat uta' honom, du — men ja har talt ve'n förossbägge.”

Hon låg tyst några ögonblick, så talade hon åter. “Frisejlar visste ja la, att du inte va' mer än nån ann' här på jorla, för går de än så bra te e ti' unn'er sejplatsen här nere, så sticker i alle fall faliheter uta' alla slag snart nock fram, där en minst väntar dom.”

“Ja' har tänkt desamme,” svarade Krister ödmjukt, “å låter inte skälla mej för de' länger.”

“Nu ska ja sofva, för nu vet ja, att du ä' gla i mej,” sade hon, medan det segersälla, hemlighetsfulla leende, som väckt hans undran, liksom genomskimrade det tärda ansiktet.

När Krister fått på sig oljekläderna och gick fram för att säga henne farväl, sof hon redan så lugnt och djupt, som den gör, hvilken från en svår sjukdom återvänder till lifvet.

TRE DIKTER AF VILHELM EKELUND.

HAFVETS STJÄRNA.

Tunga, förtviflade molnens lågor
sjönko i floden af svartnade vågor,
hän under kvällens brusande rand
svallar min andes ödsliga strand.

Dagen den gråa bortfladdrar och släcket,
rymden af mörker och stormsus betäckes.
Hälsad, o aningens timme, var!
Hell dig, hafvets stjärna klar!

ETT ANSIKTE.

Gäst från gåtofulla bygder —
själ, som ock gör denna färden,
o, hvad tvang väl dig att vandra
här bland dessa dunkla platser?
Hvarför tog du med dig detta
stjärnljus i ditt rena öga,
denna himmelsglans om håren,
denna hvithet af seraf och lilja
här till jordisk smuts och smälek?
Kom du för att väcka
i min själ det flydda minnet,
kom du för att öka

glöden, som mig redan bränner?
Skönhet, skönhet, hell din makt att
bringa
jordens röster strax till tystnad,
hell din makt att i en svindel
utaf rosenfärgad aning sänka
allt mitt väsen ljuft och sakta,
hell din makt, som kommer
tviflets tankar att förstumma
och med visshet klar, som gäckar
jordiska förnuftets domar,
hjärtats smärteboning fyller!

BESÖKET I HEMBYGDEN.

I novemberdagen lugna, ljusa,
satt jag i den gula skogen
där vid fönstret uti stugan.
Ingen fågelsång i bokträd,
ingen källas gång in under snären
i den låga däliden strax intill;
där var allt så tyst och bortdödt,
det var tyst och bortdödt i mig
liksom i den tomma skogen.

EN KVINNLIIG AKADEMI.

SELMA LAGERLÖF

SOM IDUNS LÄSARE helt visst torde ha i godt minne, anordnade redaktionen sistlidne vår inom tidningens läsekrets en allmän omröstning om upprättande af förslag till en *kvinnlig akademi*, som i sig skulle upptaga de yppersta representanter för det nutida svenska kvinnoarbetet på skilda kulturområden. Af de nio platser, som den föreslagna akademien borde omfatta, afsågs en för *litteraturen*, en för *de bildande konsterna*, en för *musiken*, en för *teatern*, en för *vetenskaplig*, en för *pedagogisk* och en för *social-filantropisk verksamhet*, en för *hemslöjd och konstindustri* samt slutligen en för *affärsverksamhet*.

Idén slog lifligt an i vida kretsar, och de omröstningsblanketter, som Idun lät medfölja sitt nummer af den 27 april, kommo i stor utsträckning till afsedd användning. Sedan samtliga till redaktionen insända röstsedlar därefter sammanräknats, ha vi nu nöjet att här meddela resultatet och att — som vårt julnummers förnämsta prydnad — bringa bilderna af de nio framstående kvinnor, som af den allmänna opinionen utsetts att bilda den föreslagna kvinnliga akademien.

På platsen för *litteratur* har vår frejdade författarinna fröken *Selma Lagerlöf* insatts med en röstöfvervikt, som bättre än något annat torde vittna om den välgrundade popularitet, hennes författarskap åtnjuter i hennes fädernesland. Hon erhöll nämligen ej mindre än 3,207 af de 3,619 för denna plats afgifna rösterna. Närmast i röstetal kommo fröknarna Ellen Key och Mathilda Roos med hvardera 109 röster samt Annie Quiding med 65 röster.

Platsen för *de bildande konsterna* intages af den unga begåfvade bildhuggarinnan fröken *Alice Nordin* med 623 röster. Närmast i röstetal kommo fru Jenny Nyström-Stoopenaal med 417, fru Anna Boberg med 308 och fru Agnes Kjellberg-Frumerie med 281 röster.

På platsen för *musik* har vår celebra operasångerska fru *Caroline Östberg* insatts med 525 röster. Närmast kommo fröken Elfrida Andrée med 516, fru Alice Tegnér med 326 och fröken Valborg Svärdström med 169 röster.

En betydande majoritet är det ock, som tilldelat platsen för *teater* åt den utmärkta karaktärsskådespelerskan vid Svenska teatern fröken *Gerda Lundequist* med 1,292 röster. Henne närmast följde fru Julia Håkansson med 660, fru Harriet Bosse med 287 och fröken Thekla Ahlander med 98 röster.

Platsen för *vetenskaplig verksamhet* intages af vår välbekanta första kvinnliga läkare dr *Karolina Widerström* med den vackra siffran af 1,503 röster. Närmast kommo docenten fröken Elsa Eschelsson med 801, dr Lydia Wahlström med 227 och dr Ellen Sandelin med 189 röster.

ALICE NORDIN.

CAROLINE ÖSTBERG

GERDA LUNDEQUIST.

KAROLINA WIDERSTRÖM

ANNA SANDSTRÖM.

AGDA MONTELIUS.

LILLI ZICKERMAN.

SOFIA GUMÆLIUS.

Platsen för *pedagogisk verksamhet* har folkmeningen besatt med fröken *Anna Sandström*, den framstående skolföreståndarinnan och pedagogiska författarinnan "Uffe", som erhöll 1,345 röster. Närmast henne följde fröken Eva Rodhe med 420, fru Sofia Almquist med 231 och fröken Anna Whitlock med 226 röster.

Som representant för *social-filantropisk verksamhet* har utgått fru *Agda Montelius*, den kända föreståndarinnan för "Föreningen för välgörenhetens ordnande" i Stockholm, som uppnått 557 röster. Närmast därefter kommo fröken Beatrice Dickson med 432, fröken Ellen Key med 321 och fru Anna Retzius med 289 röster.

På platsen för *hemslöjd och konstindustri* har insatts "Föreningens för svensk hemslöjd" nitiska ledarinna fröken *Lilli Zickerman* med 603 röster. Närmast henne följde fru Thyra Grafström med 530, fröken Hulda Lundin med 406 och fru Thora Kulle med 309 röster.

Platsen för *affärsverksamhet* slutligen har opinionen tilldelat fröken *Sofia Gumælius*, den allbekanta grundarinnan och innehafvarinnan af Gumælii annonsbyrå, som erhållit 1,406 röster. Närmast kommo fru Wilhelmina Skogh med 1,011, fröken Augusta Lundin med 240 och fröken Anna Whitlock med 83 röster.

De nio celebra kvinnor, som alltså af den allmänna meningen utsetts att bilda den kvinnliga akademien, äro helt visst för alla våra läsare så väl kända, att något närmare biograferande ej i detta sammanhang kan anses behöfligt. För öfrigt kunna vi i det afseendet hänvisa intresserade till Iduns afslutade årgångar, där samtligas personligheter och verksamhet vid skilda tillfällen utförligt behandlats.

För att emellertid ytterligare gifva betydelse åt den anställda omröstningen utöfver den af en intressant tankelek, vill Idun härmed anslå ett belopp af *ett tusen kronor* till belönande eller främjande af någon förtjänstfull kvinnlig gärning, öfver hvilken summas närmare användning de nio utvalda äga att besluta. För detta ändamål är det vårt hopp, att de godhetsfullt vilja hörsamma vår vördsamma inbjudning att sammanträffa under den närmaste framtiden å tid och plats, som vi skola ha äran under hand delgifva dem, och kommer resultatet af denna sammankomst naturligtvis också att i sinom tid meddelas i Idun.

Stockholm i november 1905.

IDUNS REDAKTION.

G.F.

ETT BREF. AF
BO BERGMAN.

MIN SON!
Under alla dessa
år har jag väntat.

Vi ha mötts på
gatorna någon gång och
hälsat på hvarandra
som främlingar, och
för hvar gång har jag
sökt i ditt ansikte. Men
det som jag sökt efter,
har inte funnits där.
Dina ögon voro inte
dina ännu. Du såg
med andras, med din
mors och deras, som
voro mina fiender.

Och jag har vän-
tat.

En gång kommer
han, har jag sagt mig.
Men du kom inte. Jag
har velat gå fram till
dig på gatan, skriva
till dig — du är ju
tjugufyra år och man
för dig själf. Jag kan inte tvinga dig att hålla af mig,
det kan ingen, men jag kan tvinga dig att höra på mig.

Men så var det ditt ansikte — — och då miste jag
lusten . . .

För fjorton dar sen möttes vi igen, och jag såg genast
att du var en annan. Dina ögon voro milda och goda.
Du gjorde ett ryck, som du ville stanna och gå öfver
gatan; det gaf en stöt i min gamla kropp, och händerna
började skaka på mig. Men så fortsatte du. Och
jag tänkte: inte ännu. Jag förstod i alla fall, att det händt
något, och jag fortsatte åt mitt håll, lycklig och grubblande
på hvad det kunde vara som gjort dina ögon nya.

Nu vet jag det — när jag fick syn på ditt namn, ditt
och hennes, i tidningen. Och jag begrep, att nu kunde
jag också skriva och att du skulle höra på mig och
kanske lära dig att i mig se din far, inte bara en främ-
mande man, som en gång förlupit din mor. Du är lyck-
lig, och lyckan ser i alla fall längre än olyckan, hur man
än vill göra den sista till klarsynt. Olyckan naglar blicken
vid en enda punkt.

Kanske tar jag miste ändå; kanske är denna tid, när
du har bara sol omkring dig, den minst lämpliga till att
tala om skuggorna, som falla mellan två människor. Det
må vara hur som helst, jag kan inte vänta längre.

Ja, jag lämnade din mor. Hvarför? Därför att jag
inte älskade henne, svarar du. Om det förhållit sig så,
hade jag kanske stannat. Jag säger icke att jag bort
stanna, men jag hade kanske gjort det ändå. Orsaken
skall du strax få veta. Detta enbart, att kärleken tar slut,
är för öfrigt sällan tillräckligt att leda till skilsmässa med
allt som den drar med sig af upprifna hem och urtagna
hjärtan, hela det rysliga eländet. De sociala hänsynen äro
kedjor, som stå emot länge. Trycket, som skall spränga
dem, måste vara mycket starkt, och oftast kommer det
ju också utifrån, från en annan människa, en annan böjelse.
Det märkvärdiga är emellertid, att inte ens i detta sista
fall kan man vara säker på att den gamla böjelsen är slut.
Det är onaturligt att älska två människor samtidigt, och
ändå ställer naturen till så ibland.

Men det var inte om detta jag skulle tala.
När jag skildes från din mor, var jag

fyrtyo år och du fem.
Nu är jag nära sex-
tio, men det förefaller
mig, som jag knappast
vore äldre nu än
då. Jag hör till de
människor, som alltid
varit lika gamla! Jag
kan ibland inbilla mig,
att jag hade precis
samma tankar och
känslor, när jag sprang
med Euklides under
armen som nu, när
jag går med mina bib-
lioteksböcker. Mitt lif
och din mors gingo i
olika tempon från bör-
jan. Och jag tror att
ett af grundvillkoren
för att två människor
skola kunna hålla ihop
i längden är att de
åldras i något så när
samma takt! Men vår
var olika, och det var
inte bara det, det var
två skilda melodier som
jagade hvarandra, än

hade den öfvertaget, än den, de kunde aldrig smälta ihop till
ett helt ackord, och då blir det dålig musik. Jag menar
nu inte, att det vardt så många onda ord; men två män-
niskors tystnad kan också skära som ljud mot hvartannat.

Och dock älskade jag henne. Men en människa, som
älskar en annan, äger icke sig själf. Jag ville äga mig
själf. Du förstår nu kanske hvad jag menade nyss med
mina ord, att om jag inte älskat din mor, så hade jag
möjligen stannat. Ty då kunde hvar och en haft sitt för
sig och vi hade fortsatt att lefva tillsammans för världen,
hvilken som bekant inte älskar officiella afslöjanden, hur
hungrig den är efter de privata. Något omoraliskt behöfde
det för resten inte ha varit — så länge ingen af oss hade
varit bunden på annat håll. På sin höjd fegt eller onö-
digt. Men vi äro nu en gång sådana, att vi finna det
onödiggaste nödvändigt och tvärtom.

Nu älskade jag henne — och måste rädda mitt. Eller
närmare: därför att jag älskade henne, måste jag se till
att det, som för mig gaf lifvet värde utanför kärleken
icke gick under i och genom den. Jag kan visst inte
uttrycka hvad jag menar, och du förstår mig nog inte. När
kärleken icke var så stark, att den kunde göra oss två
till en enda varelse, som tänkte och kände och lefde med
samma blod, och inte heller bara det "vackra minnet", som
gaf oss friheten från hvarandra, så — ja, så beslöt jag
att rädda mig på det enda möjliga sättet. Naturligtvis är
detta att man drifs att kämpa mot hvarann ett tecken på,
att ens kärlek är sjuk, har sårfeber. Kan den botas? Jag
vet det inte; i alla händelser trodde jag inte på det då.

På denna tid, om hvilken jag talar, höll jag på att
instudera ett af mina skådespel. Den unga dam, som fått
hufvudrollen, därför att direktören älskade henne, kom upp
till mig några gånger för att få en smula aning om hvad
jag menade. Din mor fann detta öfverflödigt. En månad
efteråt rymde min hjältinna sin kos, och då detta råkade
sammanfalla med min bortavaro och direktören notoriskt
fanns kvar på asfalten, så hade jag enleverat henne. Det
kunde inte vara någon annan. Jag kan emellertid för-
säkra, att det var det, och att hon försvann
i sällskap med ett par sporrar och ett adligt
vapen.

Mina protester tjänade till ingenting. Man kunde inte fatta, att jag rest min väg ensam; man fordrade nödvändigt, att det skulle vara en kvinna med i spelet, som jag enleverat — nej, som enleverat mig. Ty jag var på det hela en beskedlig tok, och jag skulle nog komma tillbaka, när jag fått tillbaka mitt förstånd.

Men jag kom aldrig.

Jag led, men jag måste stanna där jag var. Jag led, därför att jag ännu älskade din mor, och mest därför att jag hade förlorat dig. Men om jag anat, att det skulle gå tjugu långa år, innan jag fick dig igen — ack, hvad säger jag, jag har dig ju inte ännu — så hade jag bestämt vänt hem med det samma, det hade fått gå med mig hur som helst.

Hvad jag utstod, när jag slutligen var tillbaka i Stockholm! Utstod, därför att jag längtade efter dig. Jag gick och spionerade på din sköterska för att få se en skymt af dig, och sedan, när du börjat skolan, stod jag och väntade i gathörnen med hjärtat i halsgropen och konfekten i fickan. Du kallade mig farbror, och jag såg att du skämdes smått inför dina kamrater, därför att jag jämt kom med "snask" åt dig. En gång bad du om 10 öre, och jag gaf dig en hel krona. Du blef alldeles röd öfver hela ansiktet; det var något i dina ögon, som tycktes ana, att det inte stod rätt till med en människa, som ger en krona, när man ber om tio öre.

Och du växte och blef stor och fick veta alltsammans. Du tog mig inte längre i handen. Hvad jag led, min son! Hvad jag lidit under alla dessa år!

Din mor blef omgift med en man, som gjorde henne lycklig. Genom honom blef ditt och hennes hem ett rikt hem, och du kom in i kretsar, dit jag med min blygsamma lektorslön och mina små teaterhonorar aldrig skulle kunnat föra dig. Ur dessa kretsar har du hämtat din trolöfvade. Om du inte fått styffar, hade du aldrig funnit henne. Jag känner inte din mors man, men jag har sett honom och hört honom tala. Hans röst tål inga andra röster bredvid sig. Man förstår, att folk äro angelägna att försäkra sina lif i hans bolag, och att de känna det nästan som en lycka att få erlægga premierna under det milda hägnat af hans stora, ljusa blick, fallande ofvanifrån som försynens.

Jag valde ensamheten, eller tvangs in i den; jag blef en borttappad, en som inte räknas. Du var bandet för mig till människorna, och det var behovet att höra något om dig, som dref mig ut bland dem och narrade mig att sitta kväll efter kväll på ett kafé bara i hopp om ett ord. Jag uppsökte folk, därför att de kände någon som kände dig, och på de löjligaste smygvägar listade jag mig fram dit jag ville. En ung kvinna kan inte använda större slughet för att skaffa sig upplysningar om sin hemligt älskade än jag, en redan åldrande man, använde för att få tala om dig, min son. Vid

ett tillfälle hade du frågat efter mig, och den som berättade det, var länge min bästa vän. Om han ljög, så var det en barmhärtig man. Han förstod, att man bör handskas varligt med sanningen; den har dödat flere människor än lögnen.

Sedan jag mötte dig sist och strax därpå fick se namnen i tidningen, har jag haft det värre än någonsin. Men också bättre, förstås. Jag har längtat så efter er bägge! Bara att få se er. Hurudan skulle hon vara? Naturligtvis har jag diktat henne åt mig, som jag förr i världen diktade hjältinnan i någon pjäs, och jag har naturligtvis också fruktat att

få henne omstöpt af verkligheten, förbättrad — som direktörens älskarinna förbättrade sina roller!

Och nu, i dag, har jag sett henne...

Gudskelof. Hon är som hon skall vara. Det är därför jag skriver och lyckönskar dig, nu, medan jag ännu har henne för ögonen.

Men jag måste berätta alltsammans från början.

Det var så vackert i förmiddags; jag kom ända till Skansen, och där satte jag mig på Sagaliden med min cigarr. Det var den första vårdagen. Jag satt och såg på staden i sol och dis och tänkte på, att jag var sextio år och att alltsammans snart var förbi. En stor sorg kom öfver mig. Jag ångrade nästan allting i mitt lif. På samma gång fick jag ett dunkelt begär att tro godt om mina medmänniskor, och jag tyckte att man gärna kunde vara litet ädelmodigare mot hvarandra än man är. Så blefve det inte så svårt att lefva. Ty det är förskräckligt svårt.

Medan jag nu funderade på detta och samtidigt var fullt på det klara med, att så tänker en sextioåring — när man är tjugu trettio år, kan man inte förlåta, om man hör till dem som vilja något — medan jag rökte och funderade, hörde jag skratt och prat rätt under mig. Det kom två unga flickor upp för backen, och minuten efter hade jag dem vid bordet bredvid, kvittrande och kisande mot solblänket. De togo ingen notis om mig och började strax ett af dessa samtal, som endast unga flickor kunna föra och som oscillera mellan himmel och jord, mellan själens odödlighet och kantbanden på en hatt. Jag lyddes på pladdret som på ett toklustigt ackompanjemang till min tidningsledare — men plötsligt fick jag höra ditt namn. Jag dök ner bakom bladet, och det ringde i öronen, så spänd var min hörsel.

"Hur sa' han, du? Just då..."

"Sa' — ack, du är så tokig — han sa' att..."
Och så ett skratt, som dränkte allt.

"Tycker du inte han är lik Alkibiades? I Vallers världshistoria, eller hvar det är."

"Det tycker jag visst inte. Han är inte lik någon och ingen är lik honom."

Det var något i det sista som gjorde,

att jag måste hala upp ett halft öga öfver tidningskanten. Jag såg genast att det var hon, som satt en face. Hon var röd på kinderna af det som hon sagt, och ögonen lyste. En vacker flicka. Och så såg hon stark och modig ut. Hon älskar Hans och han älskar henne, tänkte jag. Och här sitter jag och får inte ta er i famnen bägge två — — och så måste jag torka mina glasögon...

När jag kunde se något igen, såg jag bara henne. Mina blickar blefvo visst för envisa, ty hon gjorde en liten lustig flickgrimas af kränkt och smickrad stolthet och fortsatte så att dricka med sin väninna — i den forcerade ton, som damer brukar anta, när de veta sig observerade af en tredje person. Du kan vara lugn: jag fick inte tag i några hemligheter. Af samtalets liflighet förstod jag genast, att de inte hade mycket att säga hvarandra.

En gråsparf kom och satte sig på balkongräcket. Han fick en brödsmula af din älskade, och med smulan i näbbet flög han öfver till mitt bord, där han släppte den. Jag tog upp den och stoppade den i fickan. Det var som en gåfva från henne, som jag redan höll af, därför att hon höll af dig.

Solen gick bort en stund, och jag blef åter mycket bedröfvad. Jag frös ända in i benpiporna; mitt hjärta talade med mig om allt som varit.

De båda unga kvinnorna tego nu, medan molnskuggan sopade öfver slätten. Plötsligt reste din trolfvade sig med ögonen smala som springor.

“För resten skulle han komma... Nej, där, där!”

Hon låg halft utanför balkongen och viftade. Jag såg en näsduk svara från en spårvagn därefter och fick brådtom att laga mig undan. Jag greps af förskräckelse, att du skulle få se mig här och bli tvungen att hälsa på mig. Och hon skulle kanske fråga, hvem jag var — nej, det gick inte an.

Min sammetskrage är så sliten. Och jag ser för öfrigt sliten ut, hela människan, nu på vårsidan. Våren är inte för gamla kläder och gamla ansikten.

Så kom jag hem och har suttit och plitad med det här brevet till långt på kvällen. Det skulle ju blifvit mera än det blef, och det skulle framför allt ha handlat mera om din mor. Säg henne, att hon skall minnas mig som jag minns henne, från de vackra, goda dagarna. De fingo inte bli till ett helt lif, ty då hade de blifvit fula, och från detta räddade jag dem i alla fall! Allt detta skulle jag velat skriva till henne, men du får tala i stället. Jag är trött.

Jag är en gammal man, min son, och du och min kärlek till dig, för hvilken jag lidit, är dock mitt enda goda. Det är om detta hela mitt bref handlar. Du får ta det sådant det är, och du vet, att jag väntar på ett svar.

Jag vill inte tvinga dig till mig. Du skall inte komma, om du inte kan.

Hvad säger jag? Du skall, du måste. Jag längtar efter dina händer, som du längtar efter din älskades. Långt mera längtar jag.

Och kom ihåg, min son, att jag inte längre har tjugu år att vänta på!

Din far.

DRÖMSLOTTET.

I, NATTENS drömmar, I unga,
hvi flyn I för dagens sol,
hvi hören I upp att sjunga
om sagans fåglar, som gunga
i skogar af blå viol . . . ?

Där, gömdt bakom gröna lindar
och söfdt af ros och jasmin,
med hvita syrener till grindar,
besjunget af sommarvindar,
af surrande humlor och bin,

ligger slottet, det skimmerhvita,
som täflar med skyn i glans.
Ej sekler på murarna bita,
och glänsande golf blott slita
rosiga fötter i dans.

Dit förs jag i dröm om natten,
när dagens buller dör bort,
och suckarna slockna som skratten,
dit ros jag på sofvande vatten —
en färd som stjärnfallets kort.

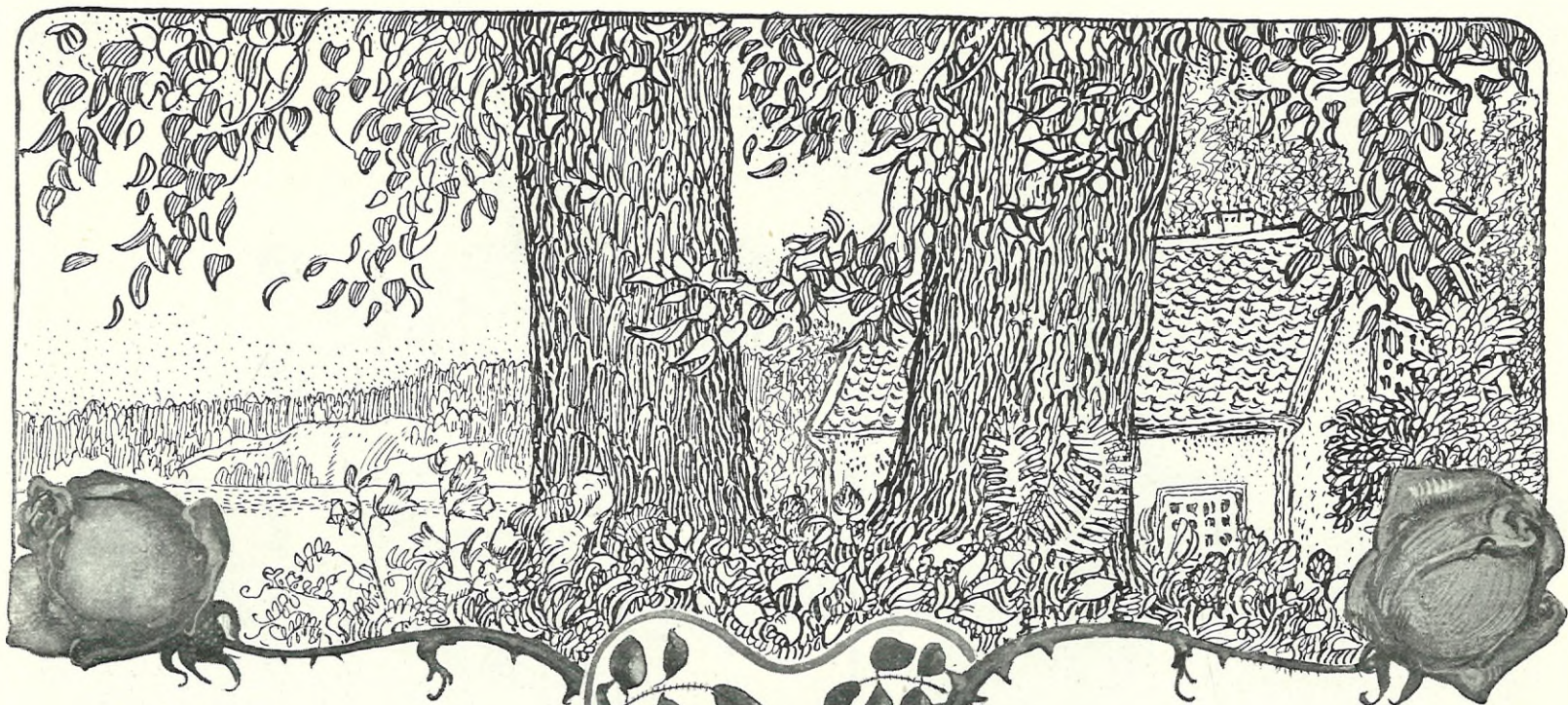
Den flicka, jag aldrig glömde,
men aldrig jag äga fick,
den stund, som blott njutning gömde,
den bägare, aldrig jag tömde,
blir min för ett ögonblick.

Den dikt, jag ej kunde fånga,
hvars tonfall i rymden smalt,
här formas af rosornas ånga,
af regnbågens färger, de många,
får lif i en blommas gestalt.

Men färgerna blekna och svinna,
och liljan vissnar och dör.
När österns himmel ses brinna,
mitt hjärta sorgerna hinna,
och dagens verop jag hör.

I, nattens drömmar, I unga,
hvi flyn I för dagens sol,
hvi hören I upp att sjunga
om sagans fåglar, som gunga
i skogar af blå viol . . . ?

DANIEL FALLSTRÖM.

GÄRDA. BERÄTTELSE AF HJALMAR SÖDERBERG.

JAG SATT vid mitt fönster och stirrade på den blanka blå kvällshimmelen efter en regnig dag och tänkte på ingenting, eller på något sorgligt som inte blef bättre af att jag tänkte på det, då det knackade lätt på dörren och min vän steg in.

— Stör jag dig?

— Ja, tack, svarade jag. Hur mår du annars?

Han sjönk ned i en korgstol och såg bort öfver skrifbordet, ut genom fönstret, i det blå.

— Det har varit en riktig april dag i dag, sade han. Först vackert i morse, så regn och snö, och nu en riktig vårväll öfvanpå alltsammans . . .

— Ja, en riktig vårväll. Vill du ha en cigarr?

— Säg mig — sade han — hela det stycke af himlen som jag nu ser är blått; aldeles blankt och rent och blått. Inte en tapp, inte en skytrasa kvar efter ovädret. Och ändå ligger det något i hela stämningen, som säger aldeles tydligt, att det är en afton efter en regnig dag. Hvari ligger det egentligen, hur kan den tomma blå luften se annorlunda ut, därför att det regnade i förmiddags? Är det inbillning bara, är det minnet af den gångna dagen som ligger kvar och påverkar och förändrar bilden, som ögat ser? Är det så?

— Troligtvis.

— Det är besynnerligt.

Vi sutto tysta ett par ögonblick. Jag betraktade honom. Han strålade af ungdom och hälsa. Han såg ut som om han hade tillbragt dagen ute, han hade redan en aning af solbränna i hyn och ett par violer i knapphålet.

— Hvem har du fått violerna af? frågade jag.

Han log ett hastigt blixtleende med sina hvita tänder, men blef strax allvarlig igen.

— Af Gärda, svarade han.

Och utan att vänta på vidare frågor af mig fortsatte han:

— Kommer du ihåg, att jag en gång i världen talade med dig om en flicka, som hette Gärda?

Jag skakade på hufvudet.

— Är det länge sen? frågade jag.

Han funderade litet.

— Låt mig se — hur gamla äro vi nu? Trettisex år. Ja, det är väl alltså femton eller sexton år sen. Jag var tjugu år då.

Jag blef tankfull. Sexton år sen . . . Åren hade rullat, rullat, rullat. Idéer hade sjuknat och dött under den tiden, och andra idéer hade lyft vingarna till flykt. Europas och världens karta hade skiftat utseende. Krigets åskor hade knallat lite här och hvar, furstar och

väldige hade gått ur ljuset in i skuggan, och själf hade jag åtminstone hunnit ett stycke på väg. Nej, jag kom inte ihåg Gärda.

Minnet är det lim, som håller ihop vår tillvaro; tråden, på hvilken våra dagar trädas upp som olikfärgade kulor; det medfödda prästbetyget, som tillåter oss att hvar morgon konstatera vår identitet. Och med det starka behof att trygga sig till sitt minne, som man får, då man märker att det börjar svika ibland, svarade jag med största bestämdhet:

— Aldrig i världen har du talat med mig om någon Gärda. Det har du drömt.

— Nå, sade han, du har glömt det, och det är mindre underligt. För resten hette hon inte Gärda, det var en pseudonym, som jag gaf henne när jag talade om henne med dig, för att du inte skulle få reda på hvem hon var, och också därför att jag inte tyckte om hennes verkliga namn . . . Men du skall få höra, hur jag tillbragt min dag.

Han reste sig från stolen och började gå af och an i rummet, som alltid då han blef ifrig. Och nu som alltid tycktes rummet bli för litet för hans långa steg.

— Du vet, började han, att när våren kommer, har jag ingen ro i min själ. Jag drifver ute hela dagarna. När jag är på det sättet, kan det ibland hänga på ett hår, om jag löser biljett till Yokohama eller Singapore eller bara hoppar upp på en spårvagn och åker bort till någon utkant. Det sista gjorde jag i dag. Du minns hur det var i morse: en luft, som klingade och sjöng, ett ursinnigt krithvitt ljus öfver alla väggar och gator, blinda tiggare i hvar horn, italienare med ballonger, ett positiv ur hvar portgång, våren, kort sagdt. Jag tog en spårvagn på Stureplan och rullade i väg så långt det bar ut på Kungsholmen, steg af utanför Sjukhemmet, där jag som barn så många gånger fick sitta på en pall i en liten klostercell med pastor Beskow på väggen och geranium i fönstret och hålla garnhärfran åt min farmors mor . . . Men det var en annan historia . . . Jag dref i väg utåt Drottningholmsvägen. Det var en scenförändring. Hvar tog våren vägen? För väl hundrade gången gjorde jag den upptäckten, att "våren" på landet är den gröfsta humbug som finns. Gammal maläten snö öfverallt, och vägen en dypöl. Våren på landet, det är helt enkelt vintern som börjar bli gammal och smutsig och fläckig i pälsen. Fy katten! Och naturligtvis hade det också dragit upp en stor molnkaka, svart som järnbleck, och de blå flikar, som ännu funnos kvar, stirrade emot en med den där hemska, utsugna, iskalla likfärgen, som det blå på himlen får, när det börjar mulna. Jag drog upp kragen och vände om. Jag kom tillbaka till de yttersta stadskvarteren nätt och

jämt i så god tid, att jag kunde rädda mig i en portgång, då ovädet brast lös. Det började med rullsnö, som piskade i synen på ett sätt, som om den hade uppdrag att väcka ett förstockadt samvete, och det hade kanske lyckats, om inte, som sagdt, portgången hade varit. Det var ett fattigt hus, fullt af smutsiga ungar i porten och trappan och med väggarna fulla af skriftecken och symboliska bilder . . . Men rullsnön därute öfvergick till vanlig våt snö, och snön blef till regn, och det började bli långsamt. Medan jag studerade bildskriften på väggarna, fick jag se ett anslag: våning att hyra, tre rum och kök, fyra trappor upp. Jag behöfde inte våningen, men alltid kunde man se på den och diskutera litet med invånarna om fukt och ohyra och så vidare, medan regnet gick öfver. Jag gick upp och ringde på. Namnet på dörren var ett vanligt namn och sade mig ingenting. En ganska nätt jungfru öppnade för mig och gaf med sitt städade yttre genast det intrycket, att familjen stod litet öfver husets nivå. En liten gosse, aldeles svartklädd, hängde henne i kjolarna. Små barn klär man ju inte i svart annat än vid djup sorg — alltså ett sorgehus, kanske familjeförsörjaren nyligen död . . . Jag skämdes redan öfver mitt infall och kände, hur jag ofrivilligt fick något af en herre på kondoleansvisit i hållningen och ansiktsuttrycket och hur mjuk och diskret min röst blef, när jag frågade hur stor hyran var. Hon nämnde summan och öppnade dörren till förmaket. Det var salen jag först hade kommit in i; den gjorde ett torftigt intryck. Men det lilla förmaket var något helt annat; jag stannade förvånad på tröskeln och tog helt tveksamt ett par steg in i rummet. Jungfrun hade stannat i salen.

Allting i rummet var vackert och fint och nätt. Inga dyrbarheter, men ingenting smaklöst eller torftigt. Jag fäste mig brax vid en gammal spegelbyrå med två ljus i smala bronsstakar på hvar sin sida om en pendyl. Ett par små porslinsaker på den gröna marmorskifvan, ett knippe violer i ett glas, och en liten fotografi i ram. Jag stod tyst och såg på detta som på ett gammalt stilleben. Just medan jag stod där, klarade det hastigt upp från fönstret och ett tunnt ljusknippe, blekt som gammalt silfver, föll öfver byrån och spegeln och den gröna stenskifvan med ljusen och porträttet och det andra. Porträttet . . . Jag råkade se litet närmare på det, och jag tillstår att jag med ens blef litet underlig i hufvudet. Det var jag! Det var mitt gamla studentporträtt med den hvita mössan i knät . . . Hur stod det här? Hvem hade ställt det här?

— Gärda, föreslog jag.

— Ja visst. Men vänta nu. Medan jag stod där yr i hufvudet och stirrade på det gamla porträttet, öppnades en dörr, och Gärda kom in. Jag kände inte igen henne strax . . .

— Förlåt, sade jag, men hvem var nu egentligen Gärda? Din första kärlek?

— Den första, nej. Men vi kysste hvarandra en sommar, i skogen, på sjön i en båt, i månken, och mest under några stora gamla balsampopplar i ett hörn af en trädgård . . . Allt det där har jag berättat för dig för längesen, och du hade nästan lika mycket glädje af det, som om du hade varit med om det själf, och nu har du glömt det.

Mitt minne vaknade, långsamt, dunkelt.

— Jag minns balsampopplarna, sade jag. Ja, och nu minns jag Gärda också. Hon var ljushårig och späd. Hon var hvit och skär, men hon hade mörka ögon. Hade hon inte mörka ögon? Eller var det kanske en annan . . . ?

— Hon hade mörka ögon.

— Och nu — ?

Min vän teg en stund. Hans röst darrade litet, då han fortsatte:

— Jo, hon hade blifvit gammal. Vi voro jämnåriga då. Nu var hon en gammal kvinna, märkt af sjukdom, tård af bekymmer . . . Men du skall få höra något underligt. När vår första häpnad och förlägenhet gått öfver, pekade hon på porträttet och sade: Ditt porträtt står inte alltid där. Det har inte stått där förr än i dag, jag har tänkt på dig i dag, och så tog jag fram det. Och så kom du just i dag . . .

Vid dessa ord kunde jag icke afhålla mig från att trumma paradmarsch på bordet.

— Käre vän, sade jag, sitt nu inte här och duka upp historier för mig.

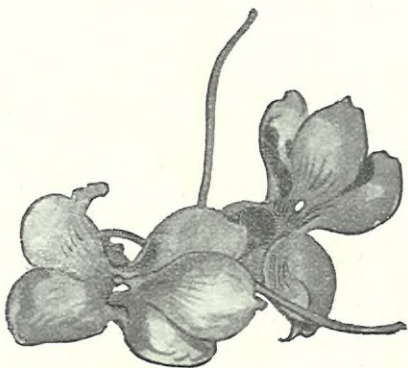
Han blef icke ond.

— Ja, sade han, det var inte mera. Historien är slut.

Det hade blifvit skymning omkring oss. Han satt tyst; jag talade inte heller. Han såg ut genom fönstret, bort öfver skrifbordet, ut i det blå. Men det blå hade mörknat nu och gick i gråviolett.

— Du — sade han till sist — nu ser jag, hur det hänger ihop med den där efter-regn-stämningen på himmelen. Plåttaket midt emot är nymåladt och skiner vått och blankt och reflekterar det blå. Det var därifrån stämningen kom.

— Troligtvis, svarade jag.

SLOTTSFRUN. EN BERÄTTELSE AF ANNIE QUIDING.

TÅGET SKYNDADE FRAM genom det vårliga, gröna Frankrike. Sädesfält, fruktträdgårdar i blomma, nätta byar, fabriker, små städer med grå, gamla kyrktorn, eleganta landthus ilade förbi, allt i det franska landskapets lätta pastelltoner, allt genomdraget af de oundvikliga, långa poppelalléerna. Middagssoolen sken allt starkare in i vagnarne och samtalen mattades; i första klassens damkupé växlades nu endast enstaka repliker mellan de tre damerna, som samspråket ganska lifligt, ända sedan man på morgonen lämnade Paris.

Den ena var en medelålders fransyska med lifliga bruna ögon, väl klädd och väl soignerad; den andra en något mer än medelålders fru i turistdräkt, blåögd och med blondt, lätt grånadt hår. Fransyskan, som älskade att tala, hade i henne funnit en behaglig och intelligent åhörare, och hon å sin sida hade med ifver gripit tillfället att få "öfva sin franska", som hon alltid samvetsgrant gjorde, dels få upplysningar om franska förhållanden af en bildad, vänlig och tillmötesgående landets dotter. Men tre timmars liflig konversation på det främmande språket hade, sanningen att säga, kommit den lilla fruns hufvud att värka en smula och äfven fransyskan var en smula trött; de växlade en förstående blick af ömsesidig längtan efter middagshvila och lutade sig med halfslutna ögon tillbaka i hvar sitt hörn.

Men den äldre fruns dotter, en rosig ung dam, hvilken, som man säger, såg ut som "hälsan själf", hon blickade alltjämt ut genom fönstret med oförsvagad ifver, med det vakna intresse för ett och allt, för stort och smått, som är den alltid oförgätliga första färden eget.

"Mamma," utbrast hon så plötsligt att modern förskräckt spratt till, "se ett så förtjusande litet slott! Hvem kan rå om det, tror du?"

De båda damerna öppnade ögonen och sågo ut. Det var en sirlig liten renaissancebyggnad, bäddad i en lummig grön park. En damm skymtade mellan träden.

"Åh, det känner jag mycket väl," sade fransyskan. "Min man och jag ha bott i den här trakten några somrar. Det tillhör grefve de Lyssac."

"Åh, den som finge bo där! Inte sant, mamma! Där skulle du och jag ha trefligt!"

Fransyskan smålog.

"Eget nog var verkligen en landsmaninna till er slottsfru där för några år sedan."

"Verkligen? En svenska?"

Frågan var litet inkvisitorisk, ty den unga damen var ifrig patriot och ville, åtminstone för närvarande, ej ha hvilka som helst af sina "skandinaviska bröder" till landsmän.

"Alldeles. Grefven var ett par år legationssekreterare i Stockholm och förde henne hem med sig därifrån. Kanske det var någon bekant till er? Cron — Cron — hvad hette han nu igen? Nej, jag minns det inte. Kan ni hjälpa mig, mademoiselle?"

"Nej, jag tror inte vi känna henne," sade den unga damen, litet röd i medvetandet att inte precis umgås inom corps diplomatique. "Känner ni henne?"

"Jag träffade henne emellanåt, men vi voro aldrig intima. Hon är död; hon dog ung."

"Åh, är hon död? Var hon vacker?"

"Åh ja, som man tar det. — Jo, hon var vacker. Hon hade den där långa, smala figuren, som nu är modern — som ni har, mademoiselle; vackra ögon, men med en värld af melankoli på djupet. Det låg i släkten; fadern lär ha varit i hög grad melankolisk. En förtjusande hy — och hon begagnade inte smink —"

"Det gör aldrig en dam af värld hos oss," försäkrade den unga flickan ifrigt. Modern gaf hennes hand en varnande tryckning; hon såg att granrens fina hy ej var uteslutande naturens verk. Hon blandade sig i samtalet.

"Var hon lycklig här nere?"

Fransyskan höjde på axlarna. "Som man vanligtvis är det, madame."

"Jag menar, jag tycker alltid det skulle vara svårt för två människor af skilda raser att bli lyckliga med hvarandra. Det är ändå så mycket som — så mycket som —"

"Alldeles, madame," svarade fransyskan artigt förstående. Hon såg litet framför sig och tillade allvarligt: "Jag tror att ni har alldeles rätt; det var nog därpå det strandade. Jag uttryckte mig inte heller korrekt; hon var ovanligt lycklig i början, och kanske ovanligt olycklig efteråt. Jag ville säga, att det som hände henne var ingenting annat än hvad som vanligen händer människor."

"Stackars barn," sade den svenska frun varmt.

"Vill ni inte berätta litet mer?" frågade den unga flickan.

"Ser ni," svarade fransyskan efter ett ögonblicks eftertanke, "jag har aldrig talat om hvad jag vet om den saken för någon här och skall aldrig göra det — för den stackars grefvens skull, förstår ni. Men för er, utländskor, hvad gör det väl? Ni äro ju dessutom hennes landsmän och ha liksom en viss rätt att få höra historien."

Hon såg riktigt upplifvad ut af att en gång med godt samvete kunna berätta den, hvilket hon dittills, en hederlig kvinna och trogen ett gifvet löfte, aldrig gjort.

"Ser ni, hon var något så nytt för grefve de Lyssac. Hon hade vuxit upp på landet och det var hennes första säsong där-

uppe; hon var fraiche och ursprunglig, till och med naiv — — Jag skall säga er, hur hon var. Man kom henne aldrig riktigt nära; äfven när hon ville vara vänlig, var det som om hon icke kunde, som om hon fruktade något jag vet ej hvad, som tvingade henne till försiktighet. Och så detta: hon hade ingen uppfattning af det löjliga, intet spår af den där glimten i ögonvrån, ni vet, som ändå gör hela världen till ett bra mycket roligare och angenämare ställe än den annars skulle vara, och som vi fransmän sätta så mycket värde på. Sade man någonting på skämt, förstod hon inte, utan såg på en, som vore man skyldig till alla sju dödssynderna. Hennes man sade, att hon var mycket begåfvad, men att hon inte kunde tala riktigt med någon annan än honom, och det är visst, att hvad hon sade på sin stela skolfranska var mycket alldagliga saker. — Nå, tiden gick —“

“Men mannen höll af henne?” frågade den svenska frun oroligt.

“Han var charmerad af sin ”vildros”, som han kallade henne, rent af med en krossitetssamlares ömhet — nej, han höll verkligen mycket af henne. Men ser ni, madame, hon var hvad hon var och inte det minsta mer, och det är inte nog; när han kände henne, kände han henne, ja, han kunde henne utantill.“

“Och hon?”

“Åh, hon älskade honom, eller rättare sagt, hon tillbad honom, hade det mest blinda förtroende för honom. Ser ni, madame, ni protestanter klandra katolikernas helgondyrkan — gode Gud, jag är visst inte devote, men jag undrar om det inte ändå är tryggare att ha sitt helgon i kyrkan, en gång för alla kanoniseradt och ordentligt förgyllt, än att som ni göra — eller åtminstone som hon gjorde — skapa helgon af stackars människor, som ändå äro och förbli människor. Ni förstår hvad som hände?”

Hon såg vädjande på den äldre damen, med en menande sidoblick på dottern. Men denna utbrast, innan modern hann svara:

“Var han henne otrogen?”

“Nå väl — ja. Han var i Paris, träffade — en dam, som han varit förälskad i före sitt giftermål; hon hade naturligtvis tusen sätt att roa och fångsla honom, som inte hustrun hade; hon var inte någon ny typ som hustrun, men, som sagt — det är farligt för en nyhet att inte längre vara ny.“

“Stackars barn,” upprepade den svenska frun innerligt. Hon hade fastnat i den frasen, som man gör när inte språkets hela förråd står en till buds.

“Nå väl — efter en tid bröt han och reste hem. Då skickade hans väninna af hämnd hans bref till grefvinnan.“

“Åh, den nedriga människan!”

“Hvad vill ni — en svartsjuk kvinna är inte nogräknad. Allt det här, madame, har jag hört af min man. Grefven hade mycket förtroende för honom, och han var nästan den ende den stackars människan hade att tala med i de dagarne. — Hon kom en dag in i hans röktrum, blek som döden, och lade brefven framför honom utan ett ord.“

“Nå, och så?”

“Han ryckte till och blef het och kall och väntade sig en obehaglig scen, ty han visste att hon hade starka känslor. Han satt och vände på brefven, utan att i första ögonblicket finna någonting att säga.

“Har du skrivit dem?” frågade hon alldeles tonlöst.

“Ja,” sade han, såg upp och mötte hennes blick. Åh, den var som ett skadskjutet djurs! Han sade, att han aldrig kunde glömma den. “Jag har skrivit dem.” Men inte ett ord svarade hon.

Han steg upp, började gå af och an utan att se på henne och talade, talade — alla män äro ömkliga i sådana situationer. Men han sade henne åtminstone inte annat än sanningen; det skulle varit honom omöjligt, påstod han sedan. Han berättade, hur han träffat — den andra damen första gången, och hur han träffat henne andra gången och hvad som följde; han berättade om hvar för hvar och om hvar för hvar hade han varit förklarande och allt tröstande han kunde uttänka. Men hon svarade inte ett ord.

Tystnaden irriterade honom, och han vågade inte se på henne. Alltså började han tala igen. Han sade, att hon inte visste, hurudant lifvet var för en man — och det visste hon förmodligen inte heller. Jag är säker, att han alldeles gick upp i att tala, som han brukar göra. Grefve de Lussac konverserar charmant; det är ett nöje att höra honom.“

“Men hon tyckte inte det var något nöje?” frågade den svenska frun med harmfull ironi.

“Nej, madame — inte den gången. Men hon sade ingenting — och till sist tystnade också han och tänkte: Nu må väl utbrottet komma. Han riktigt längtade efter det. Då frågade hon, så lågt, att han knappast kunde höra det:

“Det är allt?”

“Ja, det är allt,” sade han och väntade igen.

Så utbrast han: “Men förebrå mig då, säg hvad du vill, tala, barn!” Ändtligen samlade han mod att möta hennes blick — hon var borta.

Han stod och stirrade och frågade i sin tur: Var det allt? Han kände först en viss lättnad, eller skulle åtminstone känt det, om han blott kunnat glömma de där ögonen med den dödsskjutna blicken. Han tände en cigarrett och funderade på, hur han vidare skulle ta saken, och intalade sig, förmodligen ganska lätt, att hon hade bäst af att vara ensam en stund. Med ens vaknade han till medvetande af att han hört dörren öppnas till skrifrummet, som låg på andra sidan korridoren. Det föll honom in, att hon velat komma i besittning af rivalens bref till honom, och att han gömt nyckeln i skrifbordslådan. Han skyndade dit. Dörren stod öppen, nyckeln satt i skrifbordet, men brefven voro orörda; inte en papperslapp var rubbad. Hvad hade hon då velat där? Han såg sig om utan att förstå, ända till dess hans blick föll på ett öppet revolverfodral. Revolvern var borta.“

“Åh — nej?”

“Han sade, att han först stod och stirrade dumt

på det utan att fatta, att det hade med saken att göra; så kom förståndet som en blix, och det var som om hans knän veko sig. Ute i korridoren mötte han en betjänt — "Har du sett grevinnan?" Jo, hon hade gått ned i parken, han trodde åt dammen. Grefven störtade ut.

Där var en oändlig akacia-allé; han satte af i fullt språng. Det var som om han aldrig skulle komma fram. Alla hans nerver voro spända; han väntade skottet i hvar ögonblick och ville liksom tvinga det att inte komma. Ändtligen skymtade han dammen mellan träden — han var framme! Det var som om spänningen gaf efter — och just då kom skottet!

"Åh, så förfärligt! Åh, stackars lilla flicka!" sade modern.

"Åh, så rätt åt honom!" sade dottern.

"Var hon död, när han kom fram?" frågade modern.

"Nej, madame, hon lefde två dagar. Han vek inte från hennes sida, men hon hade endast stundtals medvetande. Han bad henne förlåta honom, och hon svarade ja, men ingenting mer. Prästen i församlingen — en god gammal man, som hon hade vänskap och förtroende för, fast hon inte var katolik — han böjde sig öfver henne och frågade: "Har ni inte något mer att säga er man, fru grevinnan?" Men hon vände bort huvudet och svarade:

"Nej. Det är inte han."

Det där yttrandet kom tillbaka flere gånger och det gjorde den stackars grefven förtviflad. Annars yrade hon inte; hvad menade hon? Förstår ni det?"

"Ja, så väl," svarade den svenska frun, torkande sina ögon. "Idealet var borta, och den, hvars drag det burit för en tid — det var inte längre han. Stackars lilla flicka!"

"Åh, ni förstår det," utropade fransyskan. "Ni är den enda af dem som känna historien. Gillar ni också hennes handlingssätt?"

"Inte gillar, men —"

"Jag gillar det," sade dottern bestämdt.

"Men förlåt, fördömer inte er religion själfmord?"

"Jo," svarade modern, "och naturligtvis hade det varit rättare, om hon kunnat förmå sig att resignera och göra sin plikt ändå — fast utan glädje. Men hvem kan döma henne?"

"Och mannen, hur gick det med honom?" frågade dottern hämdlystet.

"Han var naturligtvis förtviflad — den första tiden. Tanken att han inte genast följt efter henne höll på att göra honom vansinnig. — Och dock, hvem vet? Kanske var det som skedde bäst för dem båda. Tiden läker alla sår; nu är han deputerad och omgift. Men han har aldrig bott på det där slottet sedan, och han kan inte tåla lukten af akacier."

"Han tog inte någon svenska den här gången, förmodar jag?"

"Nej, mademoiselle, tvärtom. En spanska."

"Och det går bättre?"

"Mycket bättre, tycks det. Det är ändå, som madame sade, samma ras."

"Hvad skulle då en kvinna af er ras ha gjort?" frågade den unga damen.

"Hvad? Skaffat honom en förfärligt het stund, eller kanske några obehagliga dagar, och sedan hade det varit bra. Och hade en eller annan gripit till revolvern, skulle det varit för att skjuta antingen rivalen eller honom, aldrig sig själf. Men vore också det tänkbart — aldrig hade hon gått utan att säga något."

"Där var ju inte någonting att säga," sade den svenska frun, ännu med tårar i ögonen.

"Och säger aldrig en kvinna någonting hemma hos er, när där inte är någonting att säga?"

"Åh jo," svarade den andra småleende, "det gör hon nog. En natur som denna är väl ovanlig öfverallt, fastän kanske bara möjlig hos oss."

"Och hvad tycker ni hon skulle ha gjort?" frågade flickan.

"Hvad är där att göra i sådana fall? Hålla god min och börja på nytt."

"Då var väl detta bra mycket noblare!"

"Må vara, efter ni säger det, mademoiselle. Men tillåt mig anmärka, att det är en lycka att inte hela världen är så nobel; då funnes det snart inga hustrur kvar — åtminstone här nere."

"Men då vore kanske också männen bättre?"

"Det betviflar jag," sade fransyskan.

"Åh nej, min lilla flicka," sade modern, som ett ögonblick suttit tankfull, "madame har nog rätt. Du får inte försvara själfmordet. Mitt hjärta sväller af medlidande, det försäkrar jag dig; stackare, hon flydde i blind instinkt, gömde sitt huvud för att slippa se. Men hur ursäktligt det kan vara, förblir det ändå en desertering."

"Nej, det är en revolt mot det olidliga!" sade flickan med knutna händer.

"Men vi ha inte lof att revoltera mot den, som har satt oss hit för att kämpa och lida — och utvecklas genom lidandet."

Fransyskan böjde på huvudet.

"Det är mycket väl sagdt, madame. — Så tankfull mademoiselle ser ut, och hvilka rosor på kinderna! Gift er aldrig med en fransman! Ni sitter redan och smider hämndplaner mot den stackars mannen!"

Men sanningen är, att den unga svenskan endast öfvervägde möjligheten af att ge sin reskamrat en resumé af Runebergs "Torp flickan", och en öfversättning af de två sista raderna:

"Nu vill jag icke dväljas mer på denna svekets ö; han fanns ej bland de döda där, och därför vill jag dö."

Men hon kunde inte få det att låta något på franska; därför uppgaf hon det.

FARMOR SPELAR.

I TRÄDGÅRDENS björkar och glesnade
lindar
gå skymningens vindar,
och höstkvällen breder sig mörk och stum.
Men fullmånen hänger i grenarnes galler,
och silfverhvitt faller
dess drömbleka ljus i den gamlas rum.

På blommande krukväxter månskenet
skiner,
på hvita gardiner
och gammaldagsmöbler med blekt kretong,
på åldrigt klavér och på händer, som famla
på gulnade, gamla
tangenter. Där ljuder musik och sång.

Och nere kring lampan i salen man
nickar
med menande blickar:
nu sjunger klavret i farmors rum.
Nu vandrar den gamla i minnenas salar,
i ungdomens dalar.
Och stilla man lyss, som i andakt stum.

Klavret är gammalt och tonerna spröda,
och endast med möda
ge åldriga strängar den klang sig bör,
och gamlafruns stämma är bräcklig och
liten
och ålderdomssliten
och tonen så darrande svag och skör.

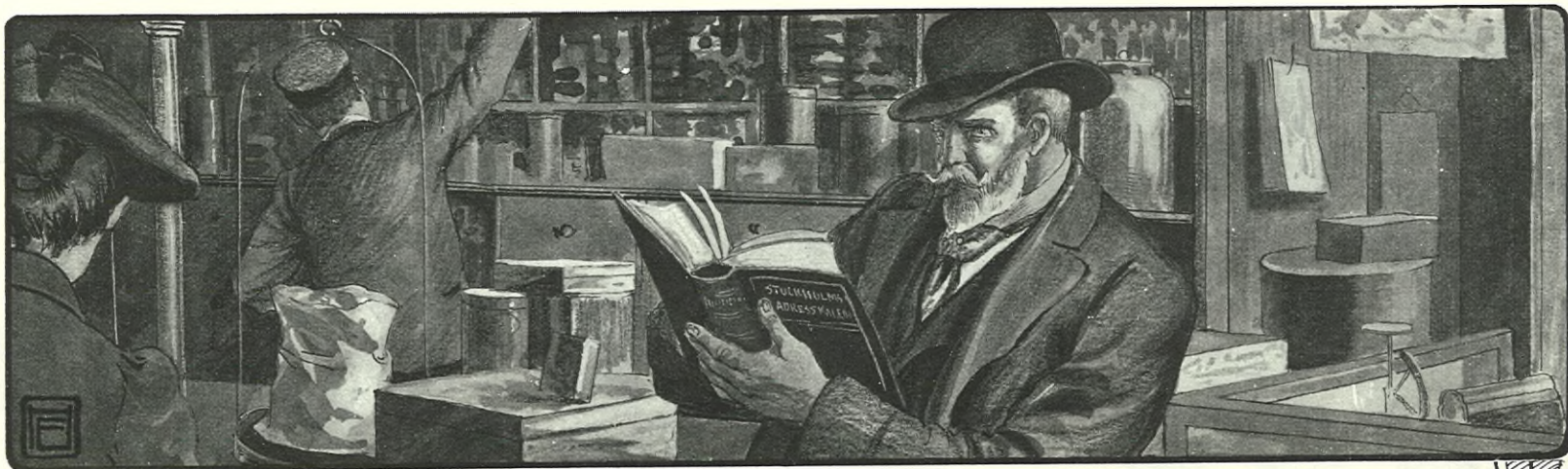
Och dock — huru passa de tvänne ej
samman!
I yrande gamman
de fordom ha lockat till lek och till dans.
Hur heta i brännande längtan de ljödo,
när känslorna sjödo
och lifvet låg daggfriskt i morgonens glans!

Hvar lycka, hvar sorg ha gemensamt de
delat.
De sjungit och spelat
i jublande sällhet, i snyftande gråt.
Och än minnes far, huru polskorna klungo
för fötter, som sprungo
i svindlande fart vid en långdanslåt.

Nu hafva de åldrats. Med saktare flöden,
mot hvilat, mot döden
i stillhet och tystnad går färdens gång.
Klavret är stumt. För händer som
famla
blott sällan de gamla
tangenterna väckas till spel och sång.

Men höres den gamla i skymningen sjunga,
då lyssna de unga
till visor från vissnade hjärtans vår.
Nu vandrar hon säll genom minnenas
salar,
i ungdomens dalar . . .
Och månskenet blekt kring den gamla står.

STEN GRANLUND.

DEN FORLORADE KLOCKAN. SKISS AF ANNA WAHLENBERG.

KUNDE DET finnas några flere butiker i närheten, som det var lönt att besöka? Kanske några nya, som han ännu inte kände till?

Med armbågen stödd mot kryddboddisken stod agent Samuelsson i sammansjunken ställning och bläddrade i adresskalendern.

Det blef allt svårare och svårare att göra affärer. De firmor, för hvilkas varor han sökte afsättning, började bli utträngda af andra. Och konkurrenterna voro legio. Det stod minsann hårdt åt att kunna hålla sig uppe i kampen, i synnerhet då åldern och krämporna började tära på krafterna. Och han hade mer än en gång känt både dem och humöret svikta. Ja, värst var det med humöret, det glada humöret, som förr i världen hjälpt honom att åvägbringa så många fördelaktiga uppgörelser.

Nå, det var nu en lycka, att han inte hade någon mer än sig själf att sörja för. Med sina små prentioner fick han ju mestadels inkomster och utgifter att gå ihop. Ja, det vill säga, nog gafs det nödvändigheter, som han måste försaka. Han visste till exempel ganska väl, att han skulle kunnat uppträda betydligt mera respektningifvande, om hans öfverrock inte varit fullt så nött, om "knäna" på hans benkläder varit mindre synliga, och om den stora skinnväskan med varuprofven haft samma glans som i forna dar. Men fastän han fick ligga i från morgon till kväll, så hade han ju, som sagdt, ändå kunnat reda sig något så när. Bara det nu ville fortgå på det viset, finge han vara nöjd.

På sista tiden hade han emellertid fått "nej" inom så många dörrar, att en nervös oro började gnaga honom, och tanken på kvartalshyran förföljde honom som ett ondt samvete.

Bäst han nu stod där och bläddrade i den stora boken, fick han syn på ett namn, som föreföll honom bekant. Edvall? Var det inte så hon hette som gift, dottern till Robert Boman? Hon blef ju gift med en instrumentmakare?

Jo, ju mera han tänkte på det, ju säkrare blef han på, att det var en instrumentmakare hon gift sig med. Och den här Edvall i adresskalendern var instrumentmakare och bodde bara några kvarter från den plats, där Samuelsson nu befann sig. Det kunde godt vara hennes man.

Männ tro lilla Ida skulle känna igen honom, Samuelsson, om de råkades? Det var väl en fem, sex år, sedan de sett hvarann. Och för resten hade de ju inte träffats så ofta. En gång hade hon hälsat på Boman, när denne bodde hemma hos honom, Samuelsson. — Då var hon redan gift. — Och vid ett par tillfällen förut hade han sett henne som flicka i hennes hem, då det ännu inte hade gått utför med Boman, och han och hans barn bodde tillsammans. Men detta var visst allsammans. Och af en så flyktig bekantskap kunde hon väl inte behålla något minne.

Han lade ned adresskalendern på disken, utbytte några skämtsamt förhoppningsfulla ord om bättre lycka

nästa gång med principalen, som förklarar sig icke behöfva hans varor och gick ut på gatan igen.

Vandringen fortsattes ur butik och i butik, men med lika liten framgång, och medan han gick mellan dörrarna, tänkte han allt starkare på det där namnet, han sett i adresskalendern.

Edvall — Ida Edvall. Kanhända lilla Ida, ändå skulle känna igen honom?

En idé hade runnit upp i hans hufvud. Hon skulle måhända kunna hjälpa honom, så att han kom öfver den här hotande hyreslikviden. Ja, hon hade verkligen en viss skyldighet att göra det. En dotter bör väl ändå göra något för sin far och om möjligt rentvå hans minne efter döden.

Om han skulle tala om för henne det där om klockan?

Men då måste hon förstas känna igen honom, annars trodde hon honom nog inte. Och så fick man väl säga det litet försiktigt, så att hon inte tog vid sig och blef stött och förklarade, att hennes far aldrig kunnat handla på det viset.

I alla fall var det ändå så godt som rent tjufveri det där af Boman, att gå till pantbanken med klockan, som han fått låna på en dag, Samuelssons präktiga guldklocka, som kostat hundratjugu kronor ny. Visserligen hade väl Boman tänkt lösa ut den, så fort han kunde. Men nog hade han vetat, hur svårt det skulle bli, och nog borde han ha lämnat honom pantkvittot hellre än att låta det förfalla. Och för resten att bära sig åt så där mot en, som hyst honom nära nog för ingenting, när han stod utan resurser, det var då inte fint. Om lilla Ida finge veta det, så skulle hon nog... Nå, det kunde ju vara möjligt, att hon själf hade det smått. Samuelsson hade hört någonting sådant. Men snäll hade hon sett ut. Och det kunde ju hända, att hon ville göra det yttersta för att godtgöra.

Hur det var, så hade han nu kommit in på på den gata, där Edvalls bodde. Snart var han utanför själfva huset, och ovillkorligen saktade han sina steg.

Skulle han, eller skulle han inte?

Nå, han kunde ju se åt, hur landet låg. Allt fick bero på, om hon kände igen honom. Gjorde hon det inte, så kunde han ju ta till ärende att visa sina profver. Det såg ju litet märkvärdigt ut att gå omkring med dem i privathus, men det fick passera.

Han gick uppför trapporna, fann lätt den sökta namnskylden och tryckte på ringledningsknappen bredvid.

Steg hördes innanför dörren. Den lästes upp, och han behöfde inte fråga, om frun var hemma, ty där stod hon själf, nästan samma lilla Ida som för fem, sex år sedan, lika blåögd och rosenkindad, men kanske något fylligare än förr. Och ur hennes kjolveck tittade fram ett litet blygt och nyfiket barnansikte.

Den unga frun såg undrande på agenten, och hennes min var en vildt främmandes.

— Är jag inte igenkänd — frågade Samuelsson med en viss försagdhet.

Då betraktade hon honom uppmärksammare. Och plötsligt spred sig ett leende öfver hela hennes ansikte.

— Jo visst, nu ser jag! Ni är ju pappas goda vän, herr Samuelsson, som var så snäll mot honom. Å, stig in! Sig in!

Dörrarna slogos upp på vid gavel. Han måste sätta ifrån sig väskan och stiga in i det lilla soliga förmaket, där han trugades ned i soffan. Och Ida, med barnet alltjämt hängande i kjolarna, satte sig bredvid honom och pratade glad och ifrig, som om hon återsatt en riktigt god gammal bekant.

Hur mätte han? Hade han bott i Stockholm hela tiden, sedan de träffades sist? När hon såg rätt efter, var han sig ju alldeles lik. Och så väl att hon var hemma, när han nu ändtligen kom upp! Nu stannade han väl till middagen? Om en stund skulle hennes man komma hem, och då skulle de äta.

Det var frestande. Samuelsson skulle gärna velat stanna hur länge som helst i det lilla, ljusa, varma hemmet, men han skakade ändå på hufvudet. En sådan förlängd visit passade nog inte riktigt ihop med hans ärende.

Nej, han tackade så mycket, men han hade inte tid. Han hade bara helt händelsevis fått höra, att hon bodde här. Och som han haft sina vägar förbi, tyckte han det skulle vara roligt att titta upp ett ögonblick.

— Då måste ni lofva mig att komma igen en annan gång och stanna kvar — sade den unga frun och tog den lilla flickan, som blifvit orolig, upp i knäet. — Vi äta klockan fyra. Men ni får lof att komma litet förut, så att vi kan tala en smula om pappa. Jag tycker det är så roligt, när jag någon gång får tala om honom.

— Ja, tack, det vill jag visst det.

Han gjorde en liten artig bugning, där han satt. Jo, det var ju just för att tala om hennes far, som han var här. Men helst ville han göra det med detsamma. Och för att så snart som möjligt komma fram till klockan, började han berätta om den tiden, då Boman och han kamperade tillsammans.

Med blicken oafvänt fästad på honom lyssnade hon uppmärksamt och instämde då och då med en liten hågkomst. Men efter hand fick hennes ansikte ett mer och mer drömmande utseende, som om hon sjönk allt djupare in i sina egna tankar.

— Ack — utbrast hon plötsligt, — på de sista åren blefvo vi bra skilda åt, pappa och jag. Det gamla hemmet blef ju upplöst. Han vistades än här och än där. Och hit kom han så sällan, för han och min man ha just aldrig haft några större sympatier för hvarann. Och sedan, när jag kom till honom på sjukhuset, var det så mycket människor omkring oss i den stora salen. Vi kunde aldrig tala fritt. Och han var inte riktigt sig själf. Jag tycker han gick bort med så mycket osagdt emellan oss. Det är kanske därför jag är så glad, när jag får tala om honom. Och ni måste ju ha tyckt om honom, eftersom ni var så snäll emot honom? Ni var visst mycket goda vänner?

Hon hade lagt sin hand på Samuelssons arm, och i de blåa ögonen darrade ett par tårar.

Men den generade honom, den där handen, och ännu mer de där ögonen. Han hade något svårt att se in i dem.

— Visst — svarade han. — Ja visst var vi goda vänner.

Men han sade det tämligen stelt och mekaniskt, ty han tänkte bara på klockan. Hur i all världen skulle han nu komma in på det ämnet? Och nyss som han känt sig precis i rätta spåret!

Så föll honom likväl någonting in. Han kunde ju säga, att de varit så goda vänner, att de haft allting gemensamt. De begagnade till och med hvarandras klockor. Och en gång . . .

Innan han hunnit forma tanken till ord, var det emellertid Ida, som upptog samtalstråden.

— Jag har ju dem jag håller af omkring mig, — sade hon och tryckte den lilla flickan fastare intill sig, — men stackars pappa kan jag ändå inte glömma. Och min mor tyckte jag förfärligt mycket om. Men se pappa . . .! Det var liksom någonting särskildt med honom, någonting så varmt och ömt och godt, som kom emot en, bara han såg på en, bara han sade ett enda ord, någonting så där djupt inifrån. Tyckte inte ni det också?

— Jo-o. Jo . . . På sätt och vis — sade Samuelsson förströdt.

Det hade kommit så många funderingar i hans hufvud. Men mest tänkte han på klockan. Den drog sig liksom bort ifrån honom i ett oåtkomligt fjärran.

— Det fanns ju de, som hade att anmärka på honom — fortsatte Ida. — De sade, att han var svag, och . . . ja, jag vet inte hvad allt för slag. Men han hade ju en sådan otur och så många svårigheter, stackars, lilla pappa. Det var så mycket, som han inte råde för. Fastän det förstå de inte. Inte min man en gång. Men ni förstod honom, det vet jag.

Hon sträckte ut armen längs soffryggen och böjde sig litet fram emot honom, frågande, men likväl alldeles säker på hans svar. Och Samuelsson måste titta än ett tag i de fuktiga, blå ögonen. De tvingade honom liksom. Och de tvingade honom också att säga, hvad de ville han skulle säga.

Naturligtvis var det som hon sade. Naturligtvis hade han både förstått och uppskattat hennes far. Det var ju klart det.

— Ja, ni såg hur hjärtegod och hederlig han i alla fall var, min lilla pappa.

Och nu föllo de darrande tårarna ned på de runda röda kinderna och lämnade efter sig två glänsande strimor.

Det var inte utan, att Samuelsson kände sig litet löjlig. Inte hade han precis kommit hit för att resonera om Bomans hederlighet och människovärde, och ändå hade han inte gjort något annat på hela den tid han suttit där i soffan. Och inte heller blef det annorlunda på den kvart han ytterligare satt kvar. Under den hunno han och den unga frun nästan att göra hennes far till den bästa och ädlaste människa, som någonsin lefvat i denna världen.

Men om klockan blef det däremot inte något tillfälle att yttra ett enda ord. Och han visste, att det aldrig skulle bli något, om han kom hit aldrig så många gånger till.

Då han efter flerfaldiga löften att återkomma och fortsätta samspråket slutligen hunnit utom dörren och steg ned för trapporna, kände han också, att han aldrig skulle stiga upp för dem igen.

Ärendet var misslyckadt. Den förlorade klockan var för alltid förlorad. Hyreskvartalet fick han försöka uppdrifva på annat håll.

Och så begaf han sig åter ut på sin långa, mödosamma vandring mellan butikerna.

Allt är gåtor.

Allt är gåtor! Hvarför söka svara
 på det utsägligt djupa
 ingen kan förklara,
 på det utsägligt tysta,
 hvilket mister
 enheten och djupet,
 och hvars tystnad brister,
 som en skogssjös spegel
 för ett stenfast brister,
 när man vill dess gåta
 pejla och förklara!

Allt är under! Hvarför söka tyda
 alla stumma lagar
 våra väsen lyda,
 alla dolda fällor,
 som ur själen rinna;
 hvilkas tysta flöden
 följa våra dagar,
 hvilkas vågor brinna
 rödt i solnedgången,
 sorla och försvinna! — — —

Mot min ruta ser jag skymningsljuset
 blåna öfver världen,
 och det fjärran suset
 utaf dagens vingslag
 hviskar som i andakt.
 Det är tyst i huset,

allting andas stilla,
 löst från dagens börda;
 själfva elden brinner
 lugnare på härden,
 och på himlen mäter
 stjärna efter stjärna
 vidderna och djupen
 af oändligheten. — —

Men min själ, som bränner
 under gåtors täcke,
 deras tyngd förgäter;
 fladdrar upp och spänner
 dallrande och veka
 längtanstysta trådar
 emot evigheten!
 Och det är som dessa
 fjärran stjärnevärldar,
 lefvande i natten,
 dignande vid tyngden
 utaf dunkla öden, —
 drog ett nät af strålar
 fring vår mörka jord,
 fring lifvet och fring döden, —
 och fring deras bleka
 glans är som jag såge
 stilla glador leka!

Ellen Lundberg,
 f. Nyblom.

IDUN 1906

Utgifvare: FRITHIOF HELLBERG.

Det enastående resultatet

af Iduns senaste litterära pristäfling, hvarvid det utfästa

priset 5,000 kronor

odeladt tillerkändes

en hittills alldeles obekant författare

för ett arbete, som helt visst skall väcka

det allra största uppseende

kommer i första rummet Iduns prenumeranter till godo.

Den nya årgången af Iduns Romanbibliotek öppnas nämligen med detta prisbelönta verk, hvars titel är:

Den stora vreden,

Minnesbilder ur häfd och sägen

och som till författare har herr

OLOF HÖGBERG.

Sedan Topelius' "Fältskärens berättelser" och Selma Lagerlöfs "Gösta Berlings saga" skrefvos, har nog ej en märkligare skildring på svenskt språk sett dagens ljus, och i skapande fantasi och fängslande berättarkonst står den ingalunda dessa båda efter. Det är ett verk, som torde hafva alla utsikter att varda

hela det svenska folkets egendom.

Närmare meddelanden om den nye författarens person, äfvensom hans porträtt, komma att införas i den stundande årgångens första nummer. Angående det betydande verkets ämneskrets och innehåll hänvisa vi för öfrigt till de närmare upplysningar, som därom meddelas å nästa sida.

Ur *samma litterära pristäfling* hafva emellertid ytterligare framgått *flere högst förtjänstfulla arbeten*, hvaraf särskildt tvänne besitta så utmärkta egenskaper, att Iduns redaktion funnit sig föranlåten att tillerkänna dem

hvar sitt extra pris om 1,500 kronor.

Dessa båda framstående arbeten äro:

Högvalla

Konstnär- och familjeroman af

HELENA NYBLOM

Maj

En familjehistoria af

MATHILDA ROOS

Alltså tvänne berömda och högt skattade författarinnor, af hvilka den förstnämnda dock här för första gången uppträder som romanförfattarinna. Båda dessa verk komma likaledes efter hand att inflyta i Iduns Romanbibliotek. Nämna vi så härtill, att en utlofvad roman af den synnerligen uppburna författaren

GUSTAF AF GEIJERSTAM

nu föreligger i det närmaste färdig, samt att vi ytterligare underhandla om inköp från pristäflingen af ett par andra förträffliga arbeten, likaledes af kända författarinnor torde häraf framgå dels det berättigade i vårt påstående härofvän, att pristäflingen i fråga lämnat ett enastående resultat, dels ock att vi hafva "ladorna fulla" af en litterär skörd så riklig och betydande, att ingen annan tidning i vårt land kan erbjuda sin läsekrets något liknande.

Hvad tidningen Idun för öfrigt beträffar torde det egentligen vara öfverflödigt att till hvarje årsskifte redogöra för dess program, så känt som detsamma blifvit under tidningens nu 18-åriga tillvaro. Det skulle helt enkelt bli ett onödigt upprepande af hvad som så många gånger sagts, i bästa fall blott med någon variation af ordalagen. Iduns stora och fasta läsekrets känner väl detta program, och är det någon, som är okunnig härom, behöfver hon eller han endast slå upp hvilket af tidningens ordinarie nummer som helst under de senare åren för att komma fullt på det klara med, hvad vi åsyfta.

Vårt mål har varit att göra Idun ej blott till de svenska hemmens tidning par préférence, utan därjämte till landets i litterärt och konstnärligt hänseende främsta tidning. Att våra sträfvanden härutinnan ej varit utan god framgång, det säger oss ej blott vårt eget medvetande, utan lika mycket de talrika erkännanden, vi emottagit från allmänhetens sida, och som visat sig bland annat i upplagans ständiga stegring och det flitiga medarbetarskap, som kommit oss till del.

Vi älska ej att förhäfva oss. Men hvarför skulle vi förtiga fakta? Och som sådana kunna vi, utan risk att blifva vederlagda, framhålla:

att ingen svensk veckotidning erbjuder sin läsekrets en så rikhaltig och omväxlande, gedigen och underhållande läsning **som IDUN;**

att ingen svensk veckotidning har att uppvisa en på samma gång så omfattande, välsofrad och konstnärlig illustrationsafdelning **som IDUN;**

att ingen svensk veckotidning har ett, i förhållande till mängden och värdet af hvad den erbjuder, ens närmelsevis så billigt abonnementspris **som IDUN;**

att ingen svensk tidning så mångsidigt belyser hemmets och kvinnans intressen **som IDUN;**

att ingen svensk veckotidning blifvit så outhärlig i ett hem, där den en gång vunnit inträde, **som just IDUN;**

att ingen svensk tidning år efter år kunnat förete en sådan lista på framstående medarbetare **som IDUN;**

att ingen svensk tidning någonsin kunnat uppvisa sådana litterära pristäflingar, såväl i afseende på de utfästa prisen som beträffande det litterära resultatet, **som just IDUN;** samt

att ingen svensk tidning årligen skänker sin läsekrets ett så i litterärt som konstnärligt hänseende ståtligt julnummer **som IDUN.**

Allt detta är sant. Men det ålägger oss också förpliktelser, för hvilkas fyllande vi som alltid ej skola sky några kostnader eller ansträngningar. Tidningen kommer ock att redigeras efter samma plan som hittills, med det stora 16-sidiga hufvudnumret åtföljdt af bilagorna *IDUNS ROMANBIBLIOTEK* och *IDUNS HJÄLPREDA*.

Och hvad kostar det nu att få del af allt detta? Jo, **endast 6 kronor 50 öre pr år.** Iduns Romanbibliotek är ensamt värdt detta pris, om man dömer efter de skönlitterära arbeten, som utjudas genom bokhandeln. Iduns prenumeranter hafva alltså tidningens alla 52 nummer plus julnumret så att säga gratis. Jämte den ordinarie upplagan af Idun utgifves äfven den s. k. *Praktupplagan*, tryckt på extra fint papper, till ett pris af 8 kronor pr år. Lösnummerpriset är som förut 12 öre.

En nyupptäckt författare

och

ett enastående verk!

Som å föregående sida nämnts, har det i Iduns senaste litterära pristäffing utfästa priset, 5,000 kronor odeladt tillerkänts en hittills alldeles okänd författare, hr **Olof Höberg**, för hans arbete "*Den stora vreden; minnesbilder ur häfd och sägen*".

De händelser, som i detta märkliga diktverk skildras, försiggå i slutet af 1600- och början af 1700-talen uppe i Norrland, "Sveriges rikets skräpvrå", som det vid den tiden kallades.

"Mest lämnadt åt sig själft", säger förf. i ett förord till arbetet, "sina egna krafter eller egen kraftlöshet, fick 'norra guvernementet' rida ut sin storm så godt det kunde. Dessa vredens år, fulla af upplösningens andar och deras verk, manade äfven fram stordådiga uppbyggelsens andar, som efter hand byggde samhället på nya grundvalar och förde det till den dittills saknade fullständiga enheten med riket. Den egendomligaste af dessa gestalter var uråldringen, människovännen och siaren Olof Evertsson, Karl IX:s öfverste fogde, som med galge, bila, spö och bål hade förlossat Bottenlanden ur birkarlarnes gudlösa ok, men släkte efter släkte fick lefva som en outslitlig vålnad, (han lefde visst under sju regenter och torde vara den svensk, som uppnått den högsta ålder) för att skåda det slagna våldets spökande eftervälde.

"En annan uppbyggelsens ande blef lappen, Emanuel Bredman, som i denna makalösa trosålder, riktade "antikristernas" raseri på den länge försummade norrländska moderjordens skötsel genom ett slags jordbruksreligion och därigenom förvandlade ett landsfördärf till landets nytta.

"Och ej minst i raden blef landsmodren Mäster-Sara, som i dessa nödens tider beredde] drägliga utvägar att hålla befolkningen vid lif intill mänskligare år. Om henne blef i sanning sagdt: "Må de tider aldrig komma, då hennes namn och gärning äro glömda af svenska kvinnor!"

"Men öfver dem alla, de nämnde och icke nämnde, står dock den, som redde upp det hela, skaffade mat och folklämpor, satte den ena vedermödan i lufven på den

andra och slog den ena fienden med den andra. Det var Johan Bogislav Mikael Loth, Svarte Mickel kallad och af tattareblod, fältmarskalk, riksråd och general-guvernör, en ovanligt rättträdig, klok och försiktig, djärf och tapper man, "svensk till språk, seder och hjärtelag, en människa bland folk, soldat bland soldater, karlavulen bland kvinnor, bland diplomatiska räfvar den utstuderade räfven, men ock en svår fähund emot fähundar".

"Skildraren af dessa nordsvenska öden har ingenstädes uppfunnit något af skildringarnas uppslag eller hufvudpersoner. Han har följt händelsernas hufvudväg på den rena häfdens grund och haft tillfälle att utfylla den sålunda gifna stommen med kött och blod ur en hel rad måleriska minnesberättelser från skilda håll. En del ha funnits antecknade i skrift, andra aftryckta i äldre tidningsårgångar; men de flesta och bästa ha dock varit muntliga sägner, präglade af egendomligt kynne.

"I allmänhet lefde dessa minnen rätt friska intill den stora skogsrörelsens, nyläsarnes, dragspelets och den värmländska inflyttningens tid omkring 1850. På 1830-talet och senare funnos många många män, som kunde dem lika bra eller bättre än sin katekes. Och intill senaste sekelskifte lefde de ännu hos folk, som kände dem närmare förknippade med sig i egenskap af släktminnen. Detta var i synnerhet fallet med författarens aflidna fader och blef det äfven med författaren, hvilken särskildt känt sig invuxen i dessa anor, åt hvilka han också gifvit vård efter sin förmåga." —

Kring dessa hufvudpersoner, som äro tecknade med mästarehand, har förf. grupperat en serie tilldragelser af så spännande art, sammanväft fantasi och verklighet med så skicklig hand, låtit djupt allvar och frisk humor växla på ett sätt, att *ingen läsare af detta arbete torde kunna undgå att helt ryckas med af dess mäktiga innehåll.*

Som vi å andra sidan nämnt, komma Iduns abonnenter att få del af detta intressanta verk i Iduns Romanbibliotek på det nya året.

Iduns Redaktion.

Prenumerera för 1906 på

Aftonbladets Halfveckoupplaga

Skandinaviens mest spridda tidning.

Prenumerationspris **Kr. 1:80** för helt år,
inberäknadt postafgiften.

Prenumeranterna för 1906 erhålla gratis och extra:
dels den värdefulla bilagan

HANDTVERKS- OCH LANDTMANNABLADET,
som utkommer med **40 nummer** årligen,

dels ett prydligt

PORTRÄTT- OCH BIOGRAFIALBUM

ÖFVER STATSRÅDETS OCH ANDRA KAMMARENS LEDAMÖTER,
dels två **vackra plancher** i många färger,
dels ett rikt illustrerad **Julnummer.**

Aftonbladets Halfveckoupplaga äger nu
153,000 fasta postprenumeranter.

Göteborgs Aftonblad

**G
Ö
T
E
B
O
R
G
S**

Sveriges mest spridda dagliga högtidning.

**A
F
T
O
N
B
L
A
D**

Innehållsrik, folklig, lättfattlig.

Rikhaltigt, omväxlande
innehåll, allmänintressant
för hela landet.

Svensksinnad, självständig,
vaken, orädd,
med fosterlandets framtid ständigt i sikte.

Snabbaste utrikes afdelning
genom särskilda *privattelegram*
och framstående korresponden-
ser fr. Köpenhamn, Helsingfors,
Rom, London, Petersburg, Ham-
burg, Berlin o. s. v.

Utförlig litteraturafdelning,
tusentals politiska artiklar.

Ypperlig annonstidning.

Upplaga 29,000 ex.

Postprenumeration 7 kr. pr år.

Kvartal 2: 25, månad 75 öre.

Göteborgs Aftonblad

Gratis en stor, gedigen, illustrerad veckotidskrift.

Alla helårsprenumeranter på det fosterländska partiets ledande organ *Nya Dagligt Allehanda* och *Stockholms-Bladet* erhålla under år 1906 såsom gratisbilaga en rikt illustrerad veckorevy med text och bilder ur *samtidens krönika*. De 52 häftena af denna revy bilda tillsammans en årsbok på

öfver 1,000 sidor text och bilder gratis.

Nya Dagligt Allehanda

stora upplagan (med veckorevyn) kostar
för helt år kr. 12: 50 för halft år 6: 75;
kvartal 3: 50 samt en månad 1: 25.

Stockholms-Bladet

hufvudstadsupplagan kostar för helt år
8 kr., kvartal 2: 25.

Stockholms-Bladet

Nya Dagligt Allehanda,

nationalupplagan,

den rikhaltigaste och bästa
af de för landsorten afsedda hufvud-
stadstidningarna kostar med veckorevyn
helt år 6 kr., halft år 3: 50, kvartal
1: 75, en månad 70 öre; utan vecko-
revyn för helt år 5 kr., halft år 3 kr.,
kvartal 1: 50, en månad 60 öre.

Se vidare annonser i dagspressen!

Göteborgs Handels-

och

Sjöfartstidnings

postupplaga är större än någon annan
daglig Göteborgstidning. Äfven upplagan i
dess helhet är större än någon annan Göte-
borgstidning. Dess **dagliga upplaga**
är öfver **21,000** exemplar stark. **Lör-
dagsupplagan** utgår i öfver **37,000**
exemplar.

Det torde ej finnas något nordiskt blad, som öfver-
träffar Göt.borgs handelstidning i afseende på **rik-
haltigt** och **omväxlande** innehåll.

HANDELSTIDNINGENS VECKOBLAD,

som sprides utom Göteborg (2 ggr i veckan), har f. n.
en postupplaga af öfver **14,000** exemplar.

Annonser, som införas i både lördagsupplagan och
Veckobladet, spridas sålunda i öfver **51,000** exemplar.

Veckobladets prenumerationspris endast **kr. 1: 65 pr år**

GÖTEBORGS-POSTEN

Redaktör och utgivare: EDVARD ALKMAN.

Göteborgs och Vestra Sveriges

mest spridda morgontidning.

Förnämsta annonsorgan.

Upplaga **20,000—34,000** exemplar dagligen.

Göteborgstidningen

(dagligt förmiddagsblad)

har på grund af sitt lättlästa innehåll och sin vakenhet redan vunnit stor spridning.

En af Sveriges *billigaste* dagliga tidningar! Prenumerationspris pr år *endast 4 kr.*

Annonspris: Efter texten endast 50 öre pr centimeter. (Före texten 60 öre)

Rabatt vid längre annonsering.

Kom ihåg att annonsera i

Göteborgstidningen

Skåningar

böra för år 1906 prenumerera på den stora dagliga och innehållsrika

MALMÖ-TIDNINGEN

(med veckobilagan SOLGLIMTEN).

De erhålla därigenom de snabbaste, fullständigaste och tillförlitligaste underrättelser om allt, som kan vara af vikt och intresse för dem att få veta.

Hvarje prenumerant erhåller *gratis* julnumret

SKÅNELAND,

en intressant *skånsk krönika* i ord och bild.

*

Genom sin stora och jämna spridning bland den köpstarka publiken å landet och i städerna är

MALMÖ-TIDNINGEN

södra Sveriges fördelaktigaste annonsorgan, och med hänsyn till dess rikhaltiga innehåll

Skånes billigaste tidning

Annonspris: 1:sta sidan 7 öre, 2:dra och 3:dje 8 öre, 4:de 6 öre pr millimeter.

Vill Ni läsa en stor, politisk tidning *med bestämd hållning i dagsfrågorna* och *med intressant innehåll i hvarje nummer*, en vaken och påpasslig tidning, i hvilken man kan följa nutidens kulturella utveckling, så prenumerera på

Stockholms Dagblad,

Hufvudredaktör: Fil. D:r Karl Hildebrand.

Stockholms Dagblad kan numera erbjuda sina kvinnliga läsare en underhållande text under rubriker som »Oss damer emellan» m. fl.

Stockholms Dagblad går nu hastigt framåt såväl i prenumerationsantal och lösnúmerförsäljning som annonsmängd.

Stockholms Dagblad får före årets slut ny tryckpress och kommer därefter att te sig i ny utstyrel med sammanhäftade blad.

Stockholms Dagblad torde numera kunna anses vara hufvudstadens mest modernt redigerade tidning. Läs och jämför!

Prenumeration i Stockholm: $\frac{1}{12}$ år 14 kr., $\frac{1}{6}$ år 7: 50, $\frac{1}{4}$ år 3: 75, månad 1: 35. Post enumeration i landsorten: å Hufvudstadsupplagan: $\frac{1}{12}$ år 14: 50, $\frac{1}{6}$ år 7: 50, $\frac{1}{4}$ år 4 kr., månad 1: 50; å Landsortsupplagan: $\frac{1}{12}$ år 8 kr., $\frac{1}{6}$ år 4: 25, $\frac{1}{4}$ år 2: 25, månad 85 öre. Annonspis pr millimeter: i Hufvudstadsupplagan: 10 öre före och 8 öre efter text, i Landsortsupplagan 8 öre efter text, i båda upplagorna 12 och 10 öre. — Lördagsnummer 10 % förhöjning.

Vill Ni

sätta Eder i förbindelse med östgötar?

Anlita då

ÖSTERGÖTLANDS DAGBLAD

som läses af alla samhällsklasser.

Stor daglig morgontidning. Lokalorgan både för Norrköping och Linköping.

Tag hvilken Stockholmstidning som helst, jämför den med Svenska Dagbladet och välj sedan den bästa!

Nya Wermlands-Tidningen

(56:te årg. 1906.)

Wermlands läns och Karlstads stifts tidning KARLSTAD.

Länets *äldsta, största* och *mest anlitade* annonsorgan.

Upplaga **5,500 à 6,000 ex.** hvaraf öfver **3,700 ex. postabonnerade**, bland *köpstark* publik.

Annonspris: 5 öre före, 4 öre efter texten pr millimeter enkel spalt.

Annonsera!

Wermländingen

(26:te årg. 1906)

Illustrerad folktidning för Wermland och Dal.

Annonsblad för affärstillkännagifvanden, auktionskungörelser, kommunala meddelanden m. m.

Stor och jämn spridning öfver hela länet.

Annonspris: 5 öre före, 4 öre efter texten pr millimeter enkel spalt.

Utgifves hvarje helgfri **fredag** från KARLSTAD.

Annonsera!

IDUNS MODETIDNING.

Då nyanskaffningen af kläder såväl i hemmen som hos sömmerskorna i regel sammanfaller med årets fyra säsonger: vår, sommar, höst och vinter, och våra damer visat sig uppskatta det praktiska uti att just vid dessa tidpunkter i ett rikhaltigt häfte få sammanfördt ett sorgfälligt urval af årstidens trefligaste modenyheter, kommer *Iduns Modetidning* äfven 1906 att utgifvas i 4 *rikhaltiga modellkataloger* — en för hvarje säsong — och hvar och en innehållande, utom en *moderevy*, ett rikhaltigt urval moderna dräktmodeller. Prenumerationspriset blir *endast 2 kr. pr helt år*, hvilket måste betraktas som synnerligen billigt i förhållande till det rikhaltiga innehållet och den goda utstyrelsen. Till alla i *Iduns Modetidning* förekommande modeller kunna prenumeranterna rekvirera färdigklippta mönster från *Iduns Mönsterafdelning, Drottninggatan 51, Stockholm.* Prenumerera i närmaste postkontor eller bokhandel.

Barngarderoben.

Den i alla hem med uppväxande små "slitvargar" redan snart sagdt oundgängliga rådgifvaren, *alla mödrars ovärderliga skatt och hjälprede*, utgifves äfven under det kommande året efter samma omtyckta plan som hittills. Med sitt en gång i månaden utkommande 20-sidiga nummer, innehållande bortåt *ett hundratal illustrationer* öfver allt, som hör till barn-toaletten från de späda åren till vuxen ålder, och åtföljdt af en *stor dubbelsidig mönsterbilaga*, ersätter "Barngarderoben" mångfaldt prenumerationspriset 3 kr. för helt år genom den nytt a och besparing, dess praktiska råd bereda i hvarje hem. Prenumerera i närmaste postkontor eller bokhandel.

Intyg:

Att BERGSLAGERNAS TIDNING denna dag har en postupplaga af två tusen åttiofyra (2,084) ex. varder härmed på begäran intygadt
Lindesberg i postkontoret den 25 September 1905.
G. ÖSTERLUND,
Postmästare.

Totalupplaga:
3,000 ex.

Bergslagerernas Tidning

är ingen billighetstidning och dess upplaga är konstant hela året. Däremot är tidningen öfver 20 år gammal och sedan länge Bergslagens allmänna nyhets- och annonsblad. Program: moderat. Annonsspris 5 öre mm. Se noga till att förväxling icke sker med annan tidnings namn.
Postadress: LINDESBERG.

HELSINGEN,
PROVINSEN HELSINGLANDS ÄLDSTA TIDNING,
Moderat-Konservativ.
UTGIFVES I SÖDERHAMN 3 GÅNGER I VECKAN

räknar sin läsekrets bland den burgnare befolkningen, staden samt södra och västra delarne af provinsen och är på grund häraf ett förmånligt
Annonsblad.

Annonsspris pr petitrad 12 1/2 öre före, 10 öre efter text.
Prenumerationspris 4 kr. pr helår, postarfvodet oberäknadt.

Karlstads-Tidningen

är erkändt en af den svenska landsortens främsta tidningsorgan, läst och värderad äfven utanför Värmlands gränser.

Dess totalupplaga uppgår till omkring
7,500 exemplar

— en siffra som betydligt öfverträffar hvarje annan värmländsk tidnings. För en annonsör, som vill träffa Värmlandspubliken, finnes därför inget bättre organ än

Karlstads-Tidningen.

Göteborgstidningen
Morgon-Posten
 kostar pr år för prenumeranter på posten
6 kronor.
 OBS! Västra Sveriges nationella morgontidning!

SVENSKA MORGONBLADET
Redigerad i kristen anda. Politiskt själfständigt. Helykterhetstidning.
— Utkommer 1906 med sin 16de årgång. —
MORGONUPPLAGAN — för Stockholm och landsorten — med 7 nummer i veckan, kostar för helt år kr. 7.—, kvartal kr. 1:85.
DAGUPPLAGAN — för landsorten — med sju nummer i veckan, kostar för helt år kr. 5.—, kvartal kr. 1:50.
HVARANNANDAGSUPPLAGAN — för landsorten — med ett nummer för hvarje Tisdag, Fredag och Söndag — Söndagsnumret ett uppbyggelseblad — kostar för helt år kr. 2:50, kvartal 75 öre. Allt postbefordrings- och hembäringsafgiften inberäknad.
Prenumerantsamlare antagas mot hög provision i alla delar af landet. Intresserade hänvände sig till
Svenska Morgonbladets expedition, Stockholm.

Dagbladet Ystads-Posten,
snabb och väl underrättad nyhetstidning, är Ystads äldsta och förnämsta dagblad, med god och jämn spridning bland alla samhällsklasser, samt rekommenderas för prenumeration och annonsering.

Jämtlands Tidning,
Östersund,
är sitt läns äldsta och mest spridda tidning.
Fördelaktigaste annonsorgan.
Upplaga **6,000 ex.**, hvaraf **3,800** genom postverket.

LANDSKRONA-POSTEN
daglig tidning för stad och land.
Mycket läst tidning. Största spridning i Landskrona samt västra och mellersta Skåne. Snabb nyhetstidning. God politisk tidning. Effektiv annonstidning. Köpstark publik. Moderat annonspris.
LANDSKRONA-POSTEN, som äges af ett bolag med staden och landsorten, förfäktar samhällsbevarande, fosterländska intressen, arbetar för reformer på det beständes grund, men kämpar emot socialistiskt fackföreningstyranni. Landskrona-Postens läsekrets utgöres företträdesvis af landtmän, ämbets- och affärsmän, industri-idkare och handverkare.
Landskrona-Posten utgifves äfven i en halfvecko-upplaga, som är betydligt spridd bland s. k. småfolk.

Nerikes-Tidningen
Upplaga: **7,000 ex.**
Örebro läns mest spridda tidning.
Utkommer måndagar, onsdagar, fredagar och lördagar.
Pris 3: 75.
Bästa annonsorgan.
Annonsspris: 5 öre före och 4 öre efter texten, innersidorna 7 öre, allt pr mm.

Iduns Mönsterafdelning.
Atelier för alla slag af mönster efter de förnämsta franska, engelska, amerikanska, tyska och svenska modeller för allt som hör till Dam- och Barngarderoben.
Endast 3 mått nödvändiga, nämligen livvidd, midjevidd och kjollängd fram. Prisen äro följande:
Bluslif 40 öre, Foderlif 25 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 90 öre, Kappmönster 60 öre, Lappdräktmönster 1 kr., Mönster till underkläder 40 öre.
Expedieras portofritt, om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken eller postanvisning insändes till
Iduns Mönsterafdelning, Drottninggat. 51, Stockholm.

Gotlands-Posten,
en af Gotlands
bästa annons- och nyhetstidningar,
rekommenderas vid
annonsering för Gotland.
Utgifves med 4 n:r i veckan.
Annonsspriset: 12 öre petitrad före, 10 öre efter texten.
Grundad 1891 har tidningen under de gångna åren vunnit en efter förhållandena
stor spridning
och intager numera en ledande ställning i Gotlands utveckling.

Kalmartidningen
Barometern
SJÄLFSTÄNDIG,
OMVÄXLANDE,
INNEHÅLLSRIK.
Utkommer 4 gånger i veckan (måndag, onsdag, torsdag, lördag).
Upplaga 5,600 ex. med synnerligen jämn spridning inom södra Kalmar län samt å Öland.
Utmärkt annonsorgan.

Prenumerera på
och annonsera i
LUNDS DAGBLAD,
den sydsvenska universitetsstadens största tidning.

Norrbottnens-Kuriren
Nyhets- och Annonstidning för Luleå stad och Norrbottens Län.
Daglig upplaga: Annonsspris 5 öre mm.
Halfveckoupplaga: 3

HALDA DAM-UR
ega samma goda egenskaper som
HALDA HERR-UR
Till salu hos
Sveriges förnämsta urmakare.

Prislista gratis från
Halda Fickurfabrik Svängsta.

I Gefle, _____

som är Norrlands största stad, utgifvas

NORRLANDSPOSTEN,

som är Norrlands äldsta tidning, och

Norrlandspostens veckoupplaga,

som har den största postupplagan af
alla Norrlands tidningar.

☞ Sveriges mest spridda
hvarannandagstidning ☞

är _____

Nya Vexjöbladet.

Med Nya Vexjöbladet följer såsom
gratisupplaga

— Ny Smålands Beskrifning. —

Nya Vexjöbladet är *Smålands mest
spridda nyhets- och annonstidning.*

Prenumerationspris 2 kr.
Annonspris 5 öre pr millimeter.

Skåningar!

Snabbaste och fullständigaste nyheter från
hembygden erhållas genom den vakna, själfstän-
diga, modernt redigerade Malmötidningen

SKÅNSKA AFTONBLADET.

Pris för helt år: 5 kronor.
God ton, godt humör, goda förbindelser!

Prenumerera!

Sundsvalls-Posten

Norrlands mest spridda
dagliga tidning utgår
öfver hela Norrland till
den köpstarkaste publi-
ken. ☞ ☞ ☞ ☞ ☞ ☞

PRENUMERATIONSPRIS: 6 kr. pr år, utom post-
arfvodet.

ANNONSPRIS: 5 öre å 4:de, 6 öre å 1:sta och
7 öre å 2:dra och 3:dje sidorna pr m/m.

Läs _____
**SYDSVENSKA DAGBLADET
SNÄLLPOSTEN**

*Södra Sveriges största morgon-
tidning.*

Utkommer alla söcken- och söndagar.

Annonsorgan af 1:a rang.

Prenumerera för 1906.

Södra och västra Helsinglands enda fri-
sinnade och helykterhetsvänliga tidning är

Söderhamnskuriren

med stor och jämn spridning bland såväl de
talrika arbetarne i sågverksdistrikten, som
den stora befolkningen å landsbygden, till
stor del bestående af burgna landbrukare.

Söderhamnskuriren

är därför ett utmärkt annonsorgan.

Utkommer Måndag, Onsdag och Fredag middag.

För Blekinge städer och landsbygd är

Tidningen Karlshamn

bäst i nyhets- och annonstidning.

Utgifves måndagar, onsdagar, fredagar och afsän-
des samma dag till postprenumeranter, som därigenom
erhålla **snabbaste nyheter** från orten och länet.

Annonsörer erhålla genom **Tidningen Karlshamn**
jämnaste spridning för sina meddelanden inom Ble-
kinge län.

Annonspris: 5 å 6 öre pr mm.

Tidskrift för landtmän
med
Annonsblad

utgifves i Lund en gång i veckan af prof H. WIN-
BERG och d:r N. ENGSTRÖM.

Sveriges **äldsta** och **mest spridda**
landbrukstidning med Annonsblad.

Annonsbladet

är bland alla i landet det **fördelaktigaste**, ty det
utgår i den betydliga upplagan af

öfver 17,000 exemplar i hela riket,
det utdelas **gratis** och är således ej beroende
af prenumeration.

Annonspris 10 öre pr millimeter.
Rabatt vid större annonsering.

Västra Dagbladet

Borås, Vänersborg, Trollhättan, Åmål,
Lidköping.

Utmärkt annonstidning.

Daglig billighetstidning för alla.

Ysfads Allehanda,

daglig morgontidning,

är stadens och ortens största
samt en bland södra och syd-
östra Skånes mest lästa tid-
ningar.

Lämpar sig utmärkt för annonsering.

Upplaga cirka **6,000** ex.

Örebro Dagblad

har stor och jämn spridning bland länets
köpstarka publik och är därför

en förmånlig annonstidning.

Nationell hållning.

Snabb nyhetsförmedlare.

Årspris 5 kronor, postarvodet inberäknadt.

Östersunds-Posten

den **enda** jämtlandstidning som bär residensstadens
namn;

det **enda** Östersundsblad som utkommer 4 ggr i veckan;
utgifves sedan **tjugunio** år tillbaka af redaktör
Ag. Burman;

räknar inemot **6,000** prenumeranter i Jämtland och
Härjedalen;

åtnjuter oomtvistad rangen såsom staden Östersunds,
Strömsunds, storsjöbygdens samt ådalarnes förnämsta
annonsorgan.

Bestämda Annonspris, egen annonsbyrå. För större
kunder fördelaktigaste annonsackord med denna och

Östersunds-Postens Expedition.

Östgöta Correspondenten är en af den svenska pressens **snab-
baste nyhetsbringare.**

Östgöta Correspondenten har en fast upplaga på **öfver 10,000**
ex. Inom Östergötland och norra Små-
land är den mera än någon annan tidning läst af hela befolkningen.

Östgöta Correspondenten är sedan gammalt ett af landets **mest**
anlitade annonsorgan, med en
burgen och köpstark publik.

Östgöta Correspondenten utkommer i Linköping alla helgfria dagar
i **minst sexsidigt** format.

ÖSTGÖTEN

(Utgifningsort: LINKÖPING.)

Daglig aftontidning för Linköping, Norrköping, Mjölby och Boxholm, är
Östergötlands mest spridda tidning med en upplaga af

8-10,000 ex.

samt läses af hög och låg, i städerna och på landsbygden, hvarför

ÖSTGÖTEN

ovillkorligen är den **bästa annonstidningen.**

GULDMEDALJ I LONDON

OBS! 8 Guldmaljer!

OBS! 8 Guldmaljer!

GULDMEDALJ I LIÈGE

DAGLIGEN TILLTAGER FÖR-
BRUKNINGEN ALLT MER
AF DOKTOR
P. HÅKANSSONS

SALUBRIN

såsom medel
mot Hårsjukdomar,
Hudsjukdomar, Yttre
skador, Snufva, Hosta m. m.

Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri-
& Färgaffärer. Partilager hos GEIJER & Co, Sthlm
Allmänheten varnas mot efterapningar af fabrikatet.

**PUNSCH
LINDGREN & GRÖNA**
REKOMMENDERAS

**Rekvirera
Bjurholms
Porter**

som är prisbelönad med

◆ **GULDMEDALJER** ◆

i
London, Paris och Stockholm.

Allm. Telefon 30 69

Riks Telefon 7 96

Aktiebolaget
Svensk Konstslöjdställning

S. Siöbel

Lektions-
kurser

En stor samling textilarbeten
Enklare och dyrbarare möbler
Eleganta småsaker för julen

Lektions-
kurser

Hufvudaffär: Norrmalmstorg 3 • Filial: Hamngatan 12

ESKILSTUNA-MAGASINET

MALMTORSGATAN 1 • STOCKHOLM •

Största lager af

Etsade Stålarbeten • Penn- & Bordsknivar • Saxar
Skrifbordsgarnityr • Kaffeserviser af nickel m. m.

Allt till fabrikspris.

HANDTVERKS- och Aftonbladets
LANDTMANNABLADET bilaga för
odling- och
näringslivet

utgår till Etthundrasjuttiotusen fasta postprenumeranter
och läses af

öfver EN MILLION personer

Utmärkt Annonsorgan

Diplômes d'honneur (guldmaljer och särskildt
hedersdiplom)

för Flyglar, Pianon och Orglar

tilldelades på världsställningen i Liège 1905

ÖSTLIND & ALMQUIST, Arvika

STOCKHOLM, GÖTEBORG, MALMÖ,
Vasagatan 50. Kungsgatan 15. Baltsargatan 10.

Nordens största Piano- och Orgelfabrik

Öfver 11,000 instrument tillverkade. Begagnade tagas i byte.

Julpresenter

Kristallglas,
Porslins-
& Bosättnings-Ertiklar

Aktiebolaget
Brising & Fagerström
24 Regeringsgatan 24

Kommanditbolaget
Johan Ericsson & Co

Koppar- &
Bleckslageri

44 Malmskilnadsgatan 44
Stockholm

Allm. Tel. 5377. Riks Tel. 2546

Observera noga korkstämpeln

Observera noga etiketten

REKOMMENDERAS!

Cailler
Schweizer-Chocolade
Årlig omsättning 200 millioner tabletter. 1.500 arbetare
Världsberömd!

Säljes i

Croquetter, Pastiller, Katt-tungor, Kakor, Tabletter, Praliner
med delikata fyllningar.

En sorterad Bonbonnière

bör ingen försumma köpa till Jul och Nyår. Det moderata priset för-
vånar och föranleder förnyade inköp.

I parti hos **CAILLERS GENERALAGENTUR**

Aktiebolaget Nissens Manufacturing, Stockholm

Som verksamt lösande, välsmakande medel
vid hosta, heshet och katarrer rekommenderas Florents franska lakritspastiller.

Pâte Vanillée (lättnad vaniljsmak och finaste bröstgummi)	40 öre
Pâte à la violette (finaste lakrits, aromatisk smak)	35 "
Pâte à l'anis (Anis är särdeles lösande)	35 "
Pastilles à l'anis (och välgörande vid katarrer)	30 "
Pastilles à la menthe (pepparmynt, allmännast omtyckta)	30 "

hos alla välförsedda handl. och apotekare.
Ensam agent S. J. NORMAN, Stockholm.
Endast äkta med märke:
Régisse Florent.

KARL H. NYMANS
SPECIALAFFÄRER
DAMUTSTYRLAR
17 Hamngatan 17
Väpnads-TRIKÅ (HVTIVARUAFKÅ
43 Drottninggatan 43)

JOH. ÖBERG J:or
LÄRFTSKRAMHANDEL ETABLERAD 1854

SPECIALITET: Damast- och Drälldukyter, Lakan och Örngottslärfter, Handdukar, Hvita väfnader, Näsdukar, Filtar, Sängtäcken, Bolstervar m. fl. utstyrseartiklar
STOCKHOLM • 15 DRÖTTNINGGATAN 15
RIKSTELEFON 21 47 • ALLM. TELEFON 58 10

S. Gumælli Annonsbyrå, Stockholm. Afdelningskontor i Göteborg och Malmö.

FRISKA STARKA PÄRLHVITA TÄNDER.

TÄNDERNAS FÖRFALL

hvertill orsaken ännu för några år sedan var okänd, förorsakas hufvudsakligen af mjölksyra.

BAKTERIER

finnas i oändlighet i munhålan; de sönderdela och förvandla sockerarter och stärkelsehaltiga ämnen (matrester) till mjölksyra

MJÖLKSYRAN

fräter tändernas emalj, förstör tandsubstansen (dentin) och åstadkommer därigenom tändernas förfall.

ENDA RÄDDNINGEN

och det enda sättet att förebygga detta förstörelseverk är att hålla tänderna och munhålan rena medelst härför tjänliga medel.

STOMATOL-FABRIKEN.

STOCKHOLM 1.

KUNGLIG HOFLEVENANTÖR

STOMATOL-TAND-CREME

tillverkad enligt föreskrift och under kontroll af läkare och tandläkare rengör tänderna icke allenast mekaniskt utan den förekommer äfven på grund af sina anti-septiska, bakteriedödande egenskaper bildandet af mjölksyra, och förebygger sålunda tändernas förfall.

STOMATOL-TAND-CREME

är därför på grund af sina vetenskapligt och praktiskt bevisade egenskaper ett ovärderligt medel i *munhygienens* tjänst i kampen mot tändernas värsta fiende *bakterierna*.

DÅ DET ÄR AF STÖRSTA VIGT

att man redan från barndomen lär sig inse betydelsen af tändernas och munnens vård, bör Stomatol-Tand-Creme icke saknas i någon barnkammare.

En tub Stomatol-Tand-Creme à 60 öre räcker flera månader.

Ett vackert ansikte

är återspeglad af god hälsa. Ett ansikte förtäljer sin egen historia, och den är antingen om hälsa och lifskraft eller svärmod och lidande. Nerver, som äro svaga, kunna ej gifva ögat någon liflighet och glans, blod, som är orent och trögt i sitt omlopp, kan ej gifva blomstrande kinder. Hälsan har sin historia antingen om liflighet, kraft och energi, med strålände ögon, rosor på kinden och en graciös hållning i hvarje rörelse eller slöa och matta ögon, slappa färglösa kinder samt ett bekymmersamt och lidande uttryck.

För att stärka och uppbygga ett svagt och af sjukdom angripet kroppssystem har galvanisk elektricitet visat sig vara ett verksamt medel. Den öfvervinner oförmögenhet hos en eller annan af kroppens delar, den ökar energien, bringar blodet i hastigare cirkulation och ingjuter nytt lif i sjukliga och svaga organ. Det praktiska och på vetenskapliga grunder tillverkade kroppsbatteri, som vi tillbjuda de svaga och lidande, är

DR. SANDENS ELEKTRISKA "HERCULEX" BATTERI.

Många olika sjukdomar såsom Allmän- och Nervös svaghet, Reumatism, Gikt, Ryggvärk, Hufvudvärk, Sömnlöshet, alla kvinnosjukdomar m. fl. lidanden haiva botats genom elektricitetens inverkan från detta batteri.

Närmare underrättelser erhållas i den af Dr. Sanden utgifna boken "VÄGEN TILL HÄLSA", som beskriver detta batteri och de sjukdomar, som botas medelst detsamma. Den erhålles alldeles gratis, om Ni tillskrifver oss. Alla förfrågningar besvaras omgående.

ALLM. TELEFON 7094
RIKS TELEFON 21 59

SANDEN ELECTRIC COMPANY
26 MALMSKILNADSGATAN 26
STOCKHOLM

STOCKHOLMS-TIDNINGEN.

KARL AHLSTRÖM

FRUKTAFFÄR

11. BIRGER JARLSGATAN.
STOCKHOLM 1.